

Cu aleasă dragoste și profundă recunoștință, în deplină unire de cuget și simțire, increzătoare în drumul de glorie gândit și vegheat de marele său fiu

Țara și-a sărbătorit bravul conducător

„Și în viitor voi face totul pentru a contribui la creșterea forței și activității partidului nostru, a gândirii sale revoluționare creatoare, pentru a asigura înlăptuirea neabătută a tuturor obiectivelor privind crearea condițiilor pentru victoria socialismului și trecerea la edificarea comunismului în patria noastră!“

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Crezul unei vieți pilduitoare, dăruită patriei, partidului, poporului

În paginile 4-5

Sărbătorirea tovarășului

SCRISOAREA OMAGIALĂ

a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

În aceste momente de aleasă sărbătoare pentru comunisti, pentru toți oamenii muncii, pentru întregul popor, prilejuate de aniversarea zilei dumneavoastră de naștere și a peste cinci decenii de intensă și eroică activitate revoluționară, vă adresăm, din adâncul inimilor, cele mai calde felicitări, urări de sănătate deplină și fericire, viață îndelungată, multă și nesecată putere de muncă, pentru a conduce, cu strălucire și cetezanță, scumpa noastră Românie pe drumul unor noi și mărețe împliniri epocale, al făuririi luminosului ei destin socialist și comunist.

Asemenea tuturor fiilor patriei, ne facem o datorie de inimă și conștiință din a ne recuză, și în aceste clipe solene, sentimentele noastre de profundă stimă, înaltă prețuire și recunoștință pe care le nutrim față de dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, militanțul comunist înflăcărat, care v-ați identificat, din cei mai tineri ani ai vieții, cu lupta partidului pentru libertate și dreptate socială și națională, făuritorul celei mai înaltătoare epoci din multimilenara existență a poporului român, conducătorul înțelept și vizionar al amplului proces de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism, Erou al păcii, prieteniei și colaborării între toate popoarele lumii.

În cartea de aur a istoriei naționale și în conștiința întregii națiuni s-a înscris pentru todeauna vasta dumneavoastră activitate revoluționară din anii grei ai ilegalității, participarea neînfricată la marile bătălii de clasă împotriva asupririi și exploatării, a fascismului și războiului, pentru apărarea libertăților democratice, a integrității, independenței și suveranității țării, pentru salvarea intereselor naționale. Dirzenia impresionantă dovedită în cadrul procesului de la Brașov al luptătorilor comunisti și antifascisti, bărbăția și curajul fără seamăn cu care ați înfruntat, în urma unor grele și nedrepte sentințe, reperiunile și teroarea Dofanei, ale altor odioase închisori și lagăre — pe care le-ați transformat în adevărate școli de pregătire politică, ideologică, de educare și formare a militanților revoluționari — au ilustrat cu pregnanță înaltele dumneavoastră trăsături moral-politice, remarcabilele capacități organizatorice, marea putere de mobilizare a maselor și de inițiere a conștiințelor. Aceste însușiri s-au reliefat cu deosebită putere în pregătirea și desfășurarea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, în anii de uriașă muncă politică și organizatorică, de mari bătălii sociale pentru cucerirea și consolidarea puterii politice a clasei muncitoare, în alianță cu țărânimă și intelectualitatea, pentru instaurarea trairnică a puterii poporului.

În anii ce au urmat după victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, v-ați dăruit cu nestrămutată pasiune și abnegație revoluționară, cu întreaga ființă operă de edificare a noii orinduirii în România, luptei pentru triumful idealurilor socialiste, împlinirii aspirațiilor de libertate, democrație și pace ale poporului român.

Strălucitele calități de eminent militant și conducător revoluționar, vasta experiență acumulată în îndelungata activitate consacrată promovării intereselor vitale ale celor ce muncesc, progresului multilateral al societății românești au cunoscut deplina afirmare în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, cind, prin voința unanimă a tuturor comunistilor, a întregii națiuni, dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați fost investit cu cele mai înalte răspunderi în conducerea partidului și statului. Ginditor vizionar de largă cuprindere, neobosit promotor al noului, profund cunoscător al realităților românești, ați adus, în toți acești ani, contribuția hotărâtoare la elaborarea strategiei de dezvoltare economico-socială a României, la soluționarea problemelor complexe ale edificării noii societăți, la unirea și concentrarea forțelor întregii națiuni în direcția împlinirii neabătute a politicii partidului, consacrate edificării unei patrii înfloritoare, libere și demne, bunăstării și fericirii poporului.

Viața, realitățile au confirmat cu strălucire marea adevăr că anii de cind vă aflați la cîrma destinului României — cel mai rodnic din întreaga existență multimilenară a neamului nostru — se constituie într-o epocă de mărețe împliniri socialiste, deschizătoare de luminoase orizonturi comuniste, pe care întregul popor o numește cu îndreptățită mîndrie patriotică, cu profundă dragoste și recunoștință pentru inspiratul și

genialul ei călător, „Epoca Nicolae Ceaușescu”. Acest timp eroic al afirmării plene a unității de nezdruccinat a națiunii în jurul glorioșului nostru partid comunist atestă, cu puterea de neîgădui a faptelor, că succesele uriașe pe care le-am obținut în toate domeniile construcției socialiste sînt nemijlocit legate de numele dumneavoastră, de neobosită activitate pe care o desfășurați cu exemplară dăruire pentru împlinirea aspirațiilor de progres și bunăstare ale poporului român, pentru creșterea tot mai puternică a prestigiului României socialiste, libere, independente și suverane, în rindul tuturor națiunilor lumii.

Poporul nostru apreciază în cel mai înalt grad rolul dumneavoastră determinant la întărirea necontenită a Partidului Comunist Român — forța politică conducătoare a națiunii — a unității sale de granit, a legăturii permanente cu masele. Ne mîndrim cu toții de faptul că partidul nostru este astăzi — după mai bine de 65 de ani de eroică și glorioasă existență — un partid puternic, unit, strîns legat de mase, un partid al marilor transformări revoluționare, centru vital al societății, stimat și urmat cu adîncă încredere de toți cetățenii țării. Pe bună dreptate, comunistii, oamenii muncii din patria noastră asociază numele dumneavoastră cu cel al partidului, cu înaltul său prestigiu în rindul maselor, al întregului popor.

Comunistii, întregul nostru popor apreciază în mod deosebit uriașa dumneavoastră contribuție la dezvoltarea creatoare a gândirii social-politice contemporane, la îmbogățirea tezaurului teoretic al partidului cu noi idei, teze și concluzii desprinse din practica edificării societății socialiste în România și a mișcării muncitorești revoluționare mondiale, din analiza profund științifică a fenomenelor vieții social-politice actuale.

Datorăm gândirii dumneavoastră cetezătoare tezele de o inestimabilă valoare teoretică și practică cu privire la continuitatea procesului revoluționar, la făurirea socialismului și comunismului cu poporul și pentru popor, contribuțiile esențiale la dezvoltarea materialismului dialectic și istoric, la aplicarea creatoare a adevărilor și legităților obiective la realitățile și condițiile concrete din România.

Cu remarcabilele putere de pătrundere în esența fenomenelor politice, economice și sociale, cu spiritul, novator și revoluționar ce vă sînt caracteristice, ați fundamentat teoretic și ați ilustrat practic interdependența profundă și dinamică între industrializare, creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale și progresul economico-social al întregii țări, concepiind, pe această bază, într-o viziune științifică globală și unitară, strategia făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate în România. În lumina acestei orientări esențiale, partidul și statul nostru au pus și pun un accent deosebit pe alocarea unei părți însemnate din venitul național — peste o treime, în ultimii 20 de ani — pentru fondul de dezvoltare economică și socială a țării, ceea ce a asigurat sporirea și modernizarea potențialului productiv al economiei naționale, creșterea echilibrată, armonioasă, a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, consolidarea independenței și suveranității naționale, realizarea unei calități noi, superioare a muncii și vieții întregului popor.

Prețuim cu toții energia și dăruirea revoluționară cu care acționați pentru realizarea neabătută în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind progresul economic și social al patriei noastre, dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii economii, accentuarea puternică a laturilor ei calitative, promovarea în producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, pentru înlăturarea obiectivelui strategic de trecere a României la un stadiu nou, superior, de dezvoltare — la cel de țară socialistă mediu dezvoltată.

Ca urmare a acestor preocupări susținute, dispunem în prezent de o industrie puternică, cu o structură modernă, avînd la bază programe științifice fundamentate privind mai buna organizare a producției și a muncii, modernizarea instalațiilor și tehnologiilor, perfecționarea și ridicarea nivelului tehnice și calitativ al produselor, valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energetice, creșterea puternică a productivității muncii, sporirea eficienței și rentabilității în toate sectoarele.

Constituie pentru noi toți un motiv de profundă mîndrie uriașele transformări revoluționare din agricultura țării, contribuția esențială pe care dumneavoastră ați adus-o și o aduceți la fundamentarea și înlăturarea

strategiei partidului de realizare a noii revoluții agrare în România, de dezvoltare intensivă a agriculturii, ramură de bază a economiei naționale, care a obținut, în acest an, cea mai înaltă producție de cereale din istoria țării, atingînd, în linii generale, obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea pentru sfîrșitul acestui cincinal.

Este meritul strălucit al partidului, al dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, de a fi fundamentat teza cu privire la necesitatea dezvoltării continue a proprietății socialiste — baza cea mai sigură a sporirii avuției naționale și a venitului național, a ridicării permanente a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii.

De asemenea, au o inestimabilă valoare teoretică și practică ideile și concepțiile dumneavoastră privind creșterea și perfecționarea rolului statului în conducerea societății pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, imbinarea armonioasă a activității organelor de stat cu cea a organismelor democrației muncitorești-revoluționare.

Pornind de la înțelegerea clară că, în procesul construirii noii orinduirii, socialismul și democrația sînt de nedespărțit, ați acționat și acționați în continuare, cu consecvență și principialitate revoluționară, pentru dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, pentru creșterea și perfecționarea cadrului larg democratic care asigură participarea directă, nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea societății, la făurirea conștientă a propriului destin. Ați instaurat în societatea noastră o democrație reală, care asigură realizarea efectivă în viață a principiului construirii socialismului prin popor și pentru popor și în care toți oamenii muncii — în calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari a tot ceea ce se realizează în țara noastră — participă direct la dezbaterile problemelor privind buna organizare și desfășurare a vieții economice și sociale, la luarea tuturor hotărîrilor care privesc prezentul și viitorul patriei noastre socialiste.

Vă revine dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, marea merit de a fi definit, cu claritate și rigoare științifică, rolul autoconducerii muncitorești, al noului mecanism economico-financiar în impulsivitatea și punerea deplină în valoare a inițiativei, energiilor și capacităților creatoare ale oamenilor muncii, în creșterea răspunderii tuturor făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, în întărirea continuă a ordinii și disciplinei, în gospodărirea cu maximă eficiență a avuției naționale.

Constituie un adevăr incontestabil faptul că, sub impulsul profundelor transformări care au loc în societatea noastră după Congresul al IX-lea al partidului, cu aportul dumneavoastră hotărîtor, știința și învățămîntul din România au fost așezate pe baze noi, devenind o puternică forță a progresului economic și social al întregii țări. Cu adine respect, vă exprimăm recunoștința noastră, a întregului popor, dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, precum și tovarășei Elena Ceaușescu, pentru orientarea nouă, profund revoluționară, pe care ați imprimat-o acestor domenii de importanță esențială care asigură desfășurarea largă a revoluției tehnico-științifice, dezvoltarea susținută a cercetării științifice și învățămîntului în strînsă legătură cu cerințele actuale și de perspectivă ale societății noastre. Viața a confirmat cu putere justetea orientării fundamentate de dumneavoastră privind legarea tot mai strînsă a cercetării științifice cu învățămîntul și producția. Strălucit strateg al dezvoltării multilaterale a societății socialiste românești, ați conferit noi dimensiuni calitative procesului complex de pregătire pentru muncă și viață a tinerei generații, promovării largi în întregul sistem de învățămînt a celor mai noi cuceriri ale gândirii științifice și tehnice, ale cunoașterii umane, asigurînd, pe această bază, cadre de muncitori și specialiști capabili să stăpînescă și să dezvolte mai denare tehnica modernă cu care este înzestrată economia națională, să rezolve cu succes cele mai complicate probleme ale progresului tehnice contemporan.

Promotor consecvent al umanismului revoluționar, dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, situați neabătut în centrul întregii opere de construcție socialistă omni, afirmarea sa pleneră, dezvoltarea multilaterală a personalității umane, ridicarea conștiinței socialiste și a nivelului tehnico-științifice și de cultură, al tuturor celor ce muncesc. Au o înaltă semnificație ideile și tezele dumneavoastră originale privind locul și rolul activ al conștiinței socialiste în actuala etapă și în perspectiva înaintării spre comu-

Solemnitatea omagierii

Sărbătorirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării zilei sale de naștere și jumătate de activitate revoluționară, a fost marcată în întreaga țară de numeroase acțiuni și manifestări. În cadrul solemnității la care au participat membrii și membrii supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretarii Comitetului Central al partidului, membri ai Consi-

liului de Stat și ai guvernului, s-a dat citire Scrisorii omagiale adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România. Mulțumind călduros pentru felicitările și urările ce i-au fost adresate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o importantă cuvîntare, care a fost urmărită cu deosebit interes și subliniată cu puternice aplauze. În cuvîntare, conducătorul partidului și statului nostru și-a reafirmat credința ne-

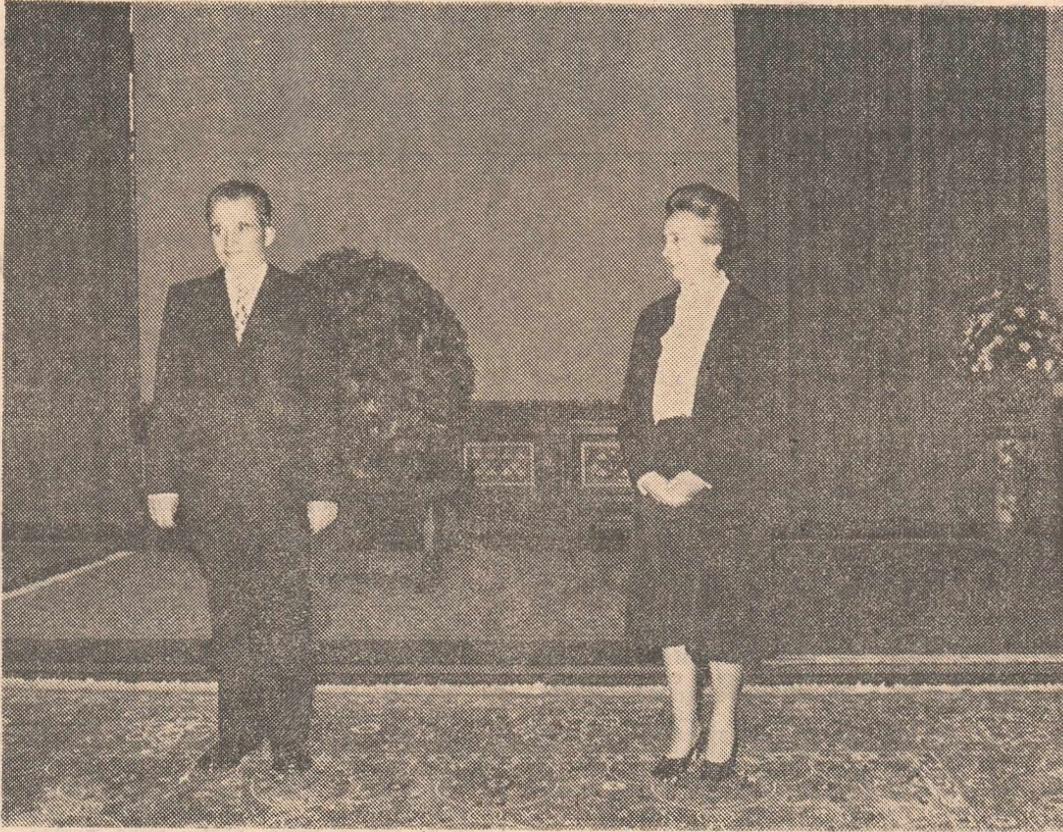
clintită în forța de muncă a poporului român constructor al socialismului și comunismului, subliniind marile sarcini ce revin tuturor celor ce muncesc în lupta pentru edificarea unei economii moderne, pentru promovarea cu fermitate a progresului științific și tehnic, pentru înlăturarea noii revoluții agrare, precum și în domeniul activității politico-educative de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de formare a omului nou, în perfecționarea sistemului democrației muncitorești revoluționare, pentru înlăturarea

politicii externe a partidului și statului, consacrate salvării păcii, înțelegerii și colaborării internaționale. Cuvîntarea a abordat, de asemenea, probleme teoretice ale construirii socialismului și comunismului, precum și probleme ale situației internaționale actuale.

La aceeași solemnitate, a fost pus în lumină rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în inițierea, organizarea și înlăturarea întregii politici interne și externe a par-

tidului și statului nostru, în orientarea eforturilor întregii națiuni în direcția dezvoltării economiei noastre naționale, a științei și învățămîntului, înfloririi artei și culturii, în asigurarea participării oamenilor muncii de la orașe și sate la conducerea societății, în cadrul larg al democrației muncitorești, revoluționare, în ridicarea continuă a calității vieții tuturor cetățenilor patriei. În același timp, s-a dat expresie înaltei aprecieri de care se bucură pe toate meridianele globului inițiativele și acțiunile

Nicolae Ceaușescu

nism, necesitatea întăririi și perfecționării muncii politico-educative în vasta operă de formare a omului nou, educat în spiritul muncii, al patriotismului socialist, al concepției revoluționare despre lume și viață, al răspunderii față de cauza socialismului și comunismului în patria noastră.

Poporul nostru, harnic și talentat, năzuind dintotdeauna prin muncă, spre mai bine, vă este astăzi recunoscător din adineul ființei sale pentru marea bucurie de a trăi într-o țară cu o industrie, agricultură, știință și cultură allate în plină dezvoltare socialistă, într-o patrie puternică și înfloritoare, al cărei chip nou a fost conceput și făurit de dumneavoastră, marile și genialele ei cititor. Toate grandioasele realizări, purtând cu strălucire pecetea gândirii și acțiunii dumneavoastră revoluționare, adevărate, prin argumentul faptelor revelatoare, că scopul suprem al politicii partidului, esența socialismului o constituie omul, că tot ce se realizează în societatea noastră socialistă este destinat omului, bunăstării și fericirii celor ce muncesc.

Puternic mobilizați de ideile, orientările și îndemnul dumneavoastră pătrunse de o înaltă răspundere pentru destinele patriei socialiste, însuflețiți de luminosul exemplu de muncă și viață, de gândire și luptă revoluționară pe care îl oferiți în permanență întregului nostru partid și popor, comunistii, toți fiii țării sint hotărâți să acționeze cu dăruire și nemărginit devotament pentru realizarea cu succes a sarcinilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal, pentru împlinirea noii revoluții tehnico-științifice, a noii revoluții agrare, a noii revoluții de dezvoltare a societății noastre socialiste, pentru transpunerea neabătută în viață a istoricelor hotărâri ale Congresului al XIII-lea, a luminosului Program al partidului, care va ridica România pe trepte tot mai înalte de civilizație, bunăstare și progres.

Mul iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Slujind cu pilduitoare abnegație și inepuizabilă energie țara și poporul, cauza socialismului și comunismului în patria străbună, dumneavoastră v-ați afirmat în conștiința opiniei publice mondiale, a întregii umanități — spre mândria întregului nostru popor — ca unul dintre cei mai proeminenți și clarvăzători oameni politici ai contemporaneității, ca strălucit promotor al celor mai nobile idealuri de independență și suveranitate națională, de înțelegere, colaborare și pace între popoare, ca neobosit luptător pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Au un profund ecou internațional inițiativele, propunerile și acțiunile dumneavoastră, de amplă vibrație umanistă, apelurile înflăcărâte pe care le adresați neconținut șefilor de state și guverne ca, în aceste

momente hotărâtoare pentru soarta omenirii, să se dea dovadă de o înaltă răspundere și să se treacă cu fermitate de la vorbe la fapte, de la declarații la măsuri concrete pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război, pentru înlăturirea dezarmării, îndeosebi a celei nucleare, pentru afirmarea fermă a politicii de pace, de colaborare, de apărare a dreptului suprem al oamenilor, al națiunilor — la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Așa cum apreciați dumneavoastră, astăzi, mai mult ca oricând, popoarele lumii, forțele înaintate de pretutindeni trebuie să-și unească eforturile și să concluzioneze cu mai strins pentru o politică, nouă, de pace, independență și suveranitate, pentru dezarmare, pentru eliminarea pericolului unui nou război mondial care, în împrejurările actuale, s-ar transforma, inevitabil, într-o catastrofă nucleară nimicitoare. Deplin conștient de consecințele dezastruoase ale armelor nucleare, poporul nostru susține cu toată ființa sa marea adevăr pe care l-ați formulat cu atâtă claritate, potrivit căruia vechea teză a inevitabilității războiului se cuvine înlocuită cu teza nouă a imposibilității și inadmisibilității, în actualele condiții, a unui nou război mondial.

Ca om al faptelor cetezătoare, ca mare și neobosit Erou al Păcii, al prieteniei și colaborării între popoare, dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați deschis un nou drum, de excepțională valoare, propunând întregii națiuni ca România să-și reducă unilateral, cu 5 la sută, efectivele, armamentele și cheltuielile militare — și ați adresat, în același timp, un apel solemn oamenilor politici, șefilor de state și guverne din întreaga lume de a acționa în mod concret pe calea dezarmării. Această strălucită inițiativă politică, unică în concertul națiunilor lumii — validată prin votul unanim al poporului român în cadrul referendumului de la 23 noiembrie 1986 a dat glas voinței și aspirațiilor de pace ale întregii noastre națiuni, a cărei muncă rodnică pentru progresul multilateral al patriei este puternic însuflețită de exemplul luminos și înălțător al prodigioasei dumneavoastră activități în care împlețiți nefermura iubire de țară cu răspunderea și dăruirea pentru liniștea și viața întregii omeniri.

Militând ferm pentru înțelegere și colaborare între popoare, ați adus și aduceți o contribuție deosebită — unanim recunoscută și apreciată pe plan internațional — la promovarea și generalizarea în relațiile dintre

COMITETUL POLITIC EXECUTIV AL COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, CONSILIUL DE STAT,
GUVERNUL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

state a principiilor depline egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta în mod liber, de a-și hotărî singur destinele.

Inițiativele și propunerile dumneavoastră privind oprirea cursului înarmărilor și trecerea la reducerea armamentelor nucleare și convenționale, eliminarea rachetelor cu rază medie din Europa și reducerea armamentelor nucleare până la lichidarea lor totală, încetarea oricăror experiențe cu arma atomică și oprirea oricăror acțiuni de militarizare a Cosmosului, demersurile și eforturile consecvente pe care le desfășurați în direcția soluționării pe cale politică, prin tratative, a problemelor litigioase dintre state, lichidării subdezvoltării și instaurării noii ordini economice mondiale, a creșterii rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale în soluționarea democratică, în spiritul păcii și colaborării, a marilor probleme ce confruntă lumea contemporană, cu participarea tuturor statelor, indiferent de mărime și fără deosebire de orânduire socială, au adus României un imens prestigiu, numeroși prieteni pe toate continentele.

Se bucură de o largă apreciere activitatea neobosită pe care o desfășurați pentru dezvoltarea colaborării și solidarității Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele democratice, progresiste și antiimperialiste de pretutindeni, în cadrul efortului general pentru pace și progres economic și social, pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră.

Înaltă valoare a propunerilor și cetezanța ideilor, justicea inițiativelor ce le promovați cu consecvență pentru rezolvarea problemelor complexe ale vieții internaționale, dialogul permanent, pe care-l purtați cu numeroși conducători de partid și de stat, șefi de guvern, personalități politice contemporane, v-au adus stima și prețuirea unanimă, o largă apreciere în rindul națiunilor lumii, au făcut ca numele României și al ilustrului său conducător să fie rostite cu considerație și respect pe toate meridianele globului.

Propunerile și chemările dumneavoastră la rațiune și realism, la dezarmare și oprirea evoluției periculoase a evenimentelor spre confruntare și război, la promovarea fermă a politicii de destindere, de înțelegere și colaborare internațională, acțiunile pe care le inițiați în scopul înlăturirii marilor aspirații de pace și progres ale omenirii, însulfă o profundă încredere în capacitatea popoarelor, a forțelor progresiste, înaintate de pretutindeni de a asigura lumii — acționând unite — un viitor pașnic, de securitate deplină, înțelegere și colaborare rodnică între națiuni.

Mulț stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,

În aceste momente aniversare, de înălțătoare vibrație patriotică, comunistă, toți oamenii muncii, strins uniți în jurul eroicului nostru partid, al dumneavoastră — strălucit conducător al luptei poporului nostru pentru socialism, pentru pace și progres — se angajează să acționeze cu totală dăruire, abnegație și înaltă răspundere pentru a înlătui neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru, să militeze în mod cel mai hotărât pentru realizarea mărețelor planuri și programe de dezvoltare economică-socială a patriei, pentru a asigura mersul ferm al României pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării, fericirii și păcii.

Împreună cu întregul popor, cu întregul partid, ne angajăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, să acționăm cu înalt spirit revoluționar, cu toată capacitatea și răspunderea pentru înlăturirea exemplară a sarcinilor incredințate de partid, a liniei generale stabilite de Congresul al XIII-lea, astfel încât patria noastră scumpă să înainteze spre orizonturi tot mai luminoase de progres și civilizație, spre visul de aur — comunismul.

La această scumpă aniversare, împreună cu toți fiii patriei, vă dorim din adincul inimilor noastre, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, multă sănătate și putere de muncă, să vă bucurați permanent de aceeași tinerețe și vigoare creatoare, să vă aflați mereu în fruntea partidului și statului pentru a înlătui, împreună cu poporul și pentru poporul care v-a ales spre a-i conduce destinele, marea operă de edificare a noii societăți pe pământul României.

Să ne trăiți ani mulți și fericiți, împreună cu mult stimatea tovarășă Elena Ceaușescu, cu toți cei ce vă sint dragi și apropiați!

LA MULȚI ANI,
MULT STIMATE ȘI IUBITE
TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU!

25 ianuarie 1987

Solemnitatea omagierii

secretarului general al partidului nostru, fiind scoasă în evidență contribuția sa remarcabilă la soluționarea constructivă a marilor probleme ale contemporaneității, demersurile hotărâte pentru unirea tuturor forțelor democratice de pretutindeni, a opiniei publice mondiale, în vederea asigurării dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor la existență liberă și independentă, pentru ca fiecare națiune să-și poată consacra în liniște eforturile progresului său material și spiritual.

Cei care au participat la festivitate au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu calde felicitări și urări de viață îndelungată, alături de tovarășă Elena Ceaușescu, de multă sănătate și fericire, nesecată putere de muncă, noi și strălucite împliniri în activitatea de mare răspundere pe care o desfășoară în fruntea partidului și statului, pentru a asigura înlăturirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru a conduce în continuare opera de edificare a societății socialiste multilateral

dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, în pace, înțelegere și colaborare cu toate țările lumii.

Felicitări călduroase au fost adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu și cu prilejul mesei tovarășești oferite în onoarea sărbătoritului de Comitetul Politic Executiv. Cei prezenți au adresat și în acest cadru secretarului general al partidului cele mai bune urări de sănătate și fericire, ani mulți de viață și putere de muncă, noi și tot mai mari succese în activitatea pe care o desfășoară

pentru ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, pentru triumful cauzei socialismului și păcii în lume. Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a toastat pentru gloriosul partid comunist, pentru eroicul popor român, pentru patria noastră socialistă, pentru înlăturirea prevederilor actualului cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

În aceste zile sărbătorești, din întreaga țară tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost adresate mesaje de felicitare, prin care cetățenii României socialiste își exprimă angajamentul ferm de a munci și acționa cu hotărâre pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru înflorirea neconținută a patriei, pentru creșterea prestigiului ei în lume.

P. NICOARĂ ■

CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI

NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși,

Vă mulțumesc din inimă tuturor, mulțumesc Comitetului Politic Executiv, Comitetului Central al partidului pentru felicitările și urările ce mi-au fost adresate cu prilejul zilei mele de naștere și al îndelungatei activități revoluționare în rândurile gloriosului nostru partid comunist. Adresez cele mai vii mulțumiri partidului și întregului popor pentru manifestările de pretuire și încredere față de mine, de activitatea mea revoluționară în slujba poporului, a cauzei socialismului, păcii și colaborării între toate națiunile lumii. (Aplauze puternice)

Privind retrospectiv la anii care au trecut — din care aproape 55 de ani în rândurile Partidului Comunist Român —, trebuie să declar acum, cu deplină satisfacție, că am avut fericirea să particip activ la lupta revoluționară de răsturnare a vechii orinduri burghezo-moșieresti și de înfăptuire a revoluției socialiste și realizarea noii orinduri sociale, a socialismului, pe pământul patriei noastre.

Lichidarea orindurii claselor asupritoare, burghezo-moșieresti, a necesitat o luptă îndelungată din partea masei populare, a celor mai înaintate forțe ale poporului nostru. În acest cadru, merită subliniat rolul hotărâtor pe care l-a avut fărâșirea, cu peste 65 de ani în urmă, a Partidului Comunist Român, care, în întreaga sa activitate, și-a îndeplinit cu cinste misiunea istorică de organizare și conducere a luptei poporului nostru pentru răsturnarea vechii orinduri sociale de asuprire și inegalitate și fărâșirea orindurii noi, de egalitate și dreptate socială și națională, în care masele populare, poporul a devenit pe deplin stăpîn pe destinele sale și își făurește în mod conștient propria sa istorie, propriul său viitor, liber și independent. (Aplauze puternice)

În anii dezvoltării socialiste a patriei noastre au trebuit învinse multe greutăți, depășite multe stări de lucruri negative, și, mai cu seamă, înapoierea în care se găsea țara noastră ca urmare a îndelungatei asupririi de către diferite imperii și, apoi, de monopolurile și țările imperialiste, care, sute de ani, au jefuit și secătuit bogățiile poporului nostru. La aceasta trebuie adăugat faptul că burghezo-moșierimea, clasele dominante din trecut nu au dus o politică corespunzătoare intereselor naționale privind dezvoltarea forțelor de producție, ridicarea generală a gradului de dezvoltare a patriei. Dar, subliniez încă o dată, factorul hotărâtor al înapoierii pe care am moștenit-o l-a constituit îndelungata dominație, asuprirea, sub diverse forme, de către diferite imperii și de către monopolurile și țările imperialiste.

Iată de ce tocmai răsturnarea regimului burghezo-moșieresc, cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimia, cu intelectualitatea, cu întregul popor, înlăturarea pentru todeauna a dominației și dependenței față de țările imperialiste au deschis calea dezvoltării noi, a progresului tehnic, economic și social al patriei noastre.

Fără înlăturarea acestor cauze esențiale, poporul nostru ar fi continuat să rămână și acum în starea de înapoieră. Exemplu în această privință îl putem vedea în multe țări care au avut în trecut, o situație asemănătoare și care, nerealizând aceste obiective fundamentale, continuă să se găsească și astăzi în stare de înapoieră, de dependență față de monopoluri și față de imperialism.

Este necesar să subliniem acest lucru — acum când se discută mult pe plan internațional cu privire la lichidarea subdezvoltării, a situației grele în care se găsește aproape două treimi din omenire — că adevărata cauză a acestei stări de lucruri o reprezintă politica colonialistă de dominație, politica imperialistă, că singura cale pentru lichidarea înapoierii, a inegalităților este înlăturarea acestor stări de lucruri și realizarea unor relații noi între toate națiunile, de deplină egalitate, de cooperare egală în drepturi, în care fiecare popor să fie pe deplin stăpîn pe destinele sale și să-și făurească viața în mod liber, așa cum o dorește. (Aplauze puternice)

Pornind de la înlăturarea cauzelor care au determinat rămânerea în urmă, poporul nostru, sub conducerea partidului comunist, a trecut cu toate forțele și a edificat cu succes noua orinduire — socialismul — pe pământul României, iar acum acționează cu toată fermitatea pentru înfăptuirea istoricelor hotărâri ale Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului partidului de fărâșire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare fermă a României spre societatea fără clase — a bunăstării și egalității depline între oameni și naționalități, a societății comuniste! (Aplauze puternice)

Sînt cunoscute marile realizări obținute de poporul nostru. Oricine, și prieteni, și — ea să mă exprim așa — și cei care nu văd cu ochi buni dezvoltarea socialistă a patriei noastre și a socialismului în general, pot constata ce a însemnat pentru România calea socialistă de dezvoltare: industrializarea, dezvoltarea agriculturii, a științei, învățămîntului, culturii, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, repartizarea rațională a forțelor de producție și dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării, a județelor, crearea a mai multor centre economice și

sociale în fiecare județ, vastele construcții economice-sociale, locuințele, școlile, spitalele și alte așezăminte care, toate împreună, au un rol hotărâtor în ridicarea gradului de civilizație și de dezvoltare a patriei noastre.

Ne putem, într-adevăr, mindri cu ceea ce am realizat în anii construcției socialiste, cu felul în care am aplicat cerințele socialismului științific, principiile sale, legitățile obiective și adevărurile generale la condițiile reale din România.

Au fost și lipsuri, am avut și greutăți, s-au comis și greșeli. Judecînd ca revoluționari și ca oameni, trebuie să spunem că unele din acestea erau inevitabile, iar unele puteau fi evitate. Desigur, dacă acum 25, 30 sau 35 de ani am fi avut înțelegerea și experiența de astăzi, multe din acestea nu s-ar fi produs. Dar trebuie să spunem, cu toată satisfacția și mindria, că, în ciuda tuturor acestora, poporul nostru, sub conducerea partidului comunist, a reușit să depășească și să înlăture diferite stări de lucruri negative și să asigure mersul ferm înainte al României, înfăptuirea principiilor socialiste, de proprietate, de muncă și viață.

Trebuie să subliniem — și consider foarte important și necesar aceasta, în actualele împrejurări internaționale — că tot ceea ce am înfăptuit în țara noastră și tot ceea ce s-a realizat și în alte țări socialiste, demonstrează cu putere justetea principiilor socialismului științific, că numai și numai pe calea socialismului se poate asigura realizarea unei societăți în care oamenii, popoarele să se bucure pe deplin de minunatele cuceriri ale științei, ale culturii, ale progresului economic și social, să-și asigure bunăstarea, fericirea, adevărata independență și suveranitate! (Aplauze puternice)

Profundele transformări ce au avut loc în întreaga lume, marile cuceriri ale științei și tehnicii au dus la schimbări uriașe în viața internațională. În general lumea — și, deci și țările socialiste, și România — se găsește într-o nouă etapă a dezvoltării societății omenestii. Se pun noi probleme privind căile dezvoltării forțelor de producție, o nouă diviziune internațională a muncii, noi raporturi economice între națiuni și, desigur, noi raporturi politice, realizarea unor relații noi care să excludă cu desăvîrsire stările anarhice, de inegalitate, de asuprire a unui popor de către altul.

Se discută mult despre ce trebuie făcut și cum să se acționeze în noile împrejurări internaționale. M-aș referi, în primul rînd, la unele probleme legate de dezvoltarea socialistă, de căile întăririi și perfecționării continue a socialismului.

Drumul îndelungat parcurs de țările socialiste, începînd cu Uniunea Sovietică, uriașele lor realizări — subliniez încă o dată — demonstrează, fără îndoială, superioritatea și justetea căii socialiste de dezvoltare a societății omenestii, justetea principiilor socialismului științific, a concepției revoluționare despre transformarea lumii. Dar, și societatea socialistă a parcurs un drum lung, a trecut prin multe etape. Așa cum ne referim noi la etapele de dezvoltare a României, practic, într-o formă sau alta, fiecare țară socialistă a trecut prin diferite etape de dezvoltare. Am ajuns la o puternică acumulare socialistă — ca să mă exprim așa — așii din punct de vedere al forțelor de producție, al științei, culturii, cit și din punct de vedere a practicii și experienței socialiste. Luînd în considerație, pe ansamblu, tot ceea ce a fost bun, se poate afirma că practica a demonstrat justetea — repet — a socialismului, că s-au realizat progrese de neconceput în alte orinduri, cu toate lipsurile, minusculele și greșelile care s-au comis.

Vorbînd acum de necesitatea perfecționării și dezvoltării în continuare a socialismului, consider că trebuie să pornim de la învățămîntele pe care le avem, de la experiența și practica construcției socialiste, dar să avem întotdeauna în vedere principiile invincibile ale socialismului științific, ale comunismului. Nu se poate vorbi de înnoire socialistă, de perfecționarea socialismului decît pornînd de la aceste principii, de la necesitatea dezvoltării, a îmbogățirii lor cu uriașele cuceriri ale științei și practicii construcției socialiste, ale luptei revoluționare a popoarelor. (Aplauze îndelungate)

În nici un fel nu se poate vorbi de perfecționarea socialistă privind înapoi, vorbind de așa-zisul socialism de piață, de libera concurență — și aceasta invocîndu-se legitățile obiective. Este necesar, într-adevăr, să se țină seama permanent de legitățile obiective și să fie aplicate corespunzător realităților din fiecare țară. Dar sînt legități și legități! Socialismul și-a creat — în perioada existenței sale — legitățile proprii. Trebuie să desprindem legitățile și adevărurile general-valabile pentru dezvoltarea societății omenestii, dar și să înțelegem bine legitățile specifice societății burgheze, imperialiste, bazate pe proprietatea unui grup de exploatare, pe asuprire, pe inegalitate între oameni. Nu se poate vorbi de perfecționarea socialismului prin așa-zisa dezvoltare a micii proprietăți particulare. Proprietatea capitalistă, mică sau mare, rămîne proprietate capitalistă! Nu se poate vorbi de o economie socialistă fără a așeza la baza ei proprietatea socialistă asupra mij-

loacelor de producție. Aceasta constituie o legitate obiectivă, fără de care nu se poate vorbi de fărâșirea unei orinduri sociale mai drepte și mai bune. Practica noastră a demonstrat și demonstrează pe deplin că proprietatea socialistă, ca proprietate a întregului popor, indiferent sub ce formă este — de stat sau cooperatistă —, întărirea și dezvoltarea ei reprezintă singura cale pentru înfăptuirea în viață a principiilor de echitate și dreptate socială, de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de asigurare a bunăstării și independenței fiecărei națiuni. (Aplauze puternice, prelungite)

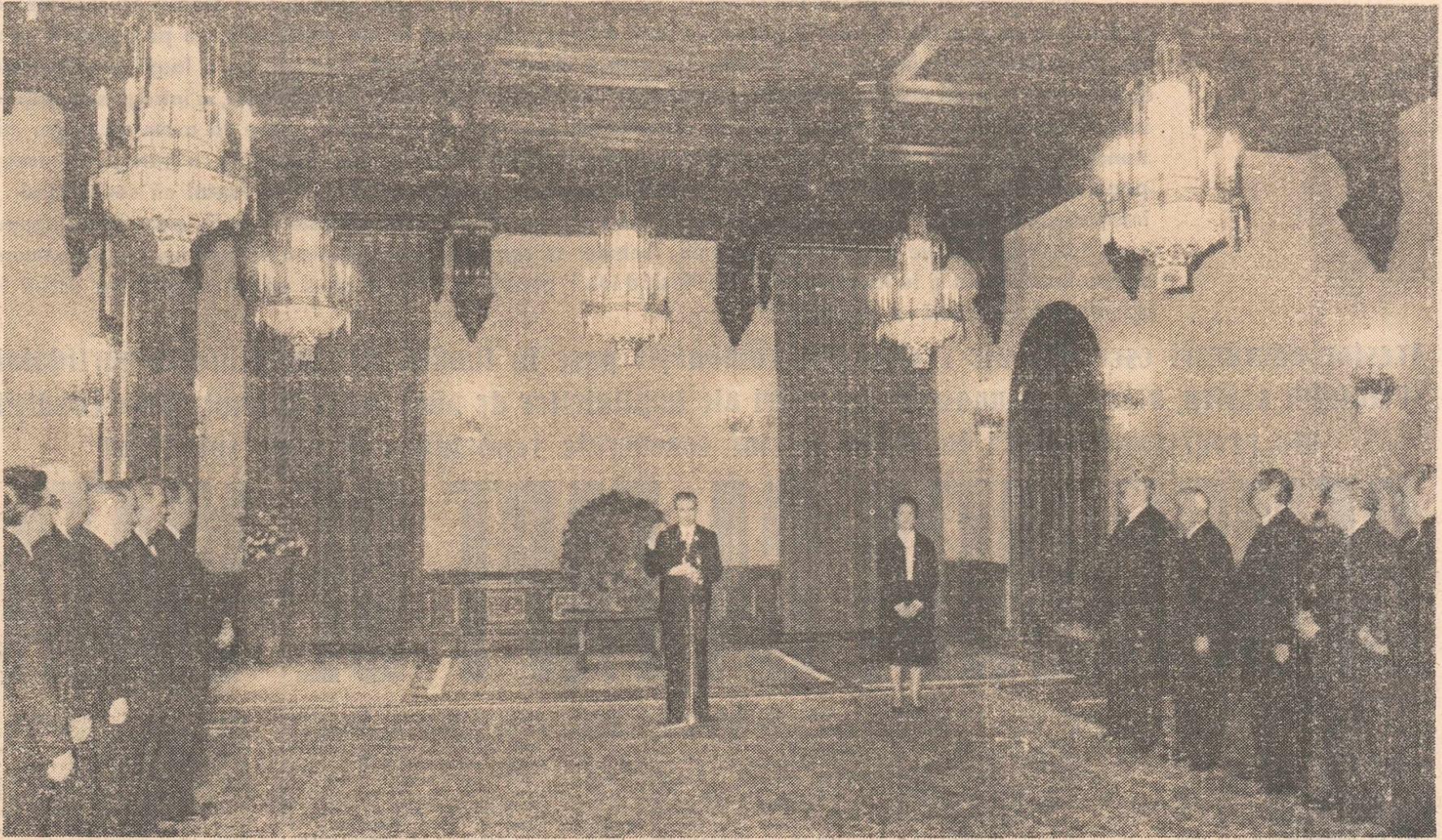
Consider necesar să subliniez acest lucru deoarece acum aproape 55 de ani, cînd am intrat în Partidul Comunist, am pornit tocmai de la necesitatea înfăptuirii în România a obiectivelor socialismului științific. Acum, cînd trăim într-o epocă în care s-au realizat și se dezvoltă în mod viguros aceste obiective și principii, trebuie să subliniez că ceea ce, cu 55 de ani în urmă, pentru mine, pentru partidul nostru mai de mult, pentru revoluționari în general, părea cîteodată, visuri utopice — dar pentru care oamenii și-au dat chiar viața —, au devenit o realitate. Ca revoluționar și comunist, consider o obligație a mea de a sublinia că principiile socialismului și-au demonstrat pe deplin superioritatea — și că numai și numai pe această cale trebuie să mergem spre dezvoltarea socialistă!

Vedeți, tovarăși, lumea se schimbă. Generațiile revoluționare, sau, mai bine zis, cei care au înfăptuit revoluția și au pus bazele dezvoltării socialiste, încep să dispară, apar oameni care nu cumose decît din cărți — și unii nu pun mîna nici cel puțin să citească aceste cărți, nemaivorbind de faptul că nici nu avem încă suficiente cărți și lucrări care să înfățișeze trecutul glorios de luptă al partidului nostru, al mișcării noastre revoluționare — și mulți încep să considere că s-a cam terminat lupta revoluționară, că este timpul să trăim mai liniștiți, mai comodi, că doar de aceea am făcut revoluția și am făcut socialismul. O asemenea stare de lucruri există, tovarăși, și aceasta constituie un pericol — chiar dacă nu e încă puternic la noi. Trebuie să acționăm în așa fel încît să se înțeleagă bine că procesul marilor transformări revoluționare nu s-a încheiat, și, practic, nu se va încheia niciodată. Întotdeauna, omenirea, fiecare popor va trece la noi și noi etape ale procesului sau ale diverselor procese revoluționare concepute într-un proces unic revoluționar, de progres continuu al întregii societăți omenestii, al fiecărui popor.

Este necesar să înțelegem bine și să prețuim trecutul, prezentul, să facem totul pentru asigurarea dezvoltării revoluționare a țării noastre, pentru continuarea procesului revoluționar! Avem continuu nevoie de revoluționari cu noi și noi cunoștințe, în fața cărora se pun noi și noi cerințe, unele incomparabil mai mari decît în trecut! Desigur, în trecut a fi revoluționar era foarte greu. Se cerea un puternic spirit de sacrificiu și abnegație. Lupta revoluționară cerea spirit de sacrificiu, cerea să-ți dai chiar viața — și comuniștii și alți revoluționari au făcut acest lucru. Nici acum însă nu sînt cerințe mai mici! Avem nevoie de revoluționari care să-și însușească bine uriașele cuceriri ale științei, ale tehnicii, în toate domeniile, oameni cu spirit de sacrificiu, cu o înaltă concepție revoluționară și răspundere față de prezentul și viitorul patriei, care să pună mai presus de toate interesele generale ale poporului, cauza socialismului, a bunăstării, a libertății și suveranității țării! (Aplauze puternice)

Am dezvoltat puternic democrația socialistă. Din totdeauna socialismul și-a propus să realizeze o societate în care oamenii muncii, poporul însuși, sau popoarele, să fie pe deplin stăpîne pe bogățiile proprii, să-și făurească viitorul în mod liber, așa cum îl dorește, concepîndu-se ca o largă și adevărată democrație, în care masele, poporul să participe la conducerea tuturor sectoarelor, a întregii societăți, a întregii activități. Am fărâșit un larg sistem democratic, bine cunoscut. Putem spune că avem un cadru minunat, care asigură participarea tuturor categoriilor sociale la conducerea societății, a întregului nostru popor. E necesar să perfecționăm și să dezvoltăm acest sistem, pornînd de la faptul că socialismul îl înfăptuim cu poporul și pentru popor, de la ceea ce am spus odată, că este specific poporului nostru, care spune că trebuie să fii om de omenie. Trebuie să construim un comunism de omenie, pentru oameni, pentru bunăstarea și fericirea omului, dar făcînd totul pentru ca fiecare să-și aducă contribuția activă la dezvoltarea generală a societății! (Aplauze puternice)

Nu se poate concepe socialismul fără o largă democrație revoluționară, fără participarea activă a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate! Dar, pornînd de aici, înseamnă că trebuie să înțelegem că această largă democrație revoluționară trebuie realizată în noile condiții istorice, cînd au dispărut clasele exploatare și cînd trebuie să asigurăm calea spre o deplină omogenizare și unitate a societății noastre socialiste.

În acest proces larg revoluționar își are locul și se afirmă cu putere forța partidului — de conducător politic al întregii activități. Nici nu se poate concepe democrația socialistă, revoluționară, dezvoltarea societății, fără a asigura creșterea puternică a rolului partidului, a forței și cuceririi sale revoluționare — ca centru vital al întregii națiuni, de la care emană și trebuie să emane întotdeauna clarviziunea, să pună în mișcare întregul nostru popor și să dinamizeze forțele creatoare ale națiunii pe drumul luminos al comunismului în România! (Aplauze puternice, prelungite)

Desigur, în diviziunea socialistă a muncii — deci și în democrația socialistă —, în diviziunea socială a dezvoltării societății există răspunderi și obiective pentru diferite sectoare de activitate. Avem guvernul, avem organisme democratice, avem conduceri colective, avem conduceri în întreprinderi, în instituții, în toate sectoarele economico-sociale. Dar se poate oare concepe a se lăsa la voia întâmplării activitatea fiecăruia din aceste sectoare, pornind de la faptul că fiecare trebuie să răspundă de activitatea sa, că trebuie să întărim răspunderea și autonomia întreprinderii? Dar ale cui sunt aceste întreprinderi? Ale cui sunt diferitele sectoare de activitate? Există oare, în lume, într-un stat organizat, unde un partid politic care și-a asumat o răspundere — chiar în democrația burgheză — să nu acționeze pentru a-și realiza programul și să nu facă totul pentru a-și îndeplini acest program? Nu se poate concepe ca un partid revoluționar să spună „voi lăsa întreprinderile sau sectorul economic să se autoconducă”, înțelegând prin aceasta că partidul să nu se mai amestece în conducerea întreprinderilor sau în conducerea activității științifice, culturale și în alte domenii. Este posibilă o asemenea concepție? Are aceasta legătură reală cu principiile socialismului științific, cu concepția revoluționară despre lume? Fără nici o îndoială că nu se poate concepe un asemenea fel de abordare! Autoconducerea, autogestiuinea înseamnă creșterea răspunderii fiecărui colectiv, a fiecărui grup de oameni dintr-un sector sau altul în buna gospodărire dezvoltarea și realizarea obiectivelor încredințate, răspunzând însă pentru aceasta în fața statului, a poporului, partidul constituind forța conducătoare care poartă răspunderea pentru felul în care fiecare sector își desfășoară activitatea. Ce fel de partid conducător am fi noi, cum ne-am îndeplini răspunderea față de popor dacă nu am acționa ca, în toate sectoarele, să se realizeze hotărârile Congresului, Programul partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate? Nu se poate concepe autoconducerea, democrația revoluționară, fără rolul conducător al partidului ca stegar și — repet — centru vital de la care trebuie să iradieze toate energiile creatoare ale națiunii noastre! (Aplauze puternice)

Avem marea răspundere să asigurăm dezvoltarea științei, tehnicii, învățământului, culturii, să dăm noi dimensiuni noii revoluții tehnico-științifice, noii revoluții agrare, să așezăm întreaga noastră activitate pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii! Numai și numai pe baza celor mai noi cuceriri ale științei în toate domeniile, ale cunoașterii umane în general, ale gândirii sociale, revoluționare vom putea asigura mersul ferm înainte și înlăturarea neabătută a hotărârilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului!

Avem programe minunate, avem obiective mărețe; ele se bazează pe uriașele realizări de până acum, pe concepția revoluționară a socialismului științific, care rămâne călăuză clarvăzătoare și singura care asigură mersul neabătut spre socialism, în împrejurările actuale, când apar multe, multe greutăți, când sint furtuni, mulți nori, când te poți abate ușor, când poți să întrezărești undeva un anumit luminis și să nu înțelegi că acela constituie nu calea dreaptă spre comunism, ci este — ca să spun așa — o iluzie, o deformare optică, în acest noian de furtuni și de mari transformări. Numai având o călăuză clară, științifică putem să asigurăm mersul ferm înainte! Și trebuie să facem totul pentru a dezvolta și întări concepția revoluționară a partidului nostru, pentru a da noi dimensiuni concepției socialiste, științifice despre lume și viață, așezând aceste uriașe cuceriri din toate domeniile la baza concepției revoluționare despre lume, despre viață — ceea ce reprezintă real-

mente, și a reprezentat de la început, socialismul științific și comunismul. (Aplauze puternice)

Dragi tovarăși,

În viața internațională continuă să se manifeste cu putere politica de forță, de amenințare cu forța. Pericolul unui nou război mondial — care s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear — continuă să amenințe însăși viața, existența civilizației, a planetei noastre.

Trebuie, într-adevăr, să înțelegem că în lume s-au produs multe schimbări. După cel de-al doilea război mondial lumea a cunoscut puternice prefaceri, dar nu s-au tras până la capăt concluziile și învățămintele necesare din faptul că noile arme fac imposibil un nou război mondial, că este în primejdie însăși existența vieții pe planeta noastră. În numele vieții, al existenței omenirii, trebuie să facem totul pentru a schimba cursul evenimentelor, pentru a se renunța cu desăvârșire la concepțiile vechi privind inevitabilitatea războiului, pornind de la faptul că, în actualele împrejurări, războiul nu mai poate avea loc, că trebuie să facem totul pentru dezarmarea nucleară, pentru eliminarea armelor nucleare, pentru dezarmarea convențională, pentru o lume fără arme și războaie, pe care socialismul științific a proclamat-o și și-a propus, ea țel s-o realizeze, încă de la nașterea sa. (Aplauze puternice)

Nu doresc să mă refer acum la problemele mondiale, deoarece sint bine cunoscute pozițiile partidului nostru, activitatea sa pentru dezarmare, pentru pace, pentru relații noi între toate statele lumii, fără deosebire de orinduire socială. Aș dori numai să subliniez că putem să declarăm cu deplină satisfacție că partidul și statul nostru, după cel de-al doilea război mondial, îndeosebi în ultimii 20—25 de ani, și-au adus o contribuție uriașă în soluționarea multor probleme internaționale, că, față de cele mai importante probleme ale vieții mondiale contemporane, au avut o poziție proprie. Și, viața demonstrează că pozițiile adoptate de partidul nostru în multe, multe probleme, s-au dovedit juste. Avem satisfacția că, într-adevăr, ceea ce am apreciat și ceea ce ne-am propus în relațiile internaționale a corespuns tendințelor generale ale dezvoltării sociale, ale dezvoltării mondiale, a corespuns cerințelor obiective ale actualei etape de dezvoltare a omenirii.

Pe această bază putem să acționăm cu toată convingerea și încrederea pentru înlăturarea politicii externe a partidului nostru de dezvoltare a colaborării cu toate statele lumii pe principiile egalității în drepturi, respectului independenței, suveranității, neamestecului în treburile interne. Să dezvoltăm larg relațiile cu toate țările socialiste, să acționăm ferm pentru perfecționarea colaborării și cooperării în C.A.E.R., pe baza principiilor stabilite de comun acord, care să contribuie la dezvoltarea puternică a fiecărei țări socialiste. Să acționăm ferm pentru dezvoltarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, pentru realizarea noii ordini economice mondiale și, totodată, să extindem relațiile economice și tehnico-științifice, din toate domeniile și cu țările capitaliste dezvoltate, să participăm activ la diviziunea internațională a muncii.

Trebuie să facem totul încât Europa să devină un continent al colaborării egale între toate națiunile, să acționăm pentru securitatea și unitatea Europei. Să facem astfel încât în Europa să fie îndepărtate armele nucleare, să fie reduse armele convenționale, pornind de la necesitatea ca, și în actualele împrejurări, continentul european, care a dat atât de mult în trecut pentru civilizație, să-și îndeplinească rolul important pe care îl are în soluționarea problemelor internaționale, în interesul păcii și colaborării egale între toate națiunile lumii. Noi avem ferma convingere că Europa poate să facă mult mai mult, și dorim să colaborăm cu toate statele continentului nostru pentru ca ea să-și îndeplinească mai bine rolul pe care îl are în viața internațională. Dorim o lume mai dreaptă, mai bună, fără războaie, fără arme, în care fiecare națiune să se dezvolte așa cum dorește.

Dorim să dezvoltăm larg relațiile cu partidele comuniste și muncitorești. Avem convingerea că, mai mult ca oricând, acum comunistii trebuie să-și asume răspunderea pentru a contribui la victoria luptei pentru dezarmare nucleară, pentru dezarmare și pentru pace. Nu există astăzi problemă mai impor-

tantă pentru comunisti decât dezarmarea, pacea! Trebuie să dezvoltăm relațiile cu socialistii, cu social-democrații, cu toate forțele democratice și progresiste, indiferent de convingeri sau de păreri privind dezvoltarea sau soluționarea unor probleme sau a altora. Avem probleme vitale legate de existența omenirii — și colaborarea tuturor forțelor progresiste, a tuturor popoarelor constituie necesitatea vitală pentru victoria rațiunii pentru pace între toate națiunile lumii! (Aplauze puternice, îndelungate)

Dragi tovarăși,

Deși am vorbit mult în ultimele zile despre problemele dezvoltării noastre și despre măsurile pentru realizarea planului pe 1987, nu pot să închei fără a sublinia, și în acest cadru, că avem marea răspundere să acționăm cu toate forțele pentru înlăturarea în cele mai bune condițiuni a planului și programelor pe acest an, a modernizării și perfecționării întregii activități, pentru afirmarea cu putere a autoconducerei și autogestiuunii, în sensul revoluționar de care am vorbit, în toate sectoarele de activitate.

Toate acestea impun răspundere, spirit revoluționar, devotament fără margini din partea fiecărui activist de partid și de stat, a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii. Trebuie să înțelegem că acum rolul hotărâtor îl are activitatea practică, organizatorică pentru înlăturarea minunatelor programe de dezvoltare pe care le avem.

Am spus într-o anumită împrejurare — acum menționez doar — că există o anumită rămănie în urmă a muncii organizatorice și, într-un anumit sens, a conștiinței revoluționare. Este necesar să ridicăm nivelul muncii organizatorice, al conștiinței revoluționare la nivelul puternicei dezvoltări a forțelor de producție, a societății noastre în general.

Aș dori să exprim convingerea că întregul nostru activ de partid și de stat, începând cu membrii Comitetului Central și Comitetului nostru Politic Executiv vor acționa în spiritul înaltelor exigențe și răspunderi revoluționare și că vom face în așa fel încât să unim puternica forță creatoare a poporului și s-o orientăm într-o singură direcție — a înlăturării neabătute a Programului partidului, a hotărârilor Congresului al XIII-lea, asigurând trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, ridicarea continuă a forței materiale și spirituale a națiunii, a bunăstării și fericirii poporului, întărirea necontenită a independenței și suveranității României! (Aplauze puternice, prelungite)

În ce mă privește, doresc să asigur partidul și întregul nostru popor, să asigur Comitetul Central, și voi asigur și pe voi, dragi tovarăși, că și în viitor voi face totul pentru a contribui la creșterea forței și activității partidului nostru, a gândirii sale revoluționare creatoare, pentru a asigura înlăturarea neabătută a tuturor obiectivelor privind crearea condițiilor pentru victoria socialismului și trecerea la edificarea comunismului în patria noastră! (Aplauze puternice, prelungite)

Ca și până acum, nu voi precupeți nici un efort, acționând în spiritul democrației revoluționare, pornind de la teza construcției socialismului cu poporul și pentru popor, de la spiritul de omenie al poporului român — și, deci, și al partidului nostru — voi promova ferm această concepție revoluționară. Dar consider că trebuie să mai adaug, și mai multă exigență revoluționară față de activitatea fiecăruia dintre noi, față de însăși activitatea mea și față de activitatea colaboratorilor mei, a tovarășilor mei de luptă și de muncă. Vreau să subliniez că spiritul de omenie nu trebuie înțeles ca lipsă de fermitate și exigență revoluționară. Tocmai spiritul de omenie, grija față de om, față de popor impune exigență revoluționară față de tine însuși, dar și față de colaboratorii tăi. Așa trebuie să acționeze comunistii! Și eu vă asigur că voi încerca să acționez mai bine și în această direcție! (Aplauze puternice, prelungite)

Mulțumind încă o dată pentru urările și cuvintele ce mi s-au adresat, doresc, cu acest prilej, să adresez, în primul rând partidului și poporului nostru, cele mai bune urări în împlinirea tuturor năzuințelor de mai bine, în înlăturarea tuturor programelor de dezvoltare a patriei noastre. Multă sănătate și multă fericire!

Aceleași urări vi le adresez și vouă tuturor, dragi tovarăși! (Aplauze puternice, prelungite)

„Am dezvoltat puternic democrația socialistă. Dintotdeauna socialismul și-a propus să realizeze o societate în care oamenii muncii, poporul însuși, sau popoarele, să fie pe deplin stăpîni pe bogățiile proprii, să-și făurească viitorul în mod liber, așa cum îl doresc, concepiind aceasta ca o largă și adevărată democrație, în care masele, poporul să participe la conducerea tuturor sectoarelor, a întregii societăți, a întregii activități. Am făurit un larg sistem democratic, bine cunoscut. Putem spune că avem un cadru minunat, care asigură participarea tuturor categoriilor sociale la conducerea societății, a întregului nostru popor. E necesar să perfecționăm și să dezvoltăm acest sistem, pornind de la faptul că socialismul îl înfăptuim cu poporul și pentru popor, de la ceea ce am spus odată, că este specific poporului nostru, care spune că trebuie să fii om de omenie. Trebuie să construim un comunism de omenie, pentru oameni, pentru bunăstarea și fericirea omului, dar făcînd totul pentru ca fiecare să-și aducă contribuția activă la dezvoltarea generală a societății!”

Acestor adevăruri esențiale ale realităților românești puse în lumină de conducătorul partidului și statului nostru, acestor recunoscute temeuri ale împlinirilor de pînă acum și imperioase condiții ale progresului nostru în viitor le sînt consacrate reportajele grupate sub titlul

DEMOCRATIA CA FAPT DE VIAȚĂ

O întreprindere este o lume. Ca grup specializat în vederea unei activități de producție, oamenii unei întreprinderi alcătuiesc o lume aparte, cu drepturi și îndatoriri bine definite, care configurează o individualitate lumii lor în raport cu lumea cea mare, aflată dincolo de poarta întreprinderii. Sigur că, în bună parte, aceste drepturi și îndatoriri sînt comune cu ale oricărui alt colectiv de muncă, dar e la fel de limpede, adaugă maestrul Ștefan Borănescu, că o obligație a noastră poate să fie, privită din altă perspectivă, un drept al altora. Întreprinderea la care lucrez face pompe. Asta e datoria pe care o avem, aici. Si dreptul lumii celei mari, al societății, este să conțene pe noi și să pretindă să ne facem bine munca.

Lumea întreprinderii „Aversa” numără ceva mai bine de 4.000 de oameni. Iar între aceștia, maestrul Ștefan Borănescu a fost și este unul dintre oamenii de nădejde. Primul motiv de mîndrie și avuție cea mai mare a unei țări tot oamenii rămînînd, fără indoială.

„Recepția” unei vieți

Cînd l-am cunoscut, tocmai ieșise dintr-o scurtă sedință în care vorbise ceva despre electrocare și în timp ce vroia să mă lămurească despre ce era vorba s-a oprit, pe neașteptate, la mijlocul unui cuvînt și mi-a spus: azi împlinesc 50 de ani. La o asemenea vîrstă, cum zice Ștefan Borănescu, orice om își face „recepția” vieții lui și caută să vadă dacă a avut sau nu vreun defect de calitate. El pare, în general, mulțumit de sine. Înțelegem că în bună parte asta înseamnă că este mulțumit de munca lui în această întreprindere unde nu de mult l-a adus să lucreze și pe un băiat al lui, Dan, după ce acesta a absolvit cursurile unui liceu electrotehnic.

Împlinise șase ani cînd a văzut pentru prima oară Bucureștii, piața Obor, unde taică-său venise să vîndă o căruță cu pepeni. Dînd ocol prin preajmă a ajuns în fața unei clădiri mari și întrebînd ce este acolo un bătrîn i-a spus că e o fabrică de avioane. Acolo a zis că ar vrea să muncească atunci cînd va crește mare și este de înțeles că s-a ținut de visul acesta așa cum se ținea de sfoara zmeului pe care-l înălța la marginea satului lui, Dridu, pe malul Ialomiței. Pe urmă a rămas cu sfoara în mînă iar zmeul s-a pierdut, dar asta avea s-o afle mai tîrziu, ca elev la școala profesională și ca ucenic la Întreprinderea de mecanică fină care începuse a face pe vremea aceea tot felul de aparate de măsură și control. În urma unor comasări de secții a ajuns să lucreze la întreprinderea vecină, „Aversa”, tot lîngă piața Oborului. Si după ce s-a însurat cu o consăteancă și a făcut nuntă cu sînii, cu cai și cu zurgălăi tot într-un început de an, cum este acum, viața lui Ștefan Borănescu a început să se așeze, zi după zi, întotdeauna

cu muncă și uneori cu bucurii iar alteleori cu necazuri, zi după zi, așa cum lasă tărani din satul lui, cînd ară, brazdă lîngă brazdă.

Dar cu electrocarele acelea ce era?, îl întreb. Noi avem, răspunde el, și electrocare și electrostivuitoare, așadar nu se poate susține că nu avem mijloace de transport interzonal, dar problema e că nu funcționează chiar toate, onora le lipsesc piese de schimb sau anvelope și în acest fel pierdem uneori un timp prețios pentru deplasarea pieselor de la un loc de muncă la altul sau pentru depozitarea în magazii. Ori noi trebuie să cîștigăm timp pe orice cale, adaugă el.

Chiar istoria acestei întreprinderi n-a fost, după cum a văzut el, decît o permanentă luptă cu timpul. Întreprinderea noastră a crescut mereu, zice Ștefan Borănescu, ea s-a dezvoltat așa cum nu mi-as fi

probleme. Cum s-a particularizat la „Aversa” acest adevăr general?

— Înstituirea și perfecționarea continuă a cadrului organizatoric de atragere a oamenilor muncii la dezbateră și adoptarea hotărîrilor a însemnat și în întreprinderea noastră descoperirea unor orizonturi noi de afirmare a creativității oamenilor, ceea ce a dus la amplificarea uneia dintre resursele principale de progres în viața și munca noastră. Și aici, ca în orice altă întreprindere, complexitatea reală a procesului de decizie solicitînd deopotrivă competența specialiștilor dar și competența maselor rezultată din experiența lor, din cunoașterea domeniilor asupra cărora urmează să se aplice hotărîrile adoptate. Se înțelege că șansele de a rezolva o problemă sînt cu atît mai mari cu cît efortul de

pare că trebuie să fie o adevărată axiomă a vieții din cadrul uzinei și a răspunderii pe care democratismul acestei vieți o presuoune. Fiecare trebuie să se uite în jur după ce se vede mai întii pe sine și simte că își face datoria.

— Adică să se întrebe zilnic: acum, aici, ce bine pot face?

— Exact.

— Prin ce exemple din viața întreprinderii putem dovedi rodnicia acestei întrebări?

— Sînt multe, fără indoială. Să amintim despre creșterea productivității muncii noastre? Despre competitivitatea produselor? Cu titlu, într-adevăr, numai de exemplu, pot aminti aici și de bunele rezultate obținute în gospodărirea rațională și economisirea materiilor prime și materialelor, în folosirea cu chibzuință a energiei electrice sau în acțiunea de recuperare și valorificare a

munca lor să fie mai spornică, se înțelege că în aceeași măsură crește și valoarea întreprinderii respective ca parte a avuției naționale, a proprietății socialiste. A fi proprietar, producător și beneficiar fiind ipostazele aceleiași unice realități.

Da, creativitatea nu e deloc o însușire rară la „Aversa”, ca este o însușire a întregului colectiv, la urma urmei, și este firesc să fie așa cîtă vreme ideile utile apar ca o cerință chiar a procesului de producție. O idee cu caracter de nouitate locală, după cum ni se spune, a fost realizarea carcaselor din tablă prin sudură, Autorii: subinginerul Vasile Toma, muncitorul specialist în modelărie metal Leonida Stanciu și maestrul Gheorghe Dan. Eficiența: aproape 6 milioane de lei pe an. Prin acest nou procedeu de lucru s-a redus la jumătate timpul necesar pentru efectuarea controlului cu ultrasunete și cu radiatii penetrante. Prin urmare, în cadrul operației de control al calității s-a dublat productivitatea. Alt exemplu: execuția reperului „carcasă exterioară” de la pompa EPET 65 în construcție sudată. Carcasele acestora erau turnate dintr-un material deficitar și cu un preț destul de ridicat. Potrivit însă procedurii cel nou se poate lucra acum și cu materiale ușor de găsit și ieftine. Încă un exemplu ar fi mașina de frezat canal hidraulic pentru carcase de pompe. Eficiența: aproape două milioane și jumătate de lei pe an. Această mașină îmbunătățește considerabil calitatea lucrării și face posibilă recuperarea tuturor carcaselor rebutate înainte de aplicarea noului sistem de lucru. Înainte, operația se făcea manual. Un om lucra cu polizorul, la o asemenea carcasă timp de vreo patru zile, acum aceeași operație se face, tot de către un om, în cîteva ore. Și este de reținut că mașina aceasta poate fi utilizată și la celelalte fabrici de pompe.

Singular loc din țară unde se produceau pompe a fost, multă vreme, această întreprindere bucureșteană. Între timp, o serie de pompe de putere mai mici au început să fie fabricate la Botosani și Strehaia, dar asta nu înseamnă că răspunderea celor de la „Aversa” s-ar fi micșorat. Dimpotrivă. Întreprinderea s-a profilat din ce în ce mai mult pe fabricația pompelor speciale, a așa-numitelor pompe de proces, a căror necesară însușire este aceea de a nu-și modifica în nici un fel caracteristicile în timpul funcționării lor. Într-adevăr, răspunderea celor de la „Aversa” n-a fost niciodată mai mare decît acum, cînd întreprinderea este antrenată în realizarea mai multor programe prioritare pentru economia națională, inclusiv în realizarea unor pompe pentru centralele electrolucare.

Economia națională contează pe „Aversa”. Iar „Aversa” are oameni pe care se poate conta. Vorba unuia dintre ei: „La noi, munca e lege”.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

„Aversa”, o lume în care munca e lege

închipuit pe cînd eram mai tînăr și se înțelege că a sporit și numărul muncitorilor care lucrează aici. De fapt, ceea ce s-a întîmplat aici s-a întîmplat în toată țara, fie că au fost dezvoltate întreprinderile mai vechi, fie că au fost înființate altele noi. Urmarea a fost că uriasa operă de industrializare ce s-a desfășurat în ritmuri vizuroase în anii de după Congresul al IX-lea al partidului a dus și la creșterea substanțială a ponderii clasei muncitoare în cadrul societății.

Întreprinderea nu mai seamănă decît prea puțin cu cea care era în urmă cu douăzeci de ani și în acest rîstimp ne-am schimbat noi înșine, pentru că a fost din ce în ce mai mult nevoie de opinia noastră și pentru că am ținut, fiecare dintre noi, să avem capacitatea de a exprima opinii folositoare, prin care să contribuim nu formal, ci cît se poate de substanțial, la îmbunătățirea vieții și muncii noastre.”

Acum, aici, ce bine pot face?

Interlocutorul nostru este, de această dată, Constantin Balica, mecanic-sudor, secretar adjunct cu probleme organizatorice al comitetului de partid al întreprinderii.

— Preocuparea de atragere a oamenilor muncii în procesul organizării și dezvoltării sociale se întemeiază în mod firesc pe faptul că în societatea noastră, ca urmare a eforturilor făcute pentru dezvoltarea învățămîntului și culturii, au crescut considerabil nivelul de instrucție a oamenilor, capacitatea lor de înțelegere profundă și de interpretare corectă a problemelor ce trebuie rezolvate, așadar și capacitatea lor de a formula propuneri și soluții pentru rezolvarea acestor

rezolvare a ei concentrează mai multă inițiativă și mai multă experiență. Orice măsură care dă glas unor cerințe știute și înțelese de toți, care este expresia unui dialog și are, astfel, adeziunea oamenilor, va fi înfăptuită cu mai multă hotărîre, în mod sigur, și se va solda cu rezultate indiscutabil bune.

— În alți termeni, e vorba de calitatea deciziilor și soluțiilor adoptate. Or, așa cum secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rînduri, activitatea organelor de conducere colectivă, a tuturor forurilor democrației noastre, trebuie apreciată prin prisma acestui criteriu esențial.

— Între factorii care pot influența calitatea deciziilor, răspunderea individuală și colectivă are o importanță cu totul deosebită. Materializarea, în întreprindere, a unei vieți democratice depinde în fond de fiecare dintre noi și de noi toți deopotrivă, de nivelul conștiinței fiecăruia și de preocuparea pentru problemele obștii, de disponibilitatea fiecăruia de a se angaja în clarificarea și soluționarea diferitelor probleme care apar în viața colectivului. Fie că este vorba despre fiecare om în parte sau de funcționarea Consiliului oamenilor muncii ori de desfășurarea unei adunări generale, proba responsabilității este esențială și ea dovedește că, odată creat cadrul său de afirmare, democrația este și o problemă de atitudine civică.

— Cum ați defini, printr-un exemplu din viața întreprinderii, modul în care cei de la „Aversa” își asumă această responsabilitate?

— O adevărată dezbateră democratică trebuie să înceapă, după opinia noastră, în primul rînd cu problemele a căror rezolvare depinde chiar de noi. A începe cu ceea ce depinde de tine, a lua măsuri și a urmări aplicarea acestora ni se

materialelor refolosibile. În cadrul întreprinderii a fost construită, bunăoară, o instalație de regenerare a nisipurilor pentru turnătorie iar ideea a fost cit se poate de oportună, pentru că o tonă de nisip se cumpără cu 700 de lei și întreprinderii îi sînt necesare în fiecare an, numai pentru turnătorie de oțel, cam 3.000 de tone. Regenerăm nisipurile în proporție de 80 la sută din cantitatea care ne este necesară.

Ideilor bune, liberă trecere!

În cadrul unei ample acțiuni de modernizare a producției, de creștere a productivității și, totodată, de sporire a calității produselor, în ultima vreme au fost introduse la „Aversa” mai multe tehnologii noi. Faptul acesta dovedește că întreprinderea se află, de fapt, în pragul unei noi vîrste a posibilităților ei tehnice.

O parte substanțială din această operație de inovare se realizează prin fondurile alocate din partea statului dar este adevărat, în același timp, că viitorul și consolidarea numelui bun al întreprinderii depind nu numai de aceste investiții ci și de strădania zilnică a celor citorva mii de oameni care lucrează aici de a-și face munca mai eficientă. Efortul de gîndire și investiția de inteligență în folosul întreprinderii fiind expresii incontestabile chiar ale calității acestei strădanii.

După cum se știe, noul mecanism economico-financiar — ca instrument al conducerii democratice — are ca scop dezvoltarea proprietății socialiste încredințate spre gospodărire colectivă de oameni ai muncii. Cînd aceste colective — cum este cel de la „Aversa” — fac dovada că au înțeles pe deplin una dintre îndatoririle lor, de-a căuta permanent soluții și de-a inova pentru ea

Chipul curat al perfecțiunii

Semne

...Sintem tot mai apropiați de realizarea mult visatului corpus de texte eminesciene și asistăm uimiți, cu fiecare nouă carte apărută, la dezvelirea unor fantaste temelii de cetate megalitică încă fiind din pietre nemuritoare și trepte conducând din adinc subacvatic până la stele!

Dar nu despre bucuria de a ne vedea mai bogați decît sintem în pagini purtînd sigiliul geniului vreau să vorbesc, ci despre spectacolul trudei ce poate fi imaginat dincolo de fila îngrîtă cu slove. Eminescu a fost robul de aproape neomenesti aspirații intelectuale și refăcînd — ca biograf — o zi din viața lui sint sigur că aș evoca obsesiv umbra aplecată zeci de ceasuri peste manuscrise. Sfirșită practic la 33 de ani, lucrarea geniului eminescian care a marcat pentru eternitate spiritualitatea românească a putut rodi fiindcă poetul a fost și un extraordinar muncitor al meșteșugului său.

Mai că îți vine să te întrebî cu naivitate: oare cînd mai trăia Eminescu? fiindcă socotind uriașul număr de pagini pe care avem norocul de a le fi tezaurizat (dar cîte, nu vor fi fost distruse de către chiar creatorul lor ori se vor fi pierdut ireversibil?) ajung să cred că ziua era prea scurtă pentru truditul înhămat la galera mesei de brad.

Nu ne trebuie neapărat un asemenea coplesitor stimulent (exemplul lui Eminescu) pentru a ne regăsi în ideea că avem sfința datorită de a da preț secundelor pe care le trăim, dăruindu-ne muncii. România, așa cum ni se înfățișează în pagini de hronic dar și în ritmurile contemporane ce-i animă aspirațiile e creația sublimă a muncii răbdătoare, a muncii inspirate, a muncii apropiate mai mult de gustul jertfei decît de jubilație. Sint multe temeiurile ce ne atestă fluida continuitate pe pămînturile ce inconjoară Carpații dar unul dintre ele și poate nu mai puțin însemnat este că am muncit spre a ne consolida starea (și bunăstarea) și că am făcut din muncă o datorie patetică dar și un reflex al dragostei de viață. Noi, inviforați și stenici, am contrazis lentorile porții de Orient în fața cărora ne vedeau străinii și am dovedit har, energie și vitalitate în momentele în care nen-

rocul părea să ne ingenuche. Așa am învins, statornicindu-ne prin timp un rost moral pe care nimeni nu ni-l poate pune la îndoielă. Și numai așa putem învinge și azi în lupta noastră cu timpul dar și cu treptele desăvîșirii.

Ne-am născut și am trăit într-un climat moral care a făcut din muncă un cult primordiat. Să facem astfel, încît valorile acestui cult să fie exprimate în fapte de viață pe măsură: să lăsăm în urma noastră semne nu numai ale trecerii prin ore ci să gravăm cu faptele noastre oglinda ca de lapte prins, a memoriei.

De ce n-am recunoaște-o, există încă destui „cavaleri” ai inerteiei, ai gestului ealp, apatic, al vorbelor fără acoperire. Ei își dau cu presupusul despre cum devine cu munca mai ales în ipostaza de spectatori ai vieții și nu de constructori ai ei. Există încă și personajii care se simt degradate de impactul cu munca. Există mimi ai muncii ori penibili cascadori ai muncii. Obștea îi vestejește și îi acuză.

Avem puterea (exemplul personal, de pildă) de a apăra caratele muncii noastre făcînd-o să fie mecanismul ce mișcă roțile viselor (roți de moară ori roți de vehicul cosmic) să fie sensul suprem ce ne legitimează existența și (de ce nu?) șansa de a deveni fără moarte, dacă trînd, am lăsat oamenilor amintirea faptelor și întâmplărilor ce ne compun existența.

Nu mai în puterea brațelor noastre (am în vedere și „brațele” gîndirii) stă posibilitatea de a intra în viitor cu prospețime și tinerețe.

Nu mai nouă ne stă în putere să ne corectăm erorile, (inerente unui parcurs istoric plin de orgolii) și să spunem descumpănirilor, atunci cînd ele ne încearcă, dorul de a munci pentru ca biruința obștii să fie asigurată. Oricît de modest ne-ar fi locul în angrenajul muncilor patriei, se cade să nutrim gîndul că e de un interes major contribuția fiecăruia dintre noi (că fiecare om e măsura întregului) în activități pentru care nu există noaptea și zi. Simțim că e nevoie de noi toți și de fiecare în parte. De parcă în noi ar palpita inima zidarului ce, el singur, deține secretul cheii de boltă, la construcția cetății. De parcă ne-am putea cu îndreptățire considera poezii ai muncii...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Oricît de valoroasă ar fi o idee, se știe, nu rodește decît după ce a fost asumată, așezată în practică de către oameni. Se întâmplă astfel un fel de miracol: abstractul, ideea, capătă chip, gîndul devine forță în mina oamenilor; îi ajută în muncă, în tot ceea ce întreprind.

Stau de vorbă cu Petre Ștefănescu, șef de brigadă aici, la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București. Este și reprezentant al oamenilor muncii din secția cazangerie ușoară, atelierul baterii, în consiliul oamenilor muncii. În fiecare an, aflui, atelierul este frunțat, îndelnicirea de bază a oamenilor fiind aceea de a realiza țevi pentru schimbatoarele de căldură. Se folosesc, deci, tone de țevă. Pînă nu demult, cam zece la sută din aceste țevi nu erau folosite, se rețeau.

— Era o pierdere? întreb.
— Era o pierdere admisă de normele de consum, dar realitatea asta implică o anumă morală; o morală muncitorească, cetățenească, cum vrem să-i spunem, dar implica o morală. Era, deci, o situație dată: unii dintre noi au admis-o fără rezerve, nu-și băteau capul fiindcă era vorba de un consum normal; alții, cu minte mai ascuțită, își dădeau seama probabil că, dacă ar fi scormonit pe undeva, ar fi redus acest procent. O inerteie păguboasă, însă, îi ținea pe loc: merge și așa? Îi dăm bătăie! Sarcina noastră e să producem, nu să gîndim! Ei, bine, a sosit timpul cînd trebuie să producem, trebuie să producem mult și bine, dar nu oricum, sau, altfel spus, nu ca pînă acum; ci să producem gîndind.

Și uite că unii nu numai au gîndit, ci au și acționat în gîndirea lor: n-au mai trimis restul de țevă la rețopit, ci printr-o metodă a lor, au început să le folosească la fel ca și pe celelalte în procesul de producție; au ajuns, adică, la folosirea integrală a materiei prime cu care ei lucrează. Eficiența acestei idei, ca de altfel a oricărei idei bune, nu s-a oprit însă aci, ci, exercitînd un fel de contaminare la nivelul unui colectiv, mai ales al unui colectiv receptiv, cum e acesta de la I.M.U.C., a început, prin analogie, să fie folosită și la alte lucrări, în alte ateliere: șpanul de aluminiu se ducea, pînă nu demult, la rețopit. Acum se rețopește în întreprindere și din el se fabrică diferite repere pentru producția proprie; aceeași situație se întâmplă și cu țevile de cupru și alama, materiale destul de costisitoare.

— Ale cui au fost aceste idei?
— O idee, dvs. știți, nu vine ca un zăpor; ci incolțește și crește, pînă cînd într-o zi capătă forța de exprimare, se rostete aproape singură. Pînă atunci, însă, te consulți cu un coleg, cu un specialist așa încît ideea își pierde aproape autoritățile devine un produs colectiv. Pot, cel mult, să vă spun numele unor colegi care gîndesc permanent, care nu se împacă niciodată cu ideea că un lucru făcut, turnat o dată în tipare, trebuie să moară așa, așa fiind cel mai bine.

Și mi-am notat în carnet citeva nume: Constantin Ștefănescu, Ion C. Toma, Teodor Suchea, Aurel Albu, Fănică Manolescu, Cristian Ardeleanu, Bas-tulea Lungu.

— Cum s-au impus astfel de idei? Cum s-au generalizat?

— Mai întii prin valoare, prin calitate, ne spune Dumitrache Conciu, secretar cu probleme de propagandă în comitetul de partid pe întreprindere; au fost verificate în practică, au concurred cu altele, s-au impus și au devenit decizii, respectate de toți cei care lucrează cu ele.

Cum au devenit decizii e un fapt știut: pe calea cea mai democratică; Petre Ștefănescu, reprezentant al oamenilor muncii din secție, a luat dosarul acest-

siderat uneori de netrecut. Sistemul democrației muncitorești-revoluționare își probează și el aici cea mai înaltă eficiență, deschide cîmp larg de manifestare gîndirii muncitorești creatoare. Să revenim din nou la puterea exemplului concret.

Zice Petre Ștefănescu:

„Am primit sarcina să realizezăm citeva mii de garnituri din cauciuc. Era foarte urgent! Am început să le fabricăm manual. Dura mult, manopera era migăloasă. Fratele meu, Costică Ștefănescu, a avut atunci o idee: a venit cu schema unui dispozitiv de tăiere. L-am analizat pe toate fețele, ne-am consultat cu alți colegi și abia cînd am fost siguri de reușită ne-am exprimat. Am fabricat mai întii dis-

mediul din jur, oamenii, iar aceștia nasc noi idei. Banca de date, adică de idei, are un inventar prețios la I.M.U.C. Creativitatea muncitorească, manifestată pe o îndrăzneală verticală aici, devine o forță de producție nebanuită, capabilă să sporească productivitatea muncii, eficiența ei, și astfel să dubleze, așa cum spuneam mai sus, producția.

Aventura?

Aventura s-a spulberat; rămîne cel ce gîndește singur, cei ce gîndesc în colectiv, spre binele lor și al țării, rămîne cel ce gîndește pur și simplu. Și mai rămîne de cercetat, ne mai rămîne de exploatat, ne mai rămîne de pus la treabă această inepuizabilă știință de a gîndi,

„Ați înțeles, cred, zice el, că la noi în uzină fiind mai totdeauna vorba despre nou, un nou pe care nu să-l contempți, ci să-l supui, să-l crezi, să-l stăpînești, apare nevoia imperioasă de scule, dispozitive și verificatoare (SDV-uri). Miezul, centrul gîndirii, unde concentrarea atinge nivele maxime, este sectorul sculerie. Peste tot se gîndește, peste tot gîndirea este obligatorie, dar la noi e mai obligatorie decît oriunde. Acum trei ani ni s-a pus în față problema renunțării la importuri. Printre altele importam capete de debitat cu plasmă și capete de sudat în mediu de argon. Cînd renunțai la astfel de lucruri înseamnă că ori nu mai ai nevoie de ele, ori ești în stare să îi le procuri, să le fabrici singur. Am ales calea de a ni le fabrica singuri. Încercările au durat doi ani, am avut eșecuri după eșecuri, am rămas cite 72 de ore în uzină, dar n-am cedat. Acum, ne-ar fi părut rău să spunem: nu se poate. Am depășit performanțele celor pe care le importam: cu pistoalele de sudat în mediu de argon concurăm la cel mai bun loc, chiar dacă nu sintem întreprindere producătoare specializată”.

Așa s-a întâmplat și cu subsansamblul cel mai complex al instalației de realizat oglinzi prin aluminizare, de la Buzău; nu se executase niciodată în țară. După primele încercări, tehnologia nu a corespuns, probele nu au dat rezultate. Nici atunci nu s-a cedat; „am schimbat tehnologiile de execuție, am modificat totul, iar acum realizăm curent aceste subsansamble”. Astfel, valorificînd superior gîndirea muncitorească, cei de la IMUC au ajuns din importatori, exportatori de utilaj chimic, petrochimic și alimentar în țări de pe cinci continente, iar la tirgurile internaționale sint cunoscute și se bucură de unanime aprecieri, așa încît nici nu se mai trimit instalațiile, ar fi prea costisitor, se trimit machetele realizate în miniatură, adevărate bijuterii, de șeful de echipă Cornel Ion, cu întreaga echipă a sa, frunțată între frunțasi, de alți gînditori de la sculerie — Stelian Soafe, Gheorghe Iaga, Petre Pieleanu, maestrul Dumitru Defta, de alți frunțasi ai altor sectoare, cum sint frezorul Nelu Spinu, a cărei inițiativă de a lucra la patru mașini a fost generalizată în atelierul său, de maestrul Arsenie Furcoiu, de mulți alții.

La toți am descifrat dincolo de cuvinte nu numai mindria de a te situa printre cei mai buni, ci și o dragoste pentru locul de care îl sfințești prin numele tău, a locului de muncă, o dragoste asemănătoare aș spune cu aceea a locului natal. Sau poate e vorba de o prelungire a acesteia din urmă, amplificată la această scară a concurențelor internaționale, cu un fel de aleasă mindrie patriotică. Și poate e firesc să fie așa, pentru că în tot locul în care gîndim și muncim e Patria.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Forța ideii — forța colectivului

tor ideii și l-a adus în comitetul oamenilor muncii. A fost analizat, aprobat, ideile oamenilor au devenit propriile lor decizii.

Autoconducere muncitorească? Da, fiindcă multe astfel de acte de conducere sint rezultatul gîndirii muncitorilor. Beneficiari? Da, fiindcă rezultatul gîndirii lor au adunat în bugetul întreprinderii și, deci și al lor, multe milioane de lei. Proprietari? Da, fiindcă prin morală și responsabilitate au acționat, după propriul lor statut, ca adevărați proprietari. Și producători — fiindcă ei le-au produs.

La I.M.U.C. se realizează în bună parte unicele: utilaj tehnologic pentru combinatele chimice și petrochimice, iar mai apoi și utilaj tehnologic pentru industria alimentară, utilaj care se importa masiv. Acum nu se mai importă, se exportă, unele dintre instalațiile fabricate aici, cum sint cele de paste făinoase, sucuri concentrate din fructe, de lapte praf, glucoză, spirt și amidon, se exportă la parametri calitativi superiori celor din țări cu tradiție. Și, să reținem, în condițiile de absolută nouitate, cei de la I.M.U.C. își propun în cincinalul acesta, un grafic la intrarea în unitate vorbește despre voința lor, își propun, spunem, să dubleze producția!

— Aventura? am întreb.

— Nu, mi s-a răspuns; în economia noastră, strict planificată, improbabilul este exclus.

— Bine, dar cum poate un om care lucrează în condițiile de sub ochii noștri, normale să le spunem să realizeze o producție dublă?

— Poate!, mi s-a răspuns.

— Așa, printr-un hocus-pocus?

— Printr-o știință a ideilor! Și am revenit iar la ideile, iar după jumătate de oră, economistul Dumitrache Conciu mă lămurise.

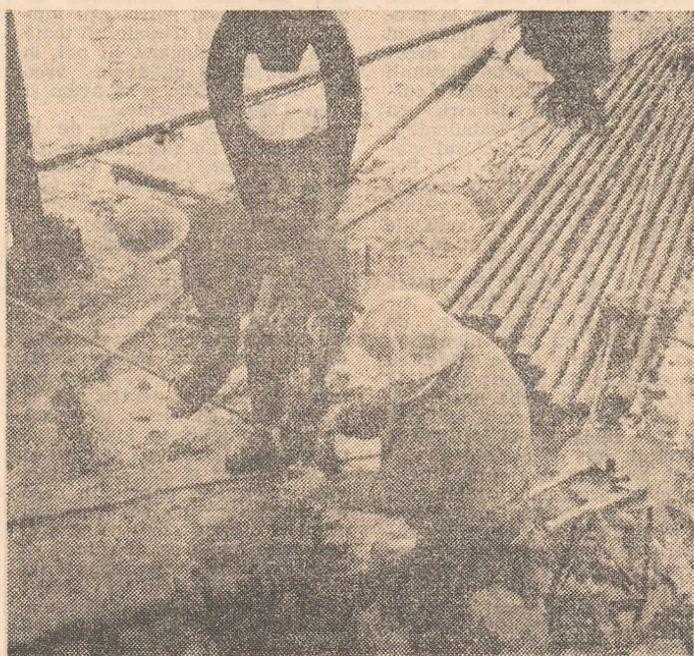
La I.M.U.C. fiind o producție de unicat, gîndirea nu stă pe loc, nu se plafonează, nu merge în virtutea inerteiei, ci devine activă, participativă, inventivă mereu, dărîmă mereu bariere con-

pozitivul de tăiere; am fabricat apoi un piston hidraulic acționat cu aer comprimat, la îndemînă în atelier, am fixat dispozitivul în capătul pistonului și am mecanizat, astfel, operațiile. A crescut productivitatea muncii, la această operație, de 20 de ori!”

Zice Ion C. Toma:

„Am început să executăm schimbatoarele de căldură pentru industria minelor. Patru lăcătuși, de categorii cinci și șase, asamblau manual aripioarele pe țevă suport. Am gîndit atunci un dispozitiv simplu, acționat tot pneumatic, și operația s-a usurat într-atît, încît a fost executată în continuare de către elevii liceului nostru industrial. Am mărit productivitatea muncii de 12 ori!”

Iată cum o idee contaminează

Nu e miracol, e pur și simplu muncă

Zi de sărbătoare

Imaginea însăși a țării

A intra acum în sala Dalles, în aceste zile, în care întreg poporul nostru omagiază ziua de naștere a celui mai iubit fiu al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înscamnă a cuprinde dintr-o singură privire chipul însuși al țării, o tulburătoare imagine ce vădește, cu prisosință, convingător, marile prefaceri, drumul spre lumină al ei. Silueta zveltă a sondelor, a înalțelor coșuri de termocentrală, freemătul galben al ogoarelor, ciocotul marilor șantiere, maiestruoasa desfășurare a Canalului Dunăre-Marea Neagră, veritabilă „magistrală albastră”, cum au numit-o poeții, copleșitoare construcții ale șantierei navale, sau concentrarea, în fața proiectelor, a celor ce-au construit metroul bucureștean, sînt tot atâtea prilejuri de ample compoziții pentru artiștii plastici ce au descoperit în realitatea imediată noi și inepuizabile surse de inspirație. Penelul lor a surprins, printr-o dezlănțuită sete de frumos și real, efortul adeseori eroic al omului nou, al făuritorului de bunuri materiale, al tuturor celor ce, aidoma unui nou meșter Manole, au pus la temelie citoriilor Epocii Nicolae Ceaușescu, însăși ființa lor, crezul lor într-o lume a păcii, a luminii, a bucuriei. Ca oricare altă expoziție de acest gen, merită să confere bilanțului o accentuată notă de apoteoză, de împlinire plenară, expoziția de față, constituită dintr-un virtual patrimoniu de artă făurit în timp, reexpune lucrări deja cunoscute marelui public, intrate în conștiința sa. Dar, totodată, pot fi admirate și lucrări de dată mai recentă, organic incluse în ideea centrală, în semnificația profundă a ansamblului. Și unele și altele au puterea de-a instaura o anume emblemă, un anume simbol. Ne-am putea referi, în acest sens, la două lucrări semnate de Vladimir Setran (Șantier naval) și Dimitrie Grigoras

(Omagiu construcțiilor șantierei bucureștean), în care artiștii sînt preocupați să surprindă nu doar planul general și exact, ca sugestie plastică, a realului, ci mai ales tensiunea interioară, dialogul și confruntarea de opinii ale personajelor, în cazul constructorilor metroului, sau, proiectate pe spațiul larg al unor prove, imaginea de efiegie a unor constructori de nave. Alte două lucrări, Sărbătoare, de Vasile Pop Negreșteanu, și Zi de sărbătoare, de Dan Hatmanu, surprind, pe de-o parte, liniștea unei clipe, aerul curat și parca naiv al unor bătrîne ziduri dominate de portretul președintelui țării, sau, în cazul lui Vasile Pop Negreșteanu, o inefabilă stare de grație în care o fată, cîntînd la flaut, se inconjoară de magnifice stoluri de porumbei, imagini înseși ale cîntecului, transfigurînd sublim întreaga compoziție. De altfel, pe această linie a faptului de viață se înscriu numeroase alte lucrări aparținînd Elenei Greculescu, Ligiei Macovei, sau lui Brăduț Covaliu, Constantin Nițescu, Ion Grigore, Nicolae Apostol și alții. Sînt ipostaze ce dialoghează limpede și clar, consonant, cu tonifiantele, impresionantele compoziții care glorifică angajant prezentul eroic al României socialiste, vocația de pace a poporului român, cu acele lucrări ce au în centrul lor figura luminoasă, energică și revoluționară, profund vizionară a celui ce-a dat un nume epocii pe care o trăim, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Constituindu-se într-un cald omagiu și o vibrantă urale adresată celui mai iubit fiu al țării, actuala expoziție ilustrează, totodată, forța de nețăgăd al artistului român devenit, iată, un veritabil cronicar plastic al vremii sale.

VICTOR NIȚĂ ■

„Ca orice popor, ne aniversăm la răstimpuri eroici”, scrie dramaturgul Dan Tărchiță, marcînd totodată sensul de preț pe care întregul nostru popor îl acordă, an de an, aniversării celui ce veghează asupra destinelor țării, secretarul general al partidului și președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Și în acest ianuarie, scriitorii și oamenii de cultură și-au adunat cu dragoste, respect și admirație, gîndurile cele mai alese către cîrmaciul țării între copertele unui frumos volum, tipărit de Editura Eminescu și intitulat sugestiv *Arhitect și constructor de țară*. Devenit simbol al prețurii nețărmurite pentru spiritul modelator, pentru vocația progresistă, pentru clarviziunea și dăruirea cu care sînt urmărite și sprijinite interesele națiunii, momentul aniversar care marchează fiecare început de an sintetizează un sentiment profund definitoriu pentru relația care unește pe președintele României cu poporul său.

În cuvinte calde, pline de emoție, scriitorii zilelor noastre evocă personalitatea complexă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, subliniind, cu mijloacele artei, valoarea sa deosebită, de ctitor al unor ani de pace și prosperitate. Ideile deschizătoare de largi perspective ale secretarului general al partidului, romanticismul său revoluționar dublat de un acut și oportun simț al realității, de o vastă experiență

social-politică, acțiunile sale „cardinale” — cum le numește Ion Brad — sînt „capitolele” acestei cărți, a dragostei unui popor pentru cel care îl ajută

unui neam încercat: „Născut să-ntruchipeze lumina libertății / Pe temelii străbune, aici lingă Carpați, / S-a logodit prin fapte, spre binele cetății, / Cu

de floare, al fiecărui pom”. Versurilor lui George Tărnea le răspund cele ale lui Ion Văduva Poenaru: „Contemporani noi sîntem cu-acest erou de neam /

ceastă țară pe comuniste crește, / De pe un pisc pe altul urcăm și zarea este / De noi tot mai aproape și-așteaptă fremătînd”.

Scriitorii sînt alături de conducătorul partidului și statului. Cuvîntul zidește această dragoste trainică, legendă de eroicel nume al tovarășului Nicolae Ceaușescu nume de preț ale culturii și literaturii acestor vremi. Serban Cioculescu, Dumitru Radu Popescu, Mihai Beniuc, Eugen Barbu, Dinu Săraaru, Nicolae Dragoș, Ion Brad, Ion Horea, Nicolae Dan Frunțelată, Aurel Rău, Ion Dodu Bălan, George Bălăiță, Vlaicu Bărna, — și lista ar putea continua încă mult —, alcătuiesc, din scrierile lor, un lung poem al atașamentului poporului nostru față de secretarul său general, față de acest „ctitor al faptei, ctitor de veac, / Ctitor de nouă istorie, / Ctitor de ev, luminînd ca un steag, / Țara de dor și de glorie”.

Pentru pacea care ne apără munca, pentru munca prin care ne apărăm avuțiile moștenite de generații, pentru avuțiile pe care le făurim cu toții, sub gestul mobilizator al Cîrmaciului, pentru constelația neprețuită a realizărilor acestor ani și în numele izbînzilor viitoare, oamenii culturii române a anului 1987 aduc fierbinte omagiu tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU.

TANIA RADU ■

**A scrie
înseamnă
a iubi**

ARHITECT
ȘI CONSTRUCTOR
DE ȚARĂ

să se cunoască pe sine în adevărata lumină.

Primul bărbat al țării și-a contopit destinul cu cel al României socialiste. Este aceasta o circumstanță fastă în istoria

soarta legendară a bravilor bărbai. // La cîrma vieții noastre aflat cu neodihnă / Printr-un destin eroic de comunist și om, / El știe să cuprîndă și-n treaga țării tihnă / Și rostul viu,

Și-n inimă mindria de-a-i fi alături crește, / Din devenirea noastră, nimic nu ne oprește, / Istoria ne-așteaptă în fiecare ram /.../ Cînd zicem Ceaușescu, în inimă și gînd, / Vedem a-

Artă și acțiune

Sant, acest sat de țărani care sint și mineri și muncitori forestieri, se află la șapte kilometri de Rodna, mai sus, pe drumul greu al muntelui.

Între miile de sate românești, numele acestui sat din județul Bistrița-Năsăud este cunoscut însă destul de bine, în țară și chiar dincolo de marginile țării, prin faima pe care i-au creat-o în lungul unei jumătăți de veac mai mulți inimosi oameni de-alocului, animatori ai unei formule de artă ce s-a numit teatru nescris. S-a numit astfel pentru că, într-adevăr, ea nu e reprezentarea scenică a unei piese scrise. În urma unei sugestii inițiale, acceptate de grup, piesa este compusă chiar de către actorii care o interpretează, ea fiind alcătuită, pur și simplu, prin inventivitatea și prin puterea de improvizație a fiecăruia.

Prima știință de viață a acestei formule de teatru a strălucit în vara anului 1935, cînd Dimitrie Gusti și echipa sa de cercetare sociologică au poposit în satul din împărăția pădurilor de brad de la poalele Inăului. Și trebuie spus că teatrul nescris s-a afirmat încă de la început ca o forță de prim ordin în formarea conștiinței sociale a colectivității sătești, adică într-un proces complicat și, pe cît de amplu în puterea lui de cuprindere, pe atît de gingaș în resorturile lui.

Teatrul imaginat de acești țărani s-a conturat ca un instrument educativ a cărui eficiență e mai presus de orice îndoielă. El a făcut proba că este capabil să contribuie în mod substanțial la îmbunătățirea stării morale și spirituale a satului iar pe de altă parte a oferit prilejul ca, luîndu-și rolul în serios, țărani-actori să prezinte spectacole cu o tinută artistică întru totul convingătoare. De-a lungul anilor, în luminile scenei au evoluat talente autentice, apreciate ast-

fel, atunci cînd a fost cazul, chiar de către profesioniști ai genului. În acest sat, ca în oricare altă parte de lume, te poți aștepta să existe oameni pe care numai întimplarea a făcut ca ei să nu ajungă actori și privit dintr-o asemenea perspectivă teatrul nescris din satul Sant este demonstrația unui mare adevăr.

După spusele lui Sabin Nistor, secretar adjuncț al Comitetului comunal de partid, țărani-actori de aici au ajuns să încheze reprezentatii dramatice pe care le-au înfățișat cu succes nu numai consătenilor ci și țărănilor-spectatori din comunele învecinate, Rodna, Maieru, Nepos, Ilva. După o săptămînă de efort fizic, de

Cîntarea României

fiintate și alte formații de teatru nescris, în alte localități, și a fost organizat chiar un Festival interjudețean al teatrului nescris și folcloric, intitulat „Povestea vorbeii”. Un capăt de drum? Da și nu, răspunde Sabin Nistor. E o mulțumire desigur, pentru țărani de aici, să vadă că munca lor a stîrnit interesul altora și că teatrul nescris a fost consacrat. Iată, ca valoare statornică a culturii populare românești. Altfel, dincolo de acest capăt de drum e limpede că se întinde un alt drum care trebuie străbătut.

Teatrul nescris a ajuns o venerabilă tradiție culturală a acestui sat și trebuie să spunem că este, aceasta, o tradiție vie, care trăiește nu doar din anințiri. „Maistrul miner Constantin Ironic, care e actorul principal — după cum spune Sabin Nistor — a fost

Spectacol după spectacol

Pentru Eugen Gangan „boala” teatrului este una incurabilă, un fel de moștenire de familie, dacă punem la socoteală faptul că și tatăl său, la cei 87 de ani, este membru activ al echipei Teatrului Popular din Lugoj. De 35 de ani, Eugen Gangan își imparte viața cu pasiunea pentru scenă, ani în care a jucat peste 80 de premiere (o carte de vizită foarte bună chiar și pentru un actor profesionist, nu-i așa?) și de 17 ani este titularul Catedrei de Actorie de la Școala populară de artă Lugoj. A fost răsplătit, de-a lungul anilor și stagiunilor teatrale, cu nenumărate diplome, cu premii de interpretare (cel mai recent, în toamna trecută, la Slatina, în

spectacol ce s-a bucurat de aprecieri unanime în presa culturală engleză. Regia acestui spectacol a fost semnată de regizorul Dan Radu Ionescu, de la Teatrul Național din Timișoara, colaborator de nădejde de peste două decenii al trupei lugojene. Alți regizori profesioniști care au semnat spectacole pe scena Teatrului Popular din Lugoj sînt Ioan Ieremia (tot de la Teatrul Național din Timișoara), Aureliu Manca (Teatrul Național din Cluj-Napoca), Horia Ionescu (Teatrul Național din Timișoara) și Ion Dinischiotu, autor al unei montări difuzate la Radio-difuziunea Română. Eugen Gangan imi vorbește despre

munca sa de îndrumător și slesuitor de talente de la Școala Populară de artă, este mîndru de faptul că fostii elevi ai săi sînt actori profesioniști încadrați la cîteva teatre din țară, semn că s-au contaminat serios de pasiunea sa pentru luminile rampei.

Eugen Gangan și colegii săi de trupă demonstrează, spectacol după spectacol, stagiune după stagiune că, în Lugoj, Teatrul Popular este o formă superioară a dăruirii, un edificiu al marii pasiuni, fără de care acesta nici n-ar putea exista.

IOAN T. MORAR

Edificii ale unor mari pasiuni: teatrele populare

cosit, de prăsit, de secerat, membrii formației se adunau la Constantin Iugan, în casa acestui țaran ce-a fost și-a rămas pînă astăzi, la cei 88 de ani ai lui, sufletul acestei inițiative ce-a devenit un strălucit exemplu de creație artistică și morală. Și atunci cînd replicile spumoase și pline de haz și țilc izbucneau, toată oboseala și grijile de peste săptămînă parcă erau date uitării. Repetițiile se întindeau pînă noaptea tîrziu, limpezindu-le oamenilor gîndurile și aprinzîndu-le privirea de flacăra curată a puterii și frumuseții artei.

Odată cu trecerea anilor, echipa s-a regenerat mereu, consolidîndu-și prestigiul și obținînd remarcabile succese în cadrul concursurilor la care a participat. Prin premiile și distincțiile dobîndite, ea a obținut consacrară ca nume de prim ordin în miscarea teatrală de amatori din țară, fiind laureată a tuturor edițiilor Festivalului național „Cîntarea României”. Între timp, spre satisfacția celor de aici, au fost in-

detasat cîva timp în județul Argeș dar s-a întors, de cîteva zile, și acum vrem să începem repetițiile cu o piesă nouă, inspirată, bineînțeles, tot din viața comunei. În afară de el și soția lui, Sabina, mai avem încă patru familii în echipă: Ion și Valeria Căilean, Ion și Anisia Portius, Nechita și Reghina Olar, Luchi și Marioara Macedon. Din formație mai fac parte și Cristina Sas și Solovăstru Cămpan, acesta fiind cel mai vîrstnic, avînd 59 de ani. Dacă e nevoie și de alții, mos Cămpan, care nu vrea să i se scrie numele decît cu a din a, ni-i aduce imediat, fiindcă el e cel mai bun cunoscător, în această privință, al oamenilor satului.”

Teatrul nescris din comuna Sant trăiește, asadar, și are proiecte de viitor.

Așa cum a fost, așa cum este, artă și acțiune civică totodată, el va continua să fie în lumea acestui sat și dincolo de marginile acestui sat o formă de permanentă ofensivă morală.

DUMITRU CONSTANTINESCU

cadrul Festivalului comediei teatrelor populare), cu medalii jubiliare și chiar cu Ordinul Meritul Cultural clasa a IV-a. Imi vorbește cu mare dragoste despre Teatrul Popular, e o parte din viața lui care se confundă cu scena, află că e singurul teatru popular din țară care a fost răsplătit cu Meritul Cultural clasa I. Trupa de actori ai acestui teatru este una puternică și cu o anume stabilitate, fapt ce le permite lugojenilor să se bucure de o stagiune permanentă. Printre actorii „de bază”, Eugen Gangan mi-i enumeră pe Dumitru Popescu (distins cu Meritul Cultural clasa a IV-a), Valentin Sprinceană, Radu Carol, soții Groza, Florica Stoedin-Anton, Nicolae Bălăceanu, Iosif Netzer. Teatrul Popular din Lugoj a efectuat și cîteva turnee în străinătate, în Iugoslavia, în Cehoslovacia (la Festivalul european de teatru de la Hronov) și cel mai recent, în 1983, în Anglia, la un festival cu piesa *Nevestele vesele din Windsor* a lui Shakespeare,

— Stimate Dana Dumitriu, care a fost momentul decisiv (sau împlinirea, omul, cartea) în evoluția scrisului dumneavoastră?

— Imi amintesc momentul cînd am scris prima pagină care se voia literară. Începusem încă din liceu să alcătuiesc lucrări de cerc, apoi în facultate, lucrări de seminar. Am colaborat cu articole și reportaje la *Viața studentescă* și *Știința tineretului* și, cîndva, „într-o vară, într-un an” a apărut și impulsul de a scrie proză. „Dacă n-ar fi existat cuvîntul moarte în limbajul nostru, spune Koesler, nici o operă literară n-ar fi existat”. Am vrut să scriu literatură după moartea absurdă a unui prieten, însă eram neîndeminată — treceam de la sentimentalism la extravaganta cu o ușurință aproape pedantă. Prima schiță mi-a apărut în *Ramuri*, în 1967. A fost însă altceva care m-a decis. Lucram la ziarul *Munca*, unde semnam, printre altele, și note de lector. Într-o zi am primit acasă un telefon (sol, sol, sol, mi bemol) de la un colaborator statornic al ziarului, poetul Gheorghe Tomozei, pe care îl cunoșteam doar din cele cîteva apariții în redacție, cînd își aducea fermecătoarele „filigrane”. Am fost întrebată foarte simplu dacă nu vreau să mă transfer la *Gazeta literară*, care urma să devină peste trei luni *România literară* și unde Gheorghe Tomozei mă recomandase lui Geo Dumitrescu. Angajarea la *România literară*, cu o ușurință care azi pare miraculoasă, mi-a îndreptat forțele spre o unică direcție și, înconjurată deodată de oameni de mare valoare, mi-a stimulat ambiția (nu este un cuvînt urît, căci nu îl încerc de vreo dorință de parvenire, n-am dorit niciodată să urez troleul ierarhice ale unei redacții), ambiția de a fi alături de scriitori și critici în acele gesturi culturale necesare impunerii valorilor *România literară* a fost adevărata mea universitate. Din acea vară, viața mea a devenit o viață de scriitor.

— Ce înseamnă pe atunci, ce înseamnă astăzi solidaritatea de breaslă?

— Am lucrat alături de oameni deosebiți, am cunoscut personalități incontestabile și am învățat în preajma lor să scriu și să înțeleg lumea în care trăim. Destinul îți este, indiferent de zodie, plin de șanse și neșanse; aceea a fost șansa

mea, poate unica mea șansă. Și datorită ei mă pot lăuda cu o calitate pe care am dobîndit-o: tîn mult la inteligența și integritatea morală și profesională a prietenilor mei. Multe eșecuri din lumea literară sînt pricinuite de absența acestui instinct. E greu să rezisti științelor efemere, jocurilor de artificii (orice artist este puțin fascinat de paleta și strasuri etalate pe scena publică!). Mi-am cultivat instinctul selectiv. Nu am avut prieteni nefaste, chiar dacă de unii m-au despărțit distanțele, necazurile. La *România literară* i-am cunoscut pe Nichita Stănescu, Geo Dumitrescu,

DANA DUMITRIU:

Gheorghe Tomozei, Marcel Mihaș, Leonid Dimov, Sorin Titel, Virgil Mazilescu și tot acolo am cunoscut critica literară adevărată datorită lui Lucian Raicu, Valeriu Cristea, G. Dimisianu, Sami Damian, Eugen Simion, Ni-olae Manolescu. Primii trei mi-au fost colegi timp de 16 ani. Aș putea spune, fără politețe sau flaterie, că m-au învățat nu numai să scriu, dar și să citesc, să judec o pagină literară. Le datoriez acestor oameni atît de mult, încît dacă ar trebui să le înapoiez datoria, aș rămîne, cred, foarte săracă. În acest moment, a spune că sîntem prieteni e prea puțin, sîntem solidari. Solidaritatea intelectuală constituie elementul de statornicie, de coeziune sufletească.

— Cineva a numit romanul dumneavoastră, *Printul Ghica*, un „coup de maître”. De fapt, cum se știe, despre această carte s-a vorbit mult (ca să nu mai amintim de Premiul Uniunii Scriitorilor, obținut pentru volumul I), ca despre un eve-

niment, atît în biografia dumneavoastră de scriitor, cît și în cea a prozei contemporane. Ce câștigă și ce pierde celelalte cărți ale Danei Dumitriu prin *Printul Ghica*?

— Nu cred că este un „coup de maître”. Dacă mi-ăs face singură o cronică aș spune că este doar cartea mea cea mai bună. A mea. În istoria prozei noastre e cu siguranță exagerat să-i supralicitez meritele și n fac, declarînd asta, un fals gest de modestie, fiindcă a fi modest înseamnă a-ti alege dintre vanități pe cea mai puțin vulnerabilă. În cazul meu, iată care este ea: un ciudat indivi-

n-o găsește și, cine știe, rupțura dintre ei este iminentă!). Dar cînd pui pe seama lui Bălcescu sau Negri o frază sau îi vezi făcînd anumite gesturi, lucrurile se complică. Aveam dreptul să-i atribui lui Ghica fraza: „Imaginația noastră e prea plină de vanitățile noastre...” Este pasajul din primele pagini ale romanului la care m-am oprit, am amînat reluarea lucrului. Mi se părea o impertinență. Thibaudet respinge ideea unui roman al genului pe motiv că autorul trebuie să-și conțină personajul, ceea ce ar presupune genialitatea autorului însuși. El crede că istorisind

foști, cu toată deșteptăciunea lor, dar te gîndești la propria ta neinvitate, cea pe care o vor judeca urmașii și ironia devine autoironie. Această atitudine ne poate sustine și intuiția psihologică, înlesnind o oarecare familiaritate cu eroii și deci posibilitatea de a te apropia de ei ca oameni. În ceea ce mă privește, am simțit această familiaritate ca pe o obrăznicie și o vinovăție. Din această pricină am ajuns chiar să-ți visez pe Ion Ghica — un cosmar ușor analizabil: ne aflam într-o sală mare, plină de lume, parcă era un uriaș banchet și el era acolo, strălucea, bineînțeles, într-o conversație mondenă, iar eu mă ascundeam printre invitați, cu groaza că mă va descoperi și-mi va reproșa ceea ce am scris despre el.

— *Printul Ghica* a pornit de la un personaj sau de la o idee?

— Aș spune: de la o ficțiune, ca să-l urmez pe Heidegger, dar adevărul este altul. Multă vreme m-a interesat evoluția celei mai vigoaroase generații de scriitori și oameni politici din istoria noastră, generația pașoptistă, care a marcat prin gesturile ei un secol întreg, „secol mare și luminos între toate”, cum spunea chiar Ion Ghica. În solidaritatea și, chiar, mai apoi, desolidarizarea ei, această generație a scos țara din feudalitate și a introdus-o în concertul european. A dat acestei națiuni conștiința integrității sale, unitatea, independența, dar și acele instituții moderne de care avea nevoie și pe care noi, fascinați de gesturile spectaculoase, teatrale, nu le luăm în seamă. Lăsîndu-le în grija istoricilor (acele pagini dintr-o carte de specialitate care ne par aride: felul în care s-a constituit o fabrică de postav, o bancă de schimb sau de credit funciar, o curte de casă, un spital, o universitate, un muzeu de anticărități sau felul în care s-a votat o lege). Ion Ghica a avut în toată această istorie o prezență discretă și tocmai acest lucru m-a atras — discreția în care încăpeau și ambițiile uriașe și frîna decente — un mister al angajării politice, dar și o dominantă a caracterului. Oricum, mi s-a părut că între Bălcescu, figura de martir al ideii de Revoluție, și Brătianu, omul activi-

(Continuare în pag 14)

TANIA RADU

Evenimente

Oratoriu-frescă **Mircea cel Mare** de Sorin Vulcu, după un libret de Mircea M. Ștefănescu, prezentat în primă audiere absolută de orchestra Radiodifuziunii sub bagheta lui Paul Popescu, aparține acelei largi categorii de lucrări muzical-dramatice unde textul se întrefese complex cu partitura sonoră. Nu întâmplător e vorba aici de un libret și nu întâmplător construcția muzicală cunoaște o articulare ținând seama de contrapuneri de planuri temporale, de conflict, de o diversitate de personaje care relatează la persoana I (personajul Vlad Uzurpatorul, de pildă) sau la persoana a III-a (cronicarii turci Ben Adil și Erveri, în duet, cronicari români, bulgari, raguzzani). Fără a intra în detalii, e suficient să menționăm că partitura se sprijină pe o complexă alcătuire modală, astfel concepută încât să suporte „imixțiuni” ale unor scări sonore bizantine și medievale, al căror etos este atât de pregnant încât conferă unor largi secțiuni din partitură un caracter arhaic. Nu arhaicul este însă dezvoltat preponderent aici ci, mult mai interesant, Sorin Vulcu pariază în două direcții: pe de o parte, multe cantilene și armonii se deduc dintr-o spiritualitate de Ev Me-

diu și de Renaștere, pe de altă parte, modul de prelucrare orchestrală și vocală (aparatur sonor este deosebit de complex; el cuprinde orchestră mare, cor mixt, orgă, sintetizor, o percuție impresionantă și opt solisti vocali) se revendică limpede de la cele mai avansate procedee componistice ale contemporaneității.

Principii
vocal-simfonice

Libretul structurează muzica în „fresce”. Avem astfel Partea I — Preludiu. Fresca I („Vocea din cronică”), Fresca a II-a („Arcașul Român”), Fresca a III-a („Gloria Woiwoda Transalpinum”), Partea a II-a — Fresca a IV-a („Inscripții”), Fresca a V-a („Nox media”), Partea a III-a — Fresca a VI-a („Incantații”), Fresca a VII-a („Odă”). Nu reconstituirea fidelă predomină în gândirea autorilor ci o anumită sincronizare a faptelor de arme ale trecutului cu semnificațiile de glorie pe care le conferă prezentul. Nu narativitatea joacă

rolul predominant aici ci o interesantă contrapunere și alternare de planuri sonore, creindu-și fiecare o atmosferă, o individualitate specifice. Nu scriiturii compacte i se rezervă un loc privilegiat ci detaliului bine regizat, cu acuratețe de filigran.

În privința interpretării, trebuie atent subliniat rolul decisiv jucat de dirijorul Paul Popescu în „descifrarea” unei partituri de o mare complexitate: în asemenea cazuri, nu devine exagerat dacă vorbim de o veritabilă performanță artistică. Tot de performanțe artistice putem vorbi și în privința solistilor vocali Virginia Manu, Adina Iurașcu, Florin Diaconescu, Pompei Hărășteanu, Alexandru Moisuc, Vladimir Popescu-Deveselu, Mihnea Lamațic, Nicolae Raiciu; mă gândesc la contactul cu știmate vocale de amploare, de complexitate cantabilă, solicitând din plin resursele expresive și profesionale ale unor artiști de primă mână. Pe scurt, putem spune, fără rezerve, că o partitură de deosebită importanță s-a bucurat de o interpretare de excepție, concurând astfel la consemnarea unui eveniment artistic în viața noastră culturală.

VIOREL CREȚU ■

Exemplaritatea textului dramatic al lui Peter Shaffer, **Amadeus**, este în afară de orice discuție. Ideatica lui este din sfera sublimului: confruntarea inegală dintre geniul vulnerabil (Mozart) și mediocritatea bine întărită (Salieri) și victoria înșelătoare a celei din urmă; sau influența benefică a răului necesar asupra destinului tragic al geniului creator; sau imposibilitatea clasificării geniului, indiferent de valabilitatea canoanelor vreunei epoci etc. De altfel, textul s-a bucurat de binemeritate premii răsunătoare atât în varianta sa scenică, cât și în aceea cinematografică. Calitatea textului justifică așadar opțiunea repertorială a teatrului orădean, dar încredințarea sa unui tânăr regizor, Alexandru Dărie, cu o foarte mică experiență, ar fi putut părea o aventură. Dacă ar fi cumpănit prea mult și prea îngust pe această temă, teatrul și-ar fi refuzat, un excelent spectacol o realizare care, nu numai că nu se pune în umbra celor cunoscute (din străinătate și de la București), dar intră matur și sigur într-un dialog valoric, drept o propunere cu destule nuanțe personale.

Din activitatea tinărului și talentatului regizor am apreciat în egală măsură spectacolul cu R.U.R., de la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. Și atunci, ca și acum, am remarcat tentația grandorii, a monarhiei ample, pe fundalul și variabilității și constanțe cosmice. În ansamblul cărora esențele, unele duse până la dimensiunea filozofică a semnelor, se conturează clar, extrem de strins argumentate. Cred că Alexandru Dărie își gândește scenele ca pe infinite contexte, în care textul are datoria să semnifice mult peste datele sale de suprafață. Sigur că piesa lui Shaffer poate conduce spre copcana dramei profunde. Ei bine, nu iar spectacolul orădean demonstrează, ea este o concepție, un joc ambiguu al întimplărilor și fatalității. Mozart și utatul său rival, Salieri sunt termeni înzestrați ai acestui joc subtil, dezolant și vibrant în același timp.

Inevitabil, scenografia (Maria Miu) și ilustrația muzicală (Gn. Hausmann), ambele ample, cu perspective asupra epocii, dar și asupra infinitului (eternitatea), susțin perfect verbul major, grav al regiei. Toate aceste date ale colaborării par naturale, intră în regula, aș zice elementară, a relației scenice. Din păcate mulți regizori se opresc la acest stadiu, încă teoretic al spectacolului, punându-se la adăpost de eventualele reproșuri. Cred că talentul lui Alexandru Dărie constă tocmai în realizarea în continuare a momentelor spectacolului: lansarea actorului și seducția publicului. Mai întâi el își pune datele proprii sale gândiri la

Mozart și Salieri

dispoziția și disponibilitățile trupului de interpret, creind acea impresie prețioasă de neîntervenție în personalitatea lor. În această situație actorul trăiește iluzia propriei creații, se simte „bine”, e liber și profund implicat. Astfel se explică faptul că, în **Amadeus**, fiecare actor, indiferent de importanța rolului său sau de cea sa valorică, se simte dator să realizeze exact ceea ce regizorul așteaptă: un personaj adevărat, ușor de pus deci într-un context general. I-am văzut, în consecință, pe Emil Sauciu (Iosif al II-lea), jucind un rol de linar și încă derutat posesor al Puterii și Autorității, cu eleganță și îngăduință, pe Marcel Popa (contele von Sürack), luind parte la o comedie subtilă, a curții, el, obișnuit mai mult cu tonurile grave, pe George Voinescu (baronul Van Swieten), un tânăr care promite multă forță interpretativă, rostindu-și cu patos convingător cele câteva cuvinte ce i se rezervă în text, pe Ileana Iurciu (Catarina Cavalieri), aceeași valoroasă acrită de roluri prime, dând măsura profesionalii sale într-un rol episodic s.a.m.d.

În rolurile principale (deși re-

gia lasă să se creadă că nu există în mod real diferențe de însemnătate între compartimentele spectacolului) se disting trei actori din trei generații diferite. Cristina Șchiopu (Constanze Weber, soția lui Mozart) avind deja o experiență scenică, își conține personajul cu exactitate, după datele psihologice și biologice cunoscute. E dozată, echilibrată de tandră și frivola, natural de comică și de tragică, în spiritul singurului om obișnuit, de esență populară, pe care îl acceptă piesa. Rolul titular este încredințat tânărului Cristian Șofron. Pentru imaginea lui Mozart el are resurse atât native, cât și de profesie. Capriciosul tânăr compozitor apare astfel într-o multitudine de nuanțe: duios, năvitate, îngimțare, zăpăceală, vulgaritate, iritare, comică ieftină, dramă apăsătoare, mobilitate, umilintă, pasiune etc. Să recunoaștem, a cuprinde și numai atâtea trăsături de caracter într-un personaj este o performanță. Mozartul lui Constantin Șofron cucerește succesiv, se impune, emoționează. Pentru Ion Măinea rolul lui Salieri ar putea deveni rolul unei cariere de artist. Actorul a deșpus în datele lui o mare cantitate de afecțiune, reușind chiar, prin aceasta, să acorde personajului diabolic, antipatic prin esență, o șansă de generozitate. Este meritul său că personajul se exprimă nu doar prin ticălogie, ci și prin suferință idolatră. Salieri al său este un personaj clasic, construit cu adincă umanitate intrind într-o galerie de referință în teatrul românesc contemporan.

Fiecare, Alexandru Dărie semnează suma acestor secvențe personale, cerute, desigur, de el, într-o suită de admirabile imagini scenice, unele fastuoase, altele simbolice (înzestrate cu semne ale Cabalei, ori cu ornamente ale popularității folclorice), însoțite de lumini, poezie și bine alocată muzică. Este de reținut acest spectacol, ca unul dintre cele mai importante ale anului trecut.

VALENTIN TAȘCU ■

stele. Interpretii sînt, printr-o curajoasă opțiune, chiar membrii ansamblului Rapsodia Română (Realini Lupșa, Cornelia Apolzan, Georgeta Ciucă, Alexa Mogoșan, Mariana Pop, Aurel Ciobanu, Petre Pleșoianu, Marin Mereanu, Mariana Moldoveanu, Chiriac Marian și alții,

Cărare, cărare...

dansatori și „voci” ale grupului „Choralis”). Joc firesc, dezinvolt, fără stridențe și insistențe la rampă, care a topit excelent laolaltă cuvîntul, mișcarea coregrafică și cîntecul.

Nu încapem îndoială că, fără muzica lui Marius Teicu, musicalul lui Petru Mihail (care semnează regia spectacolului) n-ar fi fost ceea ce este. Șlagăr după șlagăr, secvențele cîntate duc mai departe acțiunea, ca un covor fermecat. Bunul gust și werva nezmotoasă sînt astfel principalele calități ale acestei feerii.

Un cuvînt în plus se cuvine vi-zionii scenografice (în care in-

cludem și costumele) realizate cu un „fast” reconfortant. Lumina de poveste prin care trec Dorothy și șoricarul Tic-tic, Leul-cel-las-zis-si-papanas, Sperieclori și Omul-de-tinichea strălucește multicolor și bizar, cu toate utopiile copilăriei, adunînd la un loc vînturile nordului și leii timizi, maimuțele și piticii fermecați, zinele și temerari călători în balon. Pentru fiecare din aceste ipostaze, costumul a însemnat, în spectacolul de la Rapsodia Română, un mic blazon cu însemnele de preț ale puterilor imaginatiei.

Dacă mai adăugăm aici și faptul că, în pauza spectacolului, copiii spectatori pot primi autografe de la Piticul Șiretic sau de la frumoasa Zină Albă (ceea ce prilejuiește o... sufocantă manifestare de simpatie!), trebuie să sfîrșim prin a spune că toți cei mici (dar, de ce să nu recunoaștem, chiar și cei mari) au de văzut în sala din strada Lips-cani un spectacol antrenant, plin de inventivitate, din care rămîne cel puțin sunetul tandru al refrenului lui Marius Teicu „Cărare, cărare...”

TANIA RADU ■

Cronica literară de Valeriu Râpeanu

Viața lui Maioreșcu

Cînd în anul 1937 I. Al. Rădulescu-Pogoneanu tipărea primul volum din **Insemnările zilnice** ale lui Titu Maioreșcu, un capitol nou se deschidea într-unul din cele mai pasionate și mai incitante procese ale istoriei vieții publice românești. O biografie a lui Titu Maioreșcu devine azi cu atât mai necesară cu cît ea rezumă problematica, întrebările, convulsile, structurile morale și mentale ale societății românești din 1860 și pînă în 1918. Însă o asemenea carte nu poate fi scrisă decît de cel care are o privire globală, pluriformă asupra vieții sociale românești, atriute pe care primul dintre cei ce și-au propus să evoce viața și nu opera, istoricul Z. Ornea, le întrupește plenar. E drept, viața lui Titu Maioreșcu nu mai reprezintă astăzi o ecuație cu foarte multe necunoscute, iar riscul unor erori pornite din „pete negre”, din „pămînturi pîrjolite” nu mai este chiar atât de mare ca înainte cu cîteva decenii. Un impresionant număr de scrieri a văzut lumina tiparului, iar „Jurnalul” întregit cu „Epistolarul” ce a păstrat pînă și variantele redactărilor fiecărei scrisori, variante extrem de concludente pentru evoluția intimă, necunoscută nici „adresantului”, a diagramei sufletesti a emitentului, acel laborator psihologic unde rămîn inscrite primele impulsuri, a ajuns la cel de al șaselea volum. Ceea ce e mult deși foarte puțin dacă ne gîndim că nu acoperă decît viața lui Titu Maioreșcu pînă în 1870. Dar chiar și cititorul mediu nu mai poate fi surprins de avaturile acestei vieți, de caracterul omului așa cum au fost surprinși marii noștri critici cînd au citit în 1937 primul volum al **Insemnărilor zilnice** de la vehementul N. Iorga la francul G. Călinescu pînă la elegantul Vladimir Streinu. Lui G. Călinescu omul i se părea „un mizantrop” arătînd „respect pentru valorile relative” iar mentalitatea sa era considerată ca fiind „materialistă, burgheză”. Cît privește pe N. Iorga am arătat în recentul meu volum „Scriitori dintre cele două războaie” cauzele unei sărîi conflictuale care nu s-a închis nici după moartea lui Titu Maioreșcu, nu s-a oprit nici la apariția celor două volume ale **Insemnărilor zilnice** pe care autorul **Vieții de om** le socotea ca fiind adesea mai puțin decît banale și ogîndind un suflet care dîncolo de manifestarea lui exterioră avea un cuprins „așa de „restrins”

Z. Ornea nu și-a propus să facă o operă de recreare lirică, formația sa riguroasă de istoric nu numai al literaturii române dar și al vieții noastre sociale și politice oferindu-i toate avantajele pentru ceea ce am numi o reconstituire a omului prin epocă și a epocii prin om. Cartea lui Z. Ornea are drept merit faptul de a fi urmărit viața lui Titu Maioreșcu deșăsurată în cercuri concentrice ieșite la suprafața apei nu datorită hazardului, ci ca urmare a structurii și necesităților vieții sociale românești pe care nu o dată mentorul Junimii le-a înțeles și mai ales în prima perioadă a activității sale le-a propulsat în perspectiva cerințelor ei imperioase de progres și modernizare. „Olimpianul” Maioreșcu nu ne mai apare raportat doar la o societate literară, în speță Junimea, ci la societatea românească a vremii, căreia Titu Maioreșcu i s-a integrat cu voința de a o sluji dar și de a o domina, pe care nu o aproba în tinerete cînd îi vedea contradicțiile (celebrele „forme fără fond”), distanțele față de nivelul de civilizație al altor țări dar căreia i s-a integrat cînd era vorba de a urca treptele ierarhiei, de a se încadra convențiilor, de a urma căile obișnuite atunci pentru a obține demnități și a cuceri autoritatea publică. E o carte în care Titu Maioreșcu ne apare așa cum a fost datorită probității și care monograficul aduce toate dovezile pentru a vădi deopotrivă largimea demersului său cultural, conservatorismul gândirii sale politice, zbuciumul omului care dacă a apărut contemporanilor, și mai ales urmașilor, un senin, un apolitic a fost un om chinat interior, sfîșiat nu o dată de contradicția celui care cred că primul a simțit-o și a exprimat-o în acel laborator intim: aceea de a nu se fi putut dedica total creației, deși de multe ori a luptat ca timpul să-i fie folosit altfel.

E în același timp o carte care nu și-a propus să sfărme o statuie dar nici să recreeze un mit. Mai precis n-a urmat nici calea hagiografică a lui Rădulescu-Pogoneanu, acea „siavă orbitoare” pe care cu finețea cunoscută Vladimir Streinu o reproșă celui ce a editat primul **Insemnările** nici a lui Liviu Rusu. N-a urmat nici calea lui G. Călinescu și N. Iorga ale căror perspective despre personalitatea lui Titu Maioreșcu sînt convergente pînă la identitate. Narind evenimentele vieții lui Titu Maioreșcu, Z. Ornea nici nu alege „calea de mijloc” a unei impasibile relatări, ci caută să explice și chiar să justifice prin probe elocvente sau prin ipoteze plauzibile cînd dovezile lipsesc sau nu sînt concludente. Formația monografului și natura obiectului îl determindă să afle majoritatea explicațiilor sale din sfera vieții sociale, politice, culturale românești. Dar omul Titu Maioreșcu nu a fost numai criticul, profesorul cu o influență atât de covârșitoare care nu o dată s-a metamorfozat într-un adevărat dictat — așa cum arăta G. Călinescu —, care a dominat prin magia vorbului său dar și prin tenacitatea cu care și-a impus voința, nu a fost numai parlamentarul cu o prezență atât de remarcată, numai omul politic ce a ajuns pînă la demnitatea de prim ministru, dar și omul de fiecare zi. Ur-mărînd meticolos ascensiunea socială, așa cum au arătat toți cei ce s-au oprit asupra personalității sale după apariția **Insemnărilor zilnice**, socotindu-și grijiul veniturilor și cheltuielilor, punînd pe primul plan sporirea celor dintii și chel-tuielii, atent la toate convențiile epocii și lumii în care a trăit, neurmărînd să se retragă din cercul ei strîmt ci să fie unul din pilonii ei. Titu Maioreșcu a avut bucuriile izbînzii, ale triumfului pe toate planurile, ale unei recunoașteri reale și meritate dar a fost și victima calomniei, a infamiei organizate meticolos cu ținta de a obține nu numai denigrarea persoanei ci o adevărată „moarte civilă”. Z. Ornea nu a mers pe calea relevării „feții ascunse” a unei mari personalități căreia cei mai mulți nici nu-i bănuiau asemenea reacții, asemenea tribulații, asemenea duritate umană care cum i-a ripostat N. Iorga în 1910 nici nu lășase să se vadă că ar avea o inimă. A căutat deci nu să etaleze, ci să le explice, să aducă probe pentru înțelegerea lor nuanțată cît mai aproape de adevăr. Un adevăr care în unele cazuri oricît de bogate și numeroase ar fi sursele certe ce ne stau la dispoziție prin ceea ce s-a publicat pînă acum și prin ceea ce se află în biblioteci și în arhive nu ni se relevă cu atita limpezime mai ales cînd trebuie să detectăm impulsurile lui sufletesti adînci, zonele pe care nici documentele cele mai intime nu ni le relevă, iar uneori ni le disimulează. Explicațiile lui Z. Ornea conform formației sale critice sînt de natură socială și politică, culturală. În încadrarea și expli-carea organică a omului Titu Maioreșcu în contextul societății românești se află deci meritul esențial al acestei biografii. Dar aceste date nu erau suficiente pentru a explica pe adevăratul Maioreșcu și atunci Z. Ornea a apelat la metode de investigație relativ noi cum ar fi și interpretările din perspectiva freudiană. În ceea ce mă privește am aplicat-o cu un deceniu și jumătate în urmă căuînd să explic anumite laturi ale personalității lui N. Iorga. Reproșul pe care îl putem face lui Z. Ornea e faptul că cel puțin în acest prim volum nu a mers mai departe cu investigația din această perspectivă, pentru că în atitudinea lui Titu Maioreșcu se mai pot detecta și alte complexe.

Dar să așteptăm cel de al doilea volum al unei biografii care imbină rigoarea științifică a cercetării, dragostea pentru omul studiat cu strădania de a respecta adevărul restituindu-l fără pasiuni și excese partizane.

Trăind la o mie de megawați

Fotoreportaj de VICTOR NIȚĂ și PAUL AGARICI

Joi, 22 ianuarie. Deva. Coață. Minus 5 grade. Drumul spre termocentrala Deva — Mintia cade perpendicular pe direcția vântului. În stînga, în virful muntelui, ruinele Cetății par să se piardă în nori. În dreapta, abia bănuieț, Mureșul cu curgea-rea-i de veacuri, învăluit într-o piclă de aburi. Tot în dreapta, departe, Apusenii dorm în legendă. Ne oprim pe nesimțite aproape, de termocentrală. Ne oprim pe un pod pe sub care trece un uriaș convoi de vagoane pline de cărbune. La o aruncătură de băț, termocentrala. Cele trei coșuri, înalte, ca trei săgeți înfipte în cer, fumegă. La poalele lor, corpul propriu zis al termocentralei, o clădire paralelipipedică, înaltă de-aproximativ 10 etaje. De obicei, dimineața, cînd ajungem aici, pe pod, ține să ne avertizeze șoferul mașinii în care ne aflăm, directorul nostru, dacă vede că pe coșuri iese fum, zice că e bine. Nouă, de-aici, de pe pod, termocentrala ni se pare a fi o uriașă corabie cu trei catarge, incrimențată parcă, din asaltul ei asupra Devei, de dealul cetății. În jurul termocentralei, o pădure de stâlpi de înaltă tensiune. Profilată pe dealurile albe și pe cer, această ciudată pădure iese o turburătoare dantelărie de fier. Colegiul meu, fotografiază de zor. În sfîrșit, după ce dă gata două filme, intră în mașină, trîntește zdravăn ușa, ceea ce pe șofer nu pare să-l prea incinte, și ține să filozofeze sau, dacă vreți, să poetizeze: „Fotografiam, cărbunele, adică inima însăși a muntelui, întunecată, neagră, și mă gîndeam că tocmai din întunericul ei urmează să se nască lumina. Mie personal chestia asta mi se pare extraordinară. Din întunericul cel mai întuneric se naște lumina!” N-ăș zice că e tocmai rău, îi spun, dar în sinea mea mă bucur că a intrat în rezonanță cu subiectul reportajului nostru. Mă bucură frenezia cu care își minuieste aparatul, un Canon la care ține foarte mult și pe care îl poartă tot timpul agățat de gît, ca pe-o cravată sul generis.

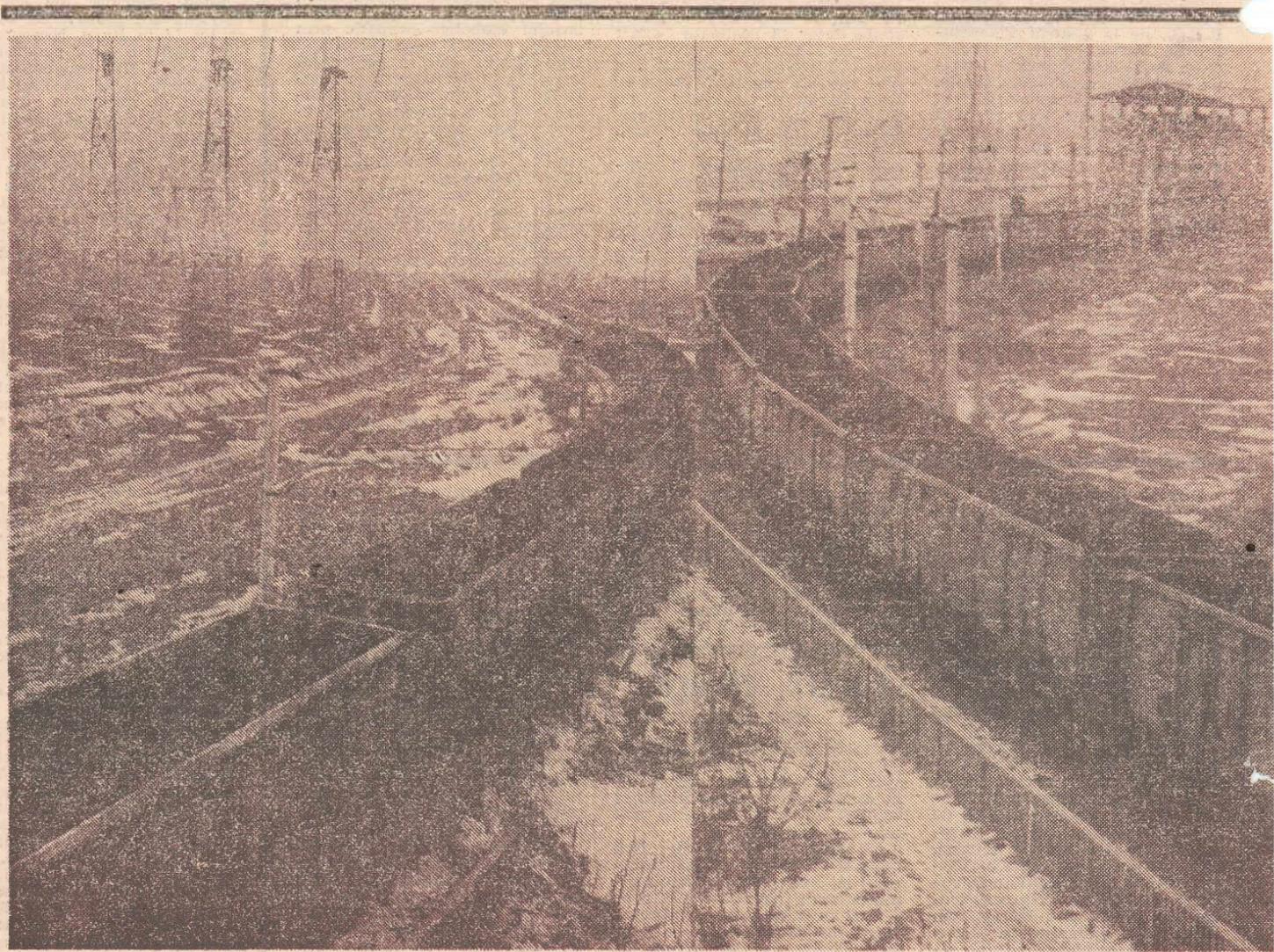
În biroul directorului, la etajul patru, lume multă. Are loc un fel de comandament. Încercăm să înțelegem cîte ceva, dar parcă se discută cifrat. Nu-i chip să notăm nimic, drept pentru care ne consolăm cu gîndul că vom cere explicații amănunțite ceva mai tîrziu, cînd vom rămîne singuri cu directorul termocentralei, inginerul Ieronim Rusan. „Anul trecut, îi spun, la ultimul meu reportaj, aici, la termocentrala Deva — Mintia, am trăit senzația că mă aflui pe puntea unei uriașe corabii. Același sentiment îl am și astăzi. Aș adăuga doar că sentimentul acela s-a adîncit și mai mult. Apoi, în altă ordine de idei, anul trecut am avut bucuria să constat că insumatorul de putere atinsese impresionanta cifră de 1000 MW. În clipa de față, din păcate, insumatorul de putere arată doar 940 de MW”. „Da, îmi răspunde inginerul Ieronim Rusan, îmi aduc amînte, adică am citit reportajul cu pricina. Într-adevăr, cînd ajungem la 1000, sîntem mulțumiți. Și, în general, insumatorul arată, de obicei, 1000. Acum însă, la grupul 3 avem o mică problemă. S-a infundat o moară. Cărbunele, de import, este foarte bun, dar e prea lioicios, sau e prea umed, încă nu știm, deoarece cărbunele a sosit chiar în noaptea trecută. Dar, peste cîtva vreme, să zicem o jumătate de oră,

vom urca, fără doar și poate, la 1000 de MW, așa cum urcaser acum cîteva minute. Așa, pentru dumneavoastră, vă pot spune că de-aproape o săptămînă sîntem pe 1000”. De-abia infiripat, dialogul nostru se intrerupe din cauza unui telefon. Aflăm că la același bloc trei s-au mai infundat două mori. Cu alte cuvinte grupul trei merge cu o singură moară. Acele insumatorului au coborît brusc la 950 de MW. Ar fi momentul să precizăm că insumatorul de putere, un aparat nu mai mare decît un televizor portabil, are șase ecrane care indică funcționarea celor șase grupuri ale termocentralei, iar în mijlocul lor, un alt ecran cu cifra exactă a energiei electrice produse. Deasupra tuturor acestor ecrane, un altul, cu frecvența în Hz a energiei din sistemul național. În clipa începerii reportajului nostru, cele două cifre de bază indicau 950 de MW și 47,65 Hz. „Bănuiesc, îi spun interlocutorului meu, că acolo, la grupul trei, se dă în clipa de față marea bătălie pentru ca insumatorul să indice din nou cifra de 1000”. „Da, firește, dar marea bătălie se dă peste tot. Acolo, la 3, va fi muncă multă. Atenția noastră se va îndrepta însă spre celelalte 5 grupuri, pe acestea trebuie să le aducem la o funcționare ireproșabilă, pentru că la trei nu se va rezolva cu una cu două. Pînă îl rezolvăm nu pu-

tem sta doar cu 950, deși și 950 este o putere demnă de tot respectul nostru, inclusiv al celor din sistemul național. Dar noi vrem și trebuie să revenim la 1000. Veți vedea că imediat vor suna telefoanele, că de ce am coborît sub 1000”. Într-adevăr, peste cîteva clipe a început o sarabandă a telefoanelor. De la București, de la Comitetul județean de partid, de la alte termocentrale. Calm, aproape zîmbind, inginerul Ieronim Rusan dădea explicațiile de rigoare. La capătul fiecărei convorbiri, aceeași promisiune: „Nici o grijă, urcăm din nou la 1000!”. Apoi, către mine: „Adevărul este că o termocentrală ca a noastră poate funcționa la toată capacitatea ei doar dacă sînt respectate cu strictețe două condiții. Una dintre ele ne privește personal. Noi trebuie să fim pregătiți tot timpul să putem interveni în orice moment pentru buna funcționare a utilajelor. Din acest punct de vedere, aș spune că sîntem organizați ireproșabil. Avem oameni care își cunosc foarte bine meseria. Nu există să fim descoperiți. Cealaltă condiție, însă, nu prea ține de noi. Este vorba de cărbune. Avem cărbune — și nu orice fel de cărbune, ci numai cărbune bun, de calitate — facem energie. N-avem, nu facem. Acum cîteva zile rezervele din depozite erau cam subțiri. Noroc că dinspre Constanța au început să curgă navele. Un cărbune bun. Dar, cum se vede

Corabie cu trei catarge, termocentrala Deva-Mintia naște lumina pentru toată țara

Cărbune, cărbune, un fluviu de cărbune pentru corabia luminii

chiar și cel bun poate infunda morile. Vom vedea noi ce-i vom face ca să nu ne mai dea bătaie de cap. Din păcate, însă, mă folosesc de prilejul acestui reportaj pentru a spune răspicat, pentru a nu știu cita oară, că deseori chiar de-aici, din județ, din Valea Jiului ni se trimit carbune de proastă calitate. Mult steril, adică piatră și pământ. Cu un astfel de carbune nu putem ține termocentrala la 1000 de MW. Vreau să spun, cu alte cuvinte, că principala noastră grijă este calitatea carbunelui, aprovizionarea cu carbune. Când vedem că depozitele sînt pline, ne saltă inima de bucurie. Chiar așa să scrieți, că ne saltă inima de bucurie. Marea bătaie pentru energie începe acolo, pe estacadă, la carbune. În rest, ne descurcăm noi". Intra-devă, deși grupul trei mergea cu o singură moară, acele insumatorului de putere au început să urce, indicînd 970, iar cele ale frecvenței urcaseră și ele la

descărca. Am construit două tunele, pe bază de aer cald. Aerul îl luăm de la focarele cazanelor. Fără să consumăm niciun pic de energie în plus, dezghețăm cite 16 vagoane într-un tunel și abia apoi le aducem la descărcat. Dar iată că ne-apropiem de 1000 de MW. Ce v-am spus?! Chiar dacă grupul trei merge doar cu jumătate din capacitate, celelalte au forțat și dau totul. Și încă mai sînt rezerve, la grupurile 1 și 5. Cred că în curînd săltăm peste 1000 de MW. Ia să vedem ce se mai întîmplă la grupul trei. Alo, Ometa. (cătore mine, e maistrul șef de tură, Constantin Ometa). - cum stai? Crezi că poți să mergi măcar cu două mori? Bine, dă-i bătaie, că ne ții pe loc. Am atins 1000. Să nu cădem din cauza voastră, e clar? Dă-i bătaie. Ce-ai zice, tovarășe director, să mai vorbim și despre altceva, că mi s-au cam umplut filele carnetului cu tot felul de

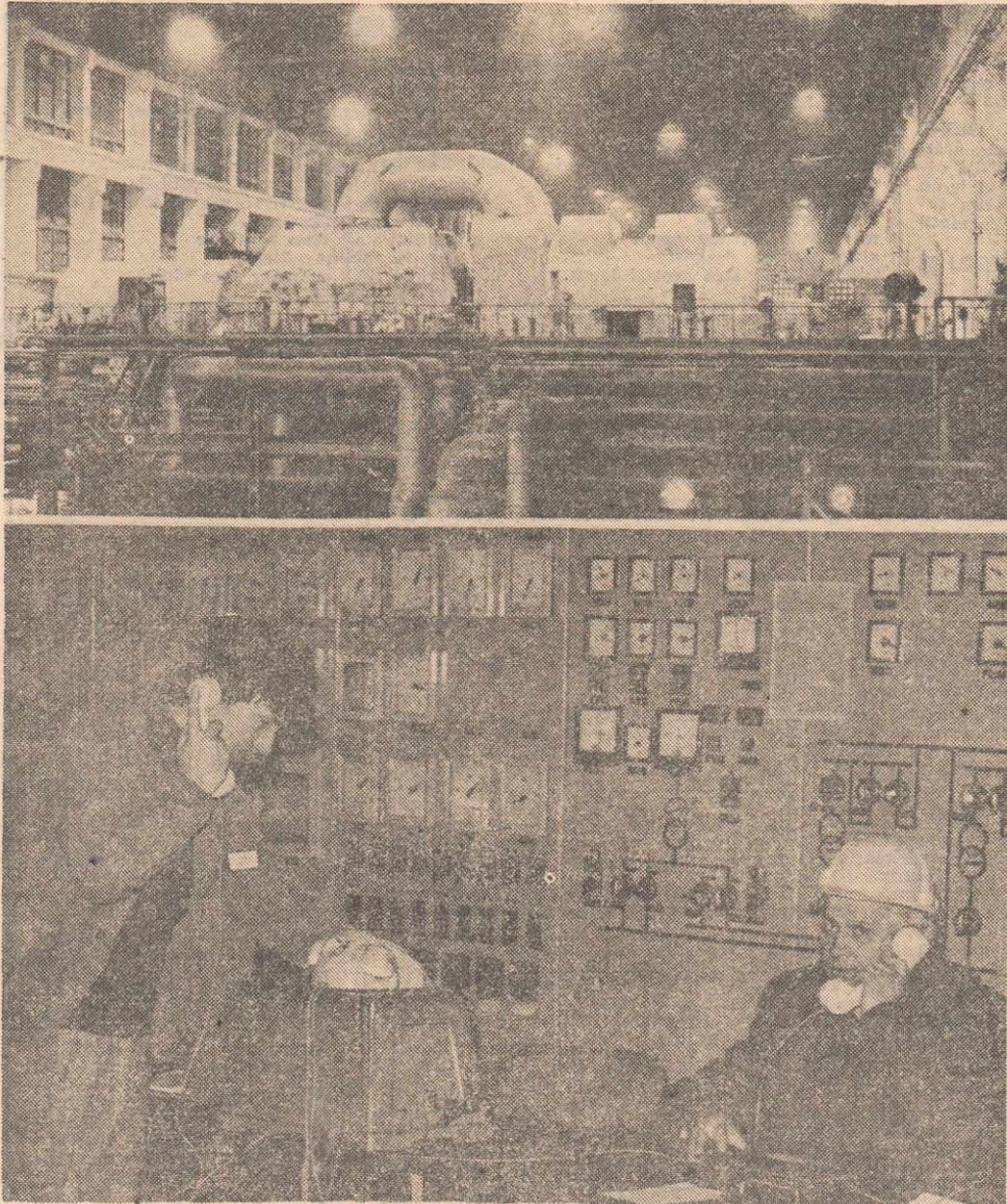
dinul Muncii clasa a III-a și o dată clasa a II. Tragem tare să luăm în acest an clasa I, dar pentru asta avem nevoie de carbune de calitate". Văd că, într-adevăr, altceva nu se mai poate vorbi cu dumneavoastră decît despre carbune și energie. Care ar fi, îl întreb, punctele cheie ale unei termocentrale? „Punctul cel mai fierbinte îl reprezintă alimentarea cu carbune, dar despre asta mi se pare că am tot vorbit. Legat de alimentare, v-aș spune că anul trecut am fost într-o situație critică din cauza cauciucului prost livrat de Jilava pentru banda transportoare. Noroc că am pus acest cauciuc doar pe o bandă, altfel, rupindu-se imediat, am fi rămas și fără cea de-a doua bandă transportoare. A fost meritul maistrului principal Francisc Kiss, un om extraordinar, că am scos-o pînă la urmă la capăt. O altă problemă, care ne-a făcut și încă ne mai face să suferim este sir-

ma de bobinaj pentru motoarele electrice. Avem motoare pe care nu le putem repara. Stăm ca pe ace pentru că n-avem motoare de rezerva. Dar să trecem peste asta. Un alt punct cheie ar fi reparațiile și întreținerea utilajelor. Cu întreținerea stăm bine, chiar foarte bine, dar cu reparațiile stăm cum nu se poate mai rău. Noi ne-am planificat, dar nu le putem executa pentru că trebuie să producem tot timpul 1000 de MW. Grupurile noastre au atins 1000 ore de funcționare. Ar trebui să le oprim pe unele, pentru înlocuirea țevilor și a altor instalații auxiliare. Dar, în condițiile actuale, credeți că se poate cineva lipsi de 100 de MW? Nici vorba! La grupul doi a fisurat o țevă. Nici nu știm care. Grupul merge, dar poate să cadă un cipă în cipă. Mergem cu el așa, pe riscul nostru. Avem țevile necesare, sîntem gata să înrăm parțial pe reparații, dar pentru asta ar trebui să ne ajute și colegii din alte termocentrale. Dacă ar merge și ei din plin, am mai putea respira și noi. Alte puncte cheie? Morile de carbune. O moară de carbune este extrem de delicată. Foarte des i se avariază ciocanele. Fiecare moară are 120 de ciocane. Dacă în moară apare o bucată de fier, sau citeva pietre, imediat cade un set de ciocane.

Aici, în acest sector avem un subinginer foarte bun, șeful formației, Liviu Coroiu. În avara ciocanelor mai avem problema cu blindajele morilor, care și ele, datorită solicitărilor mecanice, se mai rup, dar mai ales ne chinăm cu motoarele morilor. Ieri noaptea am fost nevoiți să-l chemăm de-acasă pe maistrul Hic Muncac pentru a repara un rulment de la un astfel de motor. Intervenția a durat exact șase ore. Dimineața, moara mergea din plin. Culmea e că la cazanul acela erau în reparație alte două mori, așa că nu puteam sta prea mult pe gânduri. A venit omul, s-a pus pe treabă și grupul beneficiază la ora actuală de două mori, cea de-a treia urmînd să intre în funcție din clipă în clipă. Dar pentru că, iată, am atins și cifra de 1050, eu zic să mergem la estacadă, unde sînt așteptat. Mai vorbim și pe drum. Notați, pentru că și asta e o cifră rară, și frecvența din sistemul național, 48,20 Hz". Ieșim din corpul termocentralei și o luăm în sus, spre un deal, spre estacadă. Estacada este un rămuris de linii de cale ferată suspendat pe piloni de fier și beton. Sub noi, o adevărată prăpastie neagră, cu mormane de carbune din care citeva mașini cu cupo uriașe mușcă lacome. Undeva, în termocentrală, zeci și zeci de oameni urmăresc cu ajutorul citorva mii de aparate, buna funcționare a tuturor instalațiilor. O cabină de comandă este o imagine poetică a ceea ce vrea să fie o termocentrală. S-ar părea că oamenii n-au altă treabă decît să privească aparatele, să apese pe un buton sau altul, să miște o manetă, să blocheze un circuit. În realitate, munca într-o termocentrală este extrem de dură. Sute și sute de oameni, locomotive, mașini de încărcat, fochiști, electricieni, mecanici, instalatori etc., duc o luptă îndrăcită pentru ca focul să ardă sub cazanele în care aburul ajung la 160 de atmosfere.

Inginerul Ieronim Rusan imi explică pe îndelete că o foto-

grafie dintr-o sală de comandă n-are cum să ilustreze uriașă încălzire, teribilă lupă a tuturor celorlalți oameni fără de care termocentrala ar fi doar o corabie cu trei catarge și-atît. Pe această corabie, pe puntea ei și în măruntaiele ei se munceste pe rupele. „Lupă, imi spune inginerul Rusan, începe de-aici, de pe estacadă. Sau, dacă vrei, ea începe mult mai departe, în adîncul minelor și se continuă pe calea icrată. Dar de-aici, de pe estacadă, intrăm și noi în competiție". Sus, în cabina impiegatului de mișcare Cornel Birzan, este cald, liniște. Un difuzor aruncă în încăperea un șlagăr oarecare, ceva despre lună, stele, șoapte de iubire etc. în timp ce tinărul impiegat se străduie să obțină legătura cu gara Mintia. Acolo, în gară, aflăm, au sosit încă două garnituri cu carbune, una din Valea Jiului, alta de la Constanța. Tot de la Constanța vor mai veni, aflăm, încă două trenuri în chiar noaptea asta. Și, dintr-o dată, liniștea sare în mii și mii de tîndări. Un șuier năpraznic, parcă al unui vulcan în erupție, ne obligă să privim înmărmuriți spre termocentrală. Din convorbirea telefonică a inginerului Rusan cu cineva din interiorul termocentralei înțelegem că la ora 16.30, moara 1 din grupul B al blocului 6 a provocat o avarie, iar cazanul este obligat să arunce în atmosferă zeci și zeci de tone de abur. Încec să vorbesc, să aflu alte amănunte, dar nici măcar nu-mi aud cuvintele. Parcă aș vorbi cu vală în gură. Eu însumi nu mă aud. Pentru citeva clipe șuieratul acela insuportabil se astîmpără. Au scos din paralel un cazan. Se pare că este o problemă la unul din motoarele electrice ale morii. Șeful de tură Ioan Luag a coborît la moară. Maistrul Petru Munteanu de la electrică, a plecat și el la moară. Sus, în sala de comandă au rămas operatorii și inginerul șef de tură Ioan Bulea. Una din vanele de eliberare a aburului s-a înțepenit. În cazan, presiunea crește. Din cînd în cînd aburul este aruncat afară cu o furcă săbatică. Aerul a început parca să vibreze. Urmărim, cu ajutorul telefoanelor, intervențiile ce se fac la blocul 6. Insumatorul de putere a coborît, aflăm, de la 1050 la 940 de MW. Peste citeva minute, la ora 16.43, avaria de la vana cu pricina era remediată. Pe estacadă, transportul curge normal, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. Mie imi țin urechile. Încec să mă calmmez, să intru în ton cu ceilalți. Mă întreb dacă sînt calmi cu-a devărat, sau doar bravează. Ceea ce-i neliniștește este doar căderea insumatorului de putere. În rest, fără să se precipite, inginerul Rusan dă dispozițiile necesare. Îl întreb dacă este necăjit. Imi răspunde prin semne, că da, apoi dă din miini, ridică din umeri, de parcă ar vrea să spună că asta-i viața, ca să-i faci. Ne îndreptăm glonț spre grupul 6. Acolo, colegul meu fotografiază de zor. Au trecut 40 de minute și maistrul Mihai Szecsi a plecat să aprindă arzătoarele cazanului. „Dacă am fi avut presiune la gazul metan, pentru că numai cu gaz metan se aprind din nou arzătoarele, am fi pornit cu 20 de minute mai devreme imi spune inginerul Ioan Bulea. Dar și așa e bine, am rezolvat totul din mers". Incremente pentru o clipă, aparatele de măsură și control au început să funcționeze. Acum, după ce știu cit de mult se munceste în afara termocentralei, în măruntaiele ei, la focarele cazanelor, cită trudă se-adună pentru bunul mers al morilor de carbune, imaginea sălii de comandă chiar că imi pare o simplă imagine. „Vin de jos, de la focar, imi spune colegul meu, Paul Agarici, e o căldură și-o dușulă acolo că-ți vine să-ți iei lumea în cap. Extraordinar! Imi zîmbesc și sper să fi prins o peliculă ceva din căldura și dușulăla aceea. Ne îndreptăm spre biroul directorului. Alungem. Insumatorul de putere a început să crească din nou. A ajuns la 975 MW. Telefoanele sună în draci. Sînt date explicațiile de rigoare. Apoi, liniște. Bem cite un pahar de sifon. E rece. „Peste cel mult o jumătate de oră, urcăm din nou la 1000. Noi am sîntem obișnuiți, ne spune inginerul Ieronim Rusan, să trăim la 1000 MW". Și cam asta asta ar fi, pe scurt, foarte pe scurt, totul. La termocentrala Deva-Mintia, se trăiește, conform obișnuinței, la o mie de megawați.

Citeva din retortele celor 1000 MW (în imaginea de sus)

Prin telefon, o veste bună: intervenția de la 1-3-6 n-a durat decît 40 de minute. Spre inima țării vor galopa din nou herghelile albe ale energiei electrice

47,74. Un telefon. Notez doar ceea ce spune inginerul Rusan: „Da. Ce e cu roșiile alea la groapă? De ce nu-s la culbutor? Dar la gară? O navetă vine? Bun. Dați-i bătaie că vin și eu pe-acolo. Aveți grijă să nu stea banda. Să meargă intruna. Faceți manevre să depășiți roșiile de speciale". Mă privește și-mi dau scama că-l uimește descumpănirea mea. Ce-nseamnă roșii, speciale, groapă, bandă, culbutor, îl întreb. „Noi avem două feluri de vagoane. Roșii, cu descărcare mecanică, prin culbutor, și speciale, adică negre, prin descărcare cu aer comprimat. Astea speciale sînt mai bune, că se descărca foarte ușor. Cele roșii intră în culbutor, culbutorul le fixează bine și le răsucește la 180 de grade, cu roțile în sus. Apoi le aduce la normal, iar locomotiva le preia. Despre cele speciale vă mai pot spune că sînt fabricate după un proiect propus de noi. Le fabrică Aradul, dar mi se pare că în ultima vreme le fabrică și Caracalul. Banda nu este altceva decît banda transportoare. Groapa este locul în care sînt descărcate roșiile. Despre culbutor v-am vorbit. Ar trebui să vă spun și ceva despre tunelele noastre de dezghețare. Vagoanele vin cu carbunele înghețat. Nici vorbă să-l putem

cifre, termeni tehnici. „Drept să vă spun și eu m-am cam săturat să vorbesc numai și numai despre termocentrală. Tare mi-ar plăcea să văd ce sîntem pe 1000, să știu că la estacadă carbunele curge ca un riu, că tunelele sînt încărcate tot timpul cu din gara Mintia au plecat spre noi alte și alte navete, că morile macină din plin, bate cele 48 de mori — că fiecare cazan are 4 mori, trei pentru mers continuu, iar a patra să fie gata să intervină în caz că una se avariază — că toate țevile sînt bune și așa mai departe. Dar nu prea pot să stau la vorbe fără noimă. Uite că insumatorul a crescut la 1020. Asta înseamnă că grupul trei a început să meargă. Dacă intră puternic, putem urca pînă la 1050, ceea ce ar fi nemaipomenit de frumos. Să știți că puțini sînt reporterii care să fi văzut insumatorul la 1050. Poate că aveți noroc". Adică, îi răspund, vrei să mă faceți să țin cu insumatorul? Bine, țin, dar spuneți-mi ceva despre oameni, despre viața lor. „Puține întreprinderi au o echipă așa de unită ca a noastră. Fără această unitate nu cred să fi obținut rezultatele de nîmă acum. Rezultatele de pînă acum înseamnă de trei ori Or-

Un om, inginerul Ieronim Rusan, ascultă, pentru a cita oară?, glasul de taină al focarelor. „Dacă focarele ard din plin, totul e în regulă"

Atelier literar

de G. Dumitrescu

M. Tălan: Citeva pagini demne de interes: „Plugar”, „Condiție”, „Gind”, „Răsărit”. (Din păcate, dind la tipar „Plugul”, se vor pierde cele de pe verso! folositi, deci, numai o fată a hirtiei).

G. R. Gaspar: Pe viitor, copile slabe, sterse, de indigo uzat, le va păstra autorul. Din simplă bună cuviință. (Dar si din rațiuni practice: pentru a primi un răspuns edificator. Pe care, deocamdată, nu vi-l putem da, neputind descifra decit în mică măsură textele dv.).

L. Lidia: Lucruri slabe, în ultima trimitere, uscate, făcute lipsite de vibrație (nu si de amenințarea banalității conventională). Un început de freamăt, în „Duminică”.

V. Mihalea: A rămas destul din „dodiile” de odinioară dar citeva pagini încearcă un oarecare demers, încă timid, către înțelegere și comunicare („Elegie”, „Plouă”, „Despre suferință”, „Pocm glisant”, „Farsă”, „Pagini

de calendar”), desi nu s-ar putea spune că lungul răstimp v-ar fi îndemnat si spre un foarte necesar studiu și exercițiu în domeniul expresiei (încă naivă, rudimentară).

V. Corcheș: Vă cerem scuze pentru modalitatea răspunsului (e cea mai sigură și mai operativă, în situația dată). Vă mulțumim pentru vorbele bune. Și pentru propunerea pe care ne-o adresați! Deocamdată, însă, ne este cu neputință să-l dăm curs.

C. Nedelcu: Versurile sînt încă neconcludente (ne alocuri, și mai ales în „Chiar dacă nu simți”, sînt și unele semne promitătoare). În ce privește „apetitul pentru nou, so-cant”, „turbionul dezlănțuit” etc., trebuie să tineti seamă că „Flacăra” e o publicație de foarte largă răspîndire cu un profil complex politic-social-cultural, si nu o revistă exclusiv literară (unde isi au loc, în mod firesc, toate auziturile și experimentele de care vorbiti).

Aromân: Nu se vād lucruri noi, în versuri (lipsește mai ales îndemnul de a da un înțeles rîndurilor scrise). Ceva, în „Inspirația”. (Întrebarea dv., la care ne-am referit, suna cam așa: „Ce faceți cu plucurile? E foarte important!”).

C. Savin: Există un plus, în aceste pagini, mai multă aplicatie și concentrare, un cistie în densitate și în acuratețea expresiei („Matematica”, „Pastel”, „După gînduri”, „De seară”, „Dragoste”).

V. Vancea: Se pare că tînde să ia sfîrșit seria improvizatiilor superficiale, la botul calului... Citeva piese ne dau speranțe: „Uneori sîntem singuri”, „O stea”, „Zoologie”, „Să fii cuvînt”, (A se dactilografia!).

Victor A.: Vă mulțumim pentru bunele urări (și dv., și celorlalți corespondenți care ni le-au adresat) și vă dorim tuturor sănătate și la mulți ani!

GEO DUMITRESCU

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

MINTEA MEA DE COPIL

Gîndul își desfăcea rușinos
Toate petalele. Îmi inventasem eu
O zi în afara timpului,
Un drum în afara lumii,
O busolă care nu căuta
Nordul, ci doar ezitantul ființei mele
Îmi inventasem eu
Cu mintea mea de copil
O altă planetă, spre care
Zburau numai fluturi
Cu două perechi de aripi.

CARMEN POPOVICI

CARIATIDĂ

Cariatida poartă pe creștet
volutele cerului,
aerul pe care-l respiri...
Din ochii deschiși nemărginirii
privirile-și aprind stele —
speranțe tremurătoare peste zări
pămîntene.

Albastru îi curge pe umeri,
o dor zările
căzînd pe ogînză,
lăcrimează abis,
în neclintire
trupul ei este firul ce plumb
fără de care nu există zidire.

ANGELA PLOSCARU

AMANDI

În fiecare toamnă vinul
încearcă să-mi împrăstie memoria
dar visul m-a învățat
că tot ceea ce e firav
e nemuritor și dacă
mai tîrziu îți voi vorbi
altfel despre dragoste
voi spune de fapt același lucru.

DAN EMILIAN ROȘCA

FATA ȘI LUNA

„Fata noastră așteaptă să fie răpîită de
Lună” —
spun cu îngrijorare doica, prietenul casei,
poetul...
Luna se uită cu un ochi interior la irizii
albi,
viorii, adusi drept ofrandă, și spune cu
sinceritate:
„Nu vād nici o deosebire. Pentru ce să-mi
încare sufletul

cu încă un furt?... Iar a oftat cineva.
Fata așteaptă să fie răpîită de Lună,
dar Luna face: Nu vrea mai mult alb
decît poate duce cu sine în cer,
unde albul e totuși rar și incert:
nori de pulberi, gheață de comete, stele.
Fata așteaptă să fie răpîită de Lună,
dar Luna ride cu masca ei invizibilă
și o învață pe nestiutoare să scrie bilete
reginei Mab. Toate fetele răpîte de Lună
mor, spune povestea: scrieți bilete,
luați lecții de gitară, stimată domnișoară!
N-ati prefera să vă prezint un frumos
milionar?

Doica, prietenul casei, poetul — surid
liniștit.

Iată ce salută e, cînd apare,
Mefisto.

MIHAELA COSMETTO

DOAR TU

„Obisnuința-i firă,
înghibe tot”
nu-ți pierde candoarea gestului liber,
a fetei frumoase fără răsplată
doar tu ești dăruit
să poți comunica cu semenii
să te înțelegă toate cărămizile
turnului Babel și vrăjite de cîntecul tău
nu se mai năruie
albul e alb doar prin tine
și va rămîne astfel
și în fuga culorilor spre violet.

VIORICA IONESCU

„Îmi iubesc cititorul posibil și n-aș vrea să-l dezamăgesc”

(Urmare din pag. 10)

tărilor fătuse, de mase, angajînd multe suflete într-o patimă politică pură, între Kogălniceanu, exaltat pentru cauze mari și fapte spectaculoase, și Costache Negri, model de probitate morală. Ion Ghica deținea, în destul și în firea lui, un echilibru între calitățile și defectele întregii generații. Mai pe scurt, cartea s-a născut din dorința de a vorbi despre pașoptiști, așa cum s-au arătat ei după experiența revoluției și cea a exilului, în luptele lor mai mărunte, dar necesare și din revelația, unui personaj ce putea fi în mod eficace un rașonneur al istoriei.

— Cit s-a amestecat aici dorința de a face literatură?

— În Prințul Ghica am scris că patria este o „emoție comună”, una din cele fundamentale: familia, iubirea, cultura, patria. Mă simt atașat de poporul meu de istoria lui atît de chinată, sar în ajutorul unei rude bintuite de necazuri, dar mă simt legat, evident, și de acea populație risipită în cinci continente, care l-a citit pe Dostoievski, Flaubert, Proust, care are în amintirea ei lăuntrică simpatie pentru Don Quijote, Faust sau doamna Bovary.

— În continuare, veți „cobori” sau veți „urca” pe scara istoriei?

— E amuzant că vreau să le fac pe amîndouă odată. Mă simt precum acei copii care se joacă pe scările rulante din metrou, deși mă tem să nu fiu unul din cei care încearcă să urce treptele coboritoare, rîmînd comic pe loc. Romanul la care lucrez acum este „de actualitate”, dar are și trimiteri în trecut, mai exact la miscarea lui Mitiță Filipescu din 1890. Într-un capitol cobor, în altul urc, într-unul urc, în altul cobor. Destul de amestecată mișcarea!

— Care este personajul în care v-ați „pus” cel mai mult, de care simțiți cel mai mult legat?

— N-am fost „răptă” de nici-una dintre eroinele mele. Începînd de la Mărația și terminînd cu Sasa, mai ales cu Sasa Ghica din ultimul roman. Dar este un fals să spun că te identificeți cu personajele tale și de aceea prețuiesc diplomația întrebării. Mă simt foarte legat de Marta din Masa zarafului, pentru că este în ea ceva din portretul meu la o vîrstă — o tinerețe cu care nu prea știu ce să fac —, de Ghigli din Sărbătorile răbării, în care am exprimat tot ceea

ce era mai rău în viața mea, partea „marandebone”, cum ar spune Sonia Larian, din ființa mea la altă vîrstă. Sasa Ghica a apărut ca prin farmec, ca o salvare și multe m-a învățat să înțeleg. Făcăm și refăcăm primul volum din Prințul Ghica și am simțit nevoia ca ea să vină, deși n-o puteam încă aduce în lumea de bărbați ocupați exclusiv de politică a Bucureștilor anului 1859, fiind în acel timp izolată în Samos, abandonată acolo. Trebuia să merg eu s-o caut. M-am dus cu imaginația în spațiul ei de părăsire, ca s-o vād prin spiciele gardului sau prin fantele draperiilor. Am introdus-o în trei capitole mici — trei tipete înăbușite (o Sasa speriată de singurătate) — numai pentru a mă bucura de prezența ei. Abia în al doilea volum am putut s-o aduc în scenă, însoțită de liota de copii, de guvernanti și preceptor, în momentul cînd se întoarce în țară. A fost de atunci alături de mine și eu alături de ea pînă în ultimul capitol, în care am lăsat-o, cu o cruzime demnă din un prozator modern, dar și cu un sfîșietor regret, tot singură în fața portretului unui necunoscut (cum sîntem toți), cu nasul aproape lipit de perete, plîngînd.

— S-a remarcat, pînă la aproape a vi se reproșă — luciditatea scrisului. Ce acoperă ea sub raport artistic? E puncta pe care străbateți distanța între proză și critică literară (în ambele sensuri)?

— Îmi cer scuze că voi fi brutală în răspuns, dar cine poate reproșa în anii '80 ai secolului XX unui autor luciditatea este un prost. Există o carte viabilă azi care să nu arate că autorul și-a trăit lucid momentul creației? Supraviețuiesc oare cărțile spontaneității absolute, necontrolate ideatic și estetic, a cele emanatii ale... „sensibilității” care au constituit deliciul cucoanelor din lumea bună și farmecul discret al burgheziei? Eu nu recunosc valoarea unui autor care nu este vizibil conștient, deci lucid, de gravitatea temei sale, de subtilitatea scriiturii sale. Mi s-ar putea reproșa poate o ariditate a textului care ar ucide fantezia senzorială, sentimentală, dar uite că nu vreau să accept învinuirea și basta! A nu fi lucid asupra mijloacelor tale literare de exprimare înseamnă a fi un diletant, un veleitar, unul dintre cei care te trag de minecă prin compartimentele de tren și-ți spun: „dacă aș avea timp și mi-aș

povesti viața... ce roman!” Te rogi în gînd să n-aibă timp... Sînt mulți care reproșează literaturii contemporane în general „lipsa de suflet”, excesul analitic, luciditatea fiind pentru ei un fel de coafură prea rigidă, neplăcută celui ce vrea arta mai despletită. Dar nu sînt ei depășiiți? Ne adresăm unor oameni care știu să citească schema unui aparat tranzistorizat, care lucrează cu microprocesoare, și ni se cere, paradoxal, o dulcărie sentimentală.

— Incriminata luciditate descinde, totuși, în cazul dumneavoastră, și din exercițiul cu instrumentele criticii literare?

— Evident că asupra mea ca prozator s-au manifestat din plin achizițiile mele de critic literar. Pentru a-mi exercisa onest meseria am citit nu numai cărțile (bune sau proaste) pe care le-am recenzat, ci și multe cărți de teorie, de critică și istorie literară. M-am aventurat chiar într-o carte ce se voia o analiză a romanului realismului psihologic. Nu știu dacă am reușit. În general, nu mă socotesc un critic invulnerabil, dar am curajul să nu-i socotesc scriitorii pe cei care scriu total neinițiatii în arta narativă, care n-au meditat pe marginea unei cărți de critică asupra artei lor.

— Dincolo de prozator, de critic literar, ce loc ați rezervat în ecuația personalității dumneavoastră redactorului?

— Ce-i drept, despre redactorul din mine am vorbit prea puțin. Lucrez de doi ani la Secolul 20 și această redacție mi-a devenit a doua familie. Revista are prestigiu și anvergură, pentru că este de la început gîndită cu o coloană vertebrală. Ea vrea să demonstreze că există o legătură indestructibilă între artă, că ele nu viețuiesc într-o izolare nefirescă. E o redacție care ține la ideea aceasta de a face vizibilă în fiecare număr colaborarea între literatură, pictură, sculptură, arhitectură, muzică, teatru, pentru că ideile culturii moderne au formele lor de exprimare în toate direcțiile artei. Mă simt onorată că pot lucra la o revistă frumoasă și elocventă din acest punct de vedere. Cititorului român i se oferă, după lungi selecții, textele cele mai nobile ale literaturii mondiale actuale, iar scriitorii români sînt prezenți în paginile ei cu traduceri în limbi străine. Avem o imensă nevoie de acest dialog.

— Care sînt nostalgii, tabieturile, exigențele cititorului Dana Dumitriu?

— Întrebarea dumneavoastră mă impresionează, ca și cea dinainte, pentru că trăiesc de cîtiva vreme nostalgia lecturilor mele din adolescență, a lecturilor participative. O nostalgie pe care n-o poate repara nimic și va rămîne ca o boală profesională (e silicoza noastră!). Există și pentru un critic literar, chiar intermitent ca mine, o deformare — cîtesc orice carte urmărindu-l tehnica artistică prin care ideile prind forță. N-am reușit de aceea să fiu un cititor de romane polițiste — înțelegem imediat

teza, dar citeam conștiincios demonstrația foarte rudimentară de ceea mai multe ori, unele așteptam analize psihologice, sociale, etc., cădeam peste logice argumente criminale. Am avut deodată revelația că citeam un roman polițist în ritmul în care străbăteam Poseada, dintr-o pedanterie excesivă, în timp de amatori de asemenea lecturi devorează textul ca pe un sandviș. Cineva mi-a spus că dorește cărți proaste pentru că sînt soporifice. Pe mine n-au ajuns să mă relaxeze, dimpotrivă, mă irită, Cînd vreau să mă liniștesc, caut un roman bun, îl prefer cărților teoretice, dar nu mă las ferecată în epică, sînt uneori nevoia de a respira aerul rarefiat al teoriilor țara delicii, mai mult din curiozitate. Poezia o cîtesc scoțindu-mi, ca un arici, toți țepii — mă observ vulnerabilă, nesigură, ezitantă (de aceea am și făcut cronică la cărțile de poezie cu oarecare reținere). Dar nu pot uita lecturile din adolescență. Aveam în casă un cuțiar în care erau întesate ceorceafuri, pături și tot felul de alte lenjuri, de iarnă sau de vară, după anotimp. Era așezat în dreptul unei ferestre peste care vara se lipea un transparent de hirtie violetă (mama avea grijă să păstreze peste zi răcoarea din casă). Acolo, pe lada aceea citeam, prin fantele hirtiei strecurîndu-se lumina, și Cei trei mușchetari și Război și pace. Dar era o lecție „bună” în sensul că mă absorbea ca viața însăși. După ani și ani am început să cîtesc „profesioniști”, să cîtesc cu acribia specialistului chiar și cărțile care îmi plac și despre care nu scriu. Nu mă mai vād proiectată în personaje, observ doar naivitățile, stîngăciile de construcție, și, vai!, nu mai trăiesc dramele cu pasiune, nu mi le mai asum. Este și acesta un fel de a te însingura, de a rămîne prizonierul unei profesii.

— Cum suportați dialogul cu cititorul cărților dumneavoastră?

— Trebuie să spun mai înții că acum lucrez foarte greu. De curînd, un tinăr prozator mi-a adus un volum al lui în manuscris. Dincolo de calitățile reale ale textului, am fost emoționată însă de pofta cu care se simțea că scrisese, de vădita bucurie trăită în fața hirtiei. Mi-am amintit de felul în care m-am aventurat în primele cărți și am avut iarăși o ușoară nostalgie. Azi mă chinuiesc, trebuie să-mi înfrîng nu lenea (sînt de felul meu harnică), ci o inerție, o teamă, o inhibiție. Mi-e frică de fiecare rînd, mă îngrozește ideea că cineva mă va citi, cineva care vine acasă de la slujbă și seara aprinde lampa de pe noptieră și se lasă în voia cuvintelor mele. Îmi iubesc cititorul posibil și n-aș vrea să-l dezamăgesc — e o dragoste patetică și înfricosată. Iar „mina mi-e paralizată de amărădune”. Cel mai ușor este să înșeli pe cel care are încredere în tine.

Verbiți și scrieți

românește

Interdependența

În literatura de specialitate există citeva studii fundamentale despre influența scrisului asupra vorbirii. Sînt bine cunoscute pronunții greșite ca el, este, eram etc., cu e- la inițială, așa cum se scriu aceste cuvinte sau forme, în loc de (iel, ieste, feram), potrivit normelor ortoece ale limbii române. Se scriu și se pronunță cu e- la începutul cuvîntului numai elementele aparținînd fondului neologic: eră, etapă, epoci, clan etc.

Există însă și o situație inversă, în care rostirea influențează scrierea unor termeni. Cuvinte ca excavator, expectativă, excludere, extindere, extincție etc. conțin în structura lor fonetică secvențe alcătuite din trei sau patru consoane, care presupun un efort articulatoriu deosebit. Soluția cea mai la îndemînă (nerecomandabilă, dar explicabilă, mai ales în vorbirea rapidă) o constituie reducerea, simplificarea acestor grupuri consonantice: în loc de (ekskludere) sau de (ekstindere), se pronunță (eskludere) și, respectiv, (estindere). Scrierea are însă alte existențe decît vorbirea, de aceea notarea unor asemenea cuvinte cu s în loc de x (escludere, estindere, excavator, expectativă etc.) este o gravă greșală de ortografie. Întîlnind astfel de cazuri, cititorul poate fi uneori chiar derutat. Cineva scria despre o carte, pe care o recomandă cu căldură, că „este larg accesibilă, cu un mesaj esoteric.” Or esoteric este o variantă pentru forma literară ezoteric, care poate fi înțeles numai de cei inițiați: secret, ascuns (fr. esotérique). Cuvîntul care trebuia folosit în contextul menționat este exoteric, care poate fi înțeles de cei neinițiați; accesibil public, împrumutat din fr. exotérique.

Reacția față de sporirea frecvenței și a numărului unor asemenea forme este apariția unor cazuri de hipercorectitudine. Cel mai răspîndit dintre acestea este exocer, pentru escroc (la care se adaugă împrumuturile din acești familie de cuvinte: a excroca, excrocherie, în loc de a escroca, escrocherie). Termenul provine în română din franceză, care l-a luat din italiană (escrocco vunească, fraudă, înșelăciune). Asadar, din punct de vedere etimologic forma exocer, folosită tot mai des și în scris și în vorbire, este incorectă și nerecomandată de dicționarele normative ale limbii române.

COMAN LUPU

Gorjul sufletului nostru

„M-am întors acum de la mama, din Hobita (scria Brăncuși în 1900) : simțise că sosește, săraca, și de dor mi-a ieșit înainte la Pestisani, să fim mai mult timp împreună.” Iar apoi, peste 36 de ani, când a ajuns mare, revenind pentru ultima dată în sat, ingenunchează pe pământul natal : „Mama ar merita un monument”. Brăncuși n-a realizat niciodată acel monument închinat mamei sale (poate singura mare sculptură pe care n-a realizat-o, poate singura capodoperă pe care nici un geniu al omenirii n-a realizat-o așa cum s-ar fi convenit de cînd e lumea lume), dar a lăsat în schimb aceste cuvinte în locul rămas gol al acelei capodopere : „Nu vom fi, niciodată, îndeajuns de recunoscători față de pământul care ne-a dat totul”. Întîlnirea recentă a fiilor Gorjului, la Muzeul Satului din București ar putea fi așezată întru totul, ca o tulburătoare emoție, sub semnul acestor cuvinte.

Stăteam în mijlocul celor citorva sute de gorieni veniți ca la o nuntă și mă întrebam : ce i-a adunat de oamenii aceștia aici, la o oră de dimineață pe un șer teribil, bucurîndu-se și îmbrățișîndu-se ca și cum nu se mai văzuseră din copilărie, desi majoritatea dintre ei nu se întîlniseră niciodată pînă atunci și nu se cunoșteau, ce-i făcea deci, să se recunoască înainte chiar de a se fi cunoscut ? În starea lor de spirit se manifesta o bucurie curată, veniseră pur și simplu ca oameni, fără vreă obligatie anume de-a veni, fără să fi avut vreă sarcină anume de servicii, se adunaseră părăsind rolurile, uneori dificile, ale diverselor lor funcții și răspunderi sociale, ca și cînd ar fi fost o întîlnire cu mult timp dinainte programată ca și aceea, deia tradiționale, ale absolvenților de liceu sau facultate, după 10—20 de ani, însă pe oamenii aceștia nu-i avea doar colesialitatea citorva ani de școală trăiți în lumina unui ideal comun și solidaritatea mult mai adîncă a locului natal, ei veniseră să sărbătorească aniversarea faptului cu totul miraculos de a se fi născut sub aceiași munte ai Parîngului și Vilcanului, în aceleiași sate păduroase numite Runcu, Pestisani, sau Bustuchini, Arcani sau Brădiceni, pe aceleiași văi curgînd frumos în limba română cea de azi și cea dintotdeauna, cu numele lor sfînt roștit din mosi-strămoși, Tismana, Jales, Jiu, Gilort sau Amaradia, sonorități legate de marea singelui nostru ca tărîmul de mare și pe care numai o inimă coriensească ar putea spune cit de adînc le simte pulsînd în proorile ei zone ancestrale, nume vii și fără moarte ale unui tinut anume, unic pe planetă, — tot se grăbiseră să vină ca și cum spiritul însuși al locului lor natal i-ar fi strigat dintr-un catalog imaginar pe fiecare pe nume și nu se putea să lipsească tocmai ei, în acea clipă, de la sărbătoarea aceasta.

Nicolae Dragos și Darie Novăceanu sînt doar doi dintre oamenii de vocație născuți pe meleaurile Gorjului pe care i-am recunoscut ușor în multimea celor adunați. Pe lîngă faptul că sînt oameni de spirit reprezentativi nu doar pentru județul lor ci pentru iudțul mai întîns al patriei de harta continentului și a lumii îi unește și realitatea că au umblat mult prin culturile

planetei. Prin ei satul goriean și-a prelungeț inserările basmului și diminetile cîntecului pînă în Spania, în Cuba, în Mexic sau America Latină. As putea spune că fiecare dintre ei are sub căptuseala spiritului său o planetă (culturală) de buzunar. Și totuși, ce i-a făcut pe acești oameni (și pe mulți alții pe care nu i-am recunoscut imediat, dar sînt fără îndoială de aceeași valoare) să se dezbrace de uniforma lor planetară și să se amestece în masa anonimă a celorlalte sute de gorieni care se legitima unul în fata bucuriei celui alt doar prin simpla întrebare : „tu din ce sat ești ?”

Acest instinct puternic al întoarcerii spre origini, prezent în fiecare ființă de spirit, oricît de departe ar fi ajuns ea în ierarhiile valorice ale lumii mă face să cred că satul e mai viu și mai activ decît se bănuie, în plenitudinea actualității, că el stă în continuare în rotunda contemporaneitatei planetară ca simburii în fruct. Sigur că influența fără precedent a noilor orăse în acest prezent al construcției fabuloase a extins etnicul la dimensiunile întregii națiuni, atenuîndu-i din caracterele sale originare, dar în egală măsură, în acest etnic nou intră atribute ale unei ordini mai înalte. Prin noile institutii culturale ale orașelor, prin noile tradiții culturale, vocația spirituală a prezentului lărgeste vechiul orizont al conștiinței etnice sătești la dimensiunile conștiinței naționale : neamul nu mai este mîrginit de stîlpii de înțelepciune ai bătrînilor satului, noua conștiință de neam se întinde peste milenii, recuperîndu-le și apărîndu-se în eternitate cu reverele de hotar ale tuturor valorilor sale istorice. Fiecare popor cu o evoluție istorică normală trece, mai de vreme sau mai tîrziu, de la conștiința comunității de origine la conștiința comunității de limbă, prin institutiile careia se prezăstește intrarea unui neam în conștiința comunității de destin. Dar această trecere a fluxurilor energetice ale istoriei unui popor de la conștiința etnică la cea mai înaltă conștiință națională și planetară nu se realizează nici mecanic, nici linjar ci are circularitatea oricărui sistem cu autoreglare și autonomie în timp. În clipa în care triada conștiinței de origine, limbă și destin s-a îmolnit, în clipa în care fiii unei patrii au conștiința aceleiași comunități de destin, născuță din marile hotărîri istorice prin care trece națiunea, în clipa în care fiecare dintre noi dobîndeste ca fii ai unei națiuni conștiința aceleiași destin planetar, în circumstanțele actuale cînd oămîntul a devenit prin mijloacele de comunicare în masă un sat global aflat sub spectrul aceleiași destin comun, ființa individuală se întoarce din nou spre origini ca sursă vesnic regeneratoare, cea mai înaltă spiritualitate are căderea să se incline iarăși către casă, către vatra munei, spre matca etnicului său dinții ca singur punct de neclintit în univers.

Este ceea ce i-a făcut pe oamenii cu importante preocupări și răspunderi născuți pe plaiurile Gorjului și prezența la înfîinire, să lase pentru o clipă gravele lor rosturi și să se prîndă, ca orice țărani, în hora care s-a înfîntuit printre casele de lemn ale Muzeului Sa-

tului, într-un joc care a desființat prin vitala sa semnificație gerul iernii, gerurile oricărui ierni viitoare, este ceea ce i-a făcut pe oamenii de știință să-și uite o clipă complicatele formule în fata unui cîntec natal doinînd la cavă sau nai de un răsod din Bustuchini, este ceea ce l-a făcut pe Nicolae Dragos să lase pentru citeva clipe neterminată pagina jurnalului său în Cuba și să vină să-l asculte pe poetul Constantin Oprică din cenacul „Columna”, sau Darie Novăceanu, proaspăt premiat de nu știu ce academie de limbă spaniolă, să vină să aplaude cu sufletul curat pe dansatorii ansamblului „Alita” din Tirgu Jiu și în egală măsură cei de pe vâlce Gorjului să călătorească 15 ore, pe lumină și întuneric, într-un autocar muscat de viscol, doar pentru a fi împreună cu toții și a ridica ideea de casă strămoșească și de valoare natală într-o lumină mai înaltă.

O expoziție etnografică, „Runcu — un sat din Gorj”, eforturile organizatorice ale unui rezizor de televiziune, Teodor Berca, împreună cu cele ale entuziasților activiști culturali din Gorj, Ion Sanda și Ion Socaci, dansuri și cîntece populare un film etnografic despre straițele vechi gorienesti (rezizor Paul Sireteanu) — iată citeva sezmante culturale, în fond simple și mereu la îndemînă, oricînd, dar care au făcut într-o zi de început de an din Muzeul Satului un loc cu totul neîncașor pentru întoarcerea fiilor Gorjului către pămîntul natal, aducînd cu ei la înfîinire satul sărbătorește din suflet și înălțînd prin verticalitatea solidarității lor acel monument visat de Brăncuși intru cinstirea tuturor manelor rămase definitiv în limba română a satului viu de acasă.

A-ți aminti în acest fel că ești din Gorj înseamnă a avea conștiința că ești om al celui mai adînc pămînt românesc. A recunoaște că ești din Gorj din Bucovina, din Oas, din Banat sau Dobrogea, a te mindri cu blazonul de eternitate al celor mai adînci rădăcini ale neamului tău, înseamnă a-ți recunoaște apartenența la substratul de taină al ființei noastre comune românești, la „centrul ei generator, binecuvîntat și rodnic ca stratul mumentor”.

ION ZUBAȘCU ■

Carmen Trocan

Bucuria cîntecului

Fotografii de VASILE BLENDEA ■

O vioară din raft ajunge într-o casă cu doi băieți. O cum-pără tatăl să canalizeze exuberanța lui Dan și a lui Cristian, de 4 și 3 ani. Fără nici o nădejde concertistică, fără nici o speranță de viitoare drumuri artistice, o vioară este adusă în familia doctorului Vornicelu numai cu simplul gînd de a-i cîmînti pe neastîmpărații lui copii. Intii cei doi se uită la ea ca la o jucărie, pe care însă n-au voie să o desfacă în piesele componente. Dan Claudiu îndrăznește primul să se apropie de ea, o ia în brațe, se leagă în fața oglinzii, cum a văzut el, în film, cițiva violoniști... Și așa își leagă următorii ani, pînă azi cînd a trecut de 13, de cel mai drag și apropiat prieten. Fratele îl urmează mai timid, dar poate cu aceleași surprize plăcute pentru sfîntuitorul lor comun, cunoscutul violonist Mihai Constantinescu.

Tatăl, și mai ales mama, cînd se întoarce seara după navăta

cinci ore pe zi în vacanță, trei ore în celelalte zile, nici nu-l îndeamnă să meargă la joacă. Dacă Dan Claudiu simte nevoia să se recreeze se... recreează, dacă e prins în ritmul muzicii... repetă, fără să mai fie atent la nimic altceva în jurul său. Acum, la 13 ani, e un tînr înalt, chipeș, serios. Își observă vocabularul, e preocupat de impresia pe care o lasă, deși tot copilăros se urcă cu plăcere într-o săniuță și fuge la derdeluș.

— Nu ție frică de concurența fratelui tău?

— Nu-mi doresc altceva decît să fie un mare violonist și să cîntăm împreună.

„Tata și mama veghează să nu se dezvolte orgoii nemăsurate, să nu fie pusă în umbră personalitatea fratelui mai mic, deși deocamdată „explozia” artistică e din partea lui Claudiu. Pe lîngă muzică îi place istoria, adoră geografia, ar sta zi și noapte adîncit în hărți de călătorie. Nu e primul la matema-

Dublu concert

zîlnică la Ploiești, le creează spațiul de liniște și înțelegere pentru ca ceea ce s-a descoperit, din întîmplare, să se devolve acum după un program. Talentul lor real face progrese. La Liceul de artă George Enescu, Dan Claudiu este într-a VII-a, iar Cristian într-a VI-a. Dan Claudiu Vornicelu nu mai este de mult un necunoscut pentru lumea muzicală. A cîntat prima oară la 6 ani, acompaniat de orchestra simfonică din Bacău. Cine credeți că era în primul rînd? Loricuț, colegul de la grădiniță. De atunci, de cite ori apare Dan pe scena din Bacău, Loricuț este acolo, în primul rînd, cu un buchet de flori, entuziasmat și nedumerit. „E același Dan cu care făceam căsuțe din cuburi?”

A insistat și Loricuț pe lîngă părinții, i-au cumpărat o vioară, dar arculus nu l-a ascultat...

La aproape 7 ani, Dan Claudiu Vornicelu, după un debut strălucit, era un nume care începea să-și facă loc în cronicile de specialitate. Premiul special al juriului la Concursul de interpretare „Ciprian Porumbescu” se acordă, la Suceava în 1980, lui Dan Claudiu Vornicelu. Apoi, an după an, premii naționale și internaționale veneau să se adauge unui început. A cîntat cu toate orchestrele simfonice din țară, mai puțin cu cea din Iași, pentru că a făcut o gripă. Ce să-i faci, un puști de 10 ani (avea atunci) mai are cite un gudură zdravăn și oricît e el de... voinic cîntînd din Mendelssohn-Bartholdy, Wieniawski, Ciprian Porumbescu, Mozart, trebuie să se lase oblojit de mamă, învețit în pături groase, să înhită multe aspirine și să nu se dea jos din pat citeva zile.

Dan Claudiu Vornicelu, pînă la 13 ani, a cîntat sub bagheta lui Cristian Mandea, Horia Andreescu, Nicolae Boboc, Remus Georgescu.

Acum cițiva ani ne-am bătut cu zăpadă cu prietenii lui din bloc. Tatăl îmi spune că nu-l ține din scurt să exerseze cite

țică, dar nici ultimul. „Nu a fost partea noastră tare”, parca se scuza tatăl...

În această vacanță de iarnă Dan Claudiu Vornicelu a repetat cu mult peste cele cinci ore obișnuite, fără să fi fost obligat de Miha Constantinescu sau de profesorul său de la liceu, Adrian Buliga. „Concertul nr. 5 în la major pentru vioară” de Mozart, pe care-l na interpreta în concert la Brașov nu-i o pleșă ușoară. Dar l-a fermecat într-atît încît cînd merge pe stradă, cînd citește „Prinț și cerșetor”, cînd o ajută pe mama în micile treburi ale casei, nu aude decît această muzică divină. Și n-are decît un gînd, să-și șlefuiască interpretarea cu răbdarea nemăsurată a talentului, a artistului care se prezintă în fața oamenilor numai dacă poate să se le dea ceva din ceea ce aude el.

O casă cu doi copii, care a-mîndoi aspiră să devină George Enescu sau Yehudi Menuhin, numai cu cei doi admit un drum comun, nu e ușor pentru părinți, dar e încă o dată o mare răspundere față de viața lor: să nu și-o irosească, să nu rămîna speranțe, să nu se vorbească despre ei ca despre niște foști copii minune care s-au pierdut.

Doctorii Vornicelu și violoniștii... Vornicelu compun o familie, în care se pun diagnostice și se interpretează partituri celebre, o familie care se poate recomanda și astfel: mama, tata, Dan și Cristian.

Cînd copiii dumnezeuaustră dau semne de prea mare zburdălnicie, cumpărați-le o vioară. Cine știe !...

CARMEN DUMITRESCU ■

P.S. S-ar putea ca nume și fapte din însemnarea de mai sus să vă fie deja cunoscute. Le-am readus în atenția cititorilor pentru că reînțînirea cu acest talent de excepție confirmă de o manieră tulburătoare constatarea pe care deseori o facem : ce repede și ce frumos ne cresc copiii !

La Opera română

● Din repertoriul wagnerian, opera Tannhäuser ră-punde, sperăm, cerințelor celor mai pretențioși melomani. În distribuție, vineri 30 ianuarie, vă sînt propuși : Anatol Covali, Luca Tibuleac, Cornelia Pop, Pompei Hărășteanu, Gerda Radler, Emil Iurașcu, Dan Zancu, Nicolae Bratu, Ion Grigorescu (debut în rolul Reinmar). Dirijor : Cornel Trăilescu.

● Sanda Șandru, Florin Diaconescu, Lucian Marinescu și Dan Zancu sînt protagoniștii din Evgheni Oneghin de P.I. Cealikovski, spectacol programat sîmbătă 31 ianuarie (ora 18). La pupitrul dirijorului Constantin Petrovici.

● Partitura Albă ca Zăpada și cei 7 pitici a lui Cornel Trăilescu, transpusă scenic de coregrafa Doina Andronache, va face deliciile celor mici în matineul de duminică 1 februarie. Rolurile principale sînt interpretate de Daniela Constantinoiu, Laurențiu Guinea și Madeleine Vasilescu. Dirijează compozitorul.

● Mozart, duminică seara : Răpirea din serai. Sub bagheta dirijorului Lucian Anca vor e-

volua : Ionel Voineag (Belmonte), Eleonora Enăchescu (debut în rolul Constanța), Daniela Vlădescu (debut în rolul Blonda), Pompei Hărășteanu (Osmîn), Ștefăniță Lascu (Pedrillo) și Adrian Ștefănescu (Selim).

● În spectacolul Carmen de marți 3 februarie va apărea, în rolul titular, mezzosoprana Rodica Mitrică. Sperăm că își va onora cu punctualitate programarea de aici, într-un răgăz al contractului său de peste hotare. În distribuție mai figurează Constantin Ene (Don José), Nicolae Urdăreanu (Escamillo), Gerda Radler-Anca (Michaela) Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Balerina clujeană Simona Noja detine rolul principal (Odetta-Odilla) din Lacul lebedelor de miercuri 4 februarie (ora 18), alături de Florin Erindusă, Tiberiu Almosnino și Gheorghe Anghelus. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Cu Florin Georgescu în Ducele de Mantua, Daniela Vlădescu în Gilda și Nicolae Urziceanu în rolul titular, joi 5 februarie, la ora 18, Rigoletto. Dirijează Constantin Petrovici.

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Direcția asigurării de bunuri, de persoane, a lichidării daunelor și a urmării eficienței asigurătorului (ADAS) Argeș răspunde lui Ion Mușu din Curtea de Argeș: Referitor la unele pagube ce au fost cauzate de curemurul din 31 august 1986 clădirii în care locuiți, în baza verificărilor și constatările efectuate la fața locului de către comisia constituită în acest scop, conform legii, vă facem cunoscut, că prin mandatul nr. 3250/1986 sucursala Argeș v-a expediat prin poștă despăgubirile de asigurare cunvenite.

■ În revista „Flacăra” a apărut cu vreme în urmă însemnarea despre... „Un pod foarte întârziat” din cartierul Sătmărel al municipiului Satu Mare. Localnicii revin și ne scriu că realmente nu au un pod peste canalul Homorod (un rușlet care, de fapt, primăvara face ravagii), pod care le-ar fi de mare trebuință. Materialele necesare construirii lui există și încă foarte aproape de locul unde ar urma să fie construit. Ba, mai mult, așa cum cu bucurie ne înștiințează în ultima scrisoare Victor Feher din Sătmărel nr. 209, au fost puse și primele grinzi ale podului încă din luna august a anului trecut. Și, totuși, din 1981 și până în prezent au trecut, iată, cinci ani și mai bine, iar această întreprindere minoră în fond este dusă la capăt cu încetinitor.

■ Direcția de poștă a municipiului București răspunde la sesizarea lui Traian Dumitrescu din Capitală: Referitor la unele aspecte privind distribuția corespondenței de către factorul postal, cit și de circulația scrisorilor, vă comunicăm că din cercetările și sondajele efectuate s-a constatat că aspectele relatate sunt reale, motiv pentru care lucrătorul vinovat a fost sancționat. De asemenea, menționăm că împotriva dirigintei Oficiului P.T.T.R. București 75, care nu a soluționat corect sesizarea petentului, au fost luate măsurile corespunzătoare. În ceea ce privește circulația scrisorilor respective pe rutele Sibiu — București și Timișoara — București, aspectele semnalate au fost reținute de organele de îndrumare și control în scopul preîntâmpinării pe viitor a unor situații similare.

■ În anul 1978 am proiectat o presă hidraulică pentru balotat deseuri de hirtie, textile și alte materiale refolosibile. Pentru obținerea brevetului de invenție a fost întocmit dosarul nr. 35 369/1978. Proiectul a plăcut și au fost și realizate câteva exemplare tipizate. De la un anume punct în sus lucrurile par a se fi complicat și nici azi nu știu unde s-au complicat. În ce sens? Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci București solicită întreprinderii de reparații auto (IRA) Suceava — titularul du brevet, — taxele legale de înregistrare și examinare, în sumă totală de 1700—1900 lei. Din nefericire pentru subsemnatul, nu s-au achitat în timp aceste taxe minore în fond, pe care le-aș fi achitat eu însumi dacă mi-ar fi parvenit corespondența. Unitatea suceveană nu a mai răspuns O.S.I.M.-ului București și astfel am intrat într-un așa-zis cerc vicios. Va trebui să reconstituim dosarul și să relau totul de la capăt, numai și numai din cauza unor nejustificate manevre de culise și a drumului birocratic al hirtilor.

■ Primum de la Procuratura Județului Caraș-Severin un al doilea răspuns pentru Victor Mihali din Borșa: Dorel Hreoruc a săvârșit infracțiunea de furt în dauna avutului personal — i-a sustras lui Victor Mihali, cu care se afla la munci silvice în județul severinean, un CEC și buletinul de identitate — n.n. Prin sentință penală D. Hreoruc a fost condamnat la 1 an și 9 luni închisoare. El este obligat la despăgubiri în valoare de 5 300 lei.

Considerăm că soluția Procuraturii locale Reșița este temeinică, deoarece lucrătoria de la Sucursala C.E.C. Reșița — Alexandrina Bușu — care a săvârșit infracțiunea de neglijență în serviciu — n.n. — la data la care a eliberat suma de 6 000 lei nu a fost incunoscintă despre faptul că libretul CEC este anulat, ca urmare a sustragerii. De asemenea, după poza din buletin nu și-a putut da seama că persoana care s-a pre-

zentat pentru ridicarea sumei respective nu este una și aceeași persoană cu posesorul libretului CEC pe care îl avea asupra sa.

■ Consemnăm o situație în privința căreia soluția dată nu poate decît să ne surprindă. Pe scurt, iată despre ce este vorba: Eleni Oprea din Buzău (str. Păcii nr. 55), i-a repartizat întreprinderea în care-și desfășoară activitatea — I.E.L.I.F. Buzău — apartamentul nr. 8 situat în blocul F-3, de pe strada Traian Vuia. Locuința respectivă fiind ocupată la acea dată de către un fost lucrător al aceleiași întreprinderi — numit tot Oprea — viitoarea locatară a fost nevoită, neavînd de ales, să se adreseze Judecătoria Buzău. În baza Legii nr. 5/1973, articolul 51, s-a emis ordinul nr. 257/1986, privind evacuarea fostului chirieș. Dar, stupoare, situația continuă să fie balmăjită. Conducerea I.A.C.M. Buzău, unde lucrează actualmente fostul chirieș Oprea Nicolae, solicită I.E.L.I.F.-ului Buzău, unde lucrează Elena Oprea, să-l pălăduască pe fostul chirieș pînă cînd unitatea îi va rezolva situația sa locativă. Întrucît povestea acestui apartament se tergiversează de mai multă vreme, cerem factorilor de resort să intervină prompt și competent.

■ Revin cu o scrisoare la cîteva precizări mai vechi ale mele apărute în chiar coloanele unei pagini F.L.D.D. Am propus spre studiu și spre eventuală fabricare un prototip de panouri solare — soluție novatoare propusă de subsemnatul la unitatea unde lucrasem (actualmente sint pensionar — scrie subinginerul pensionar Iustin Cordonanu din Iași). De ce am revenit? La scrisoarea precedentă am alăturat și articolul „Energia — o problemă care ne privește pe toți”, semnat de C. Pălăduță în „Flacăra Iașului”. Din considerentul că n-am semnat precedenta scrisoare, autorul mișivei trimise de mine apare C. Pălăduță. V-am scris pentru a face necesara rectificare și pentru a vă anunța că, între timp lucrurile s-au limpezit, în sensul că panourile au intrat în fabricație la o unitate ieșeană. Mulțumesc pentru sprijinul acordat.

■ Vestii bune pentru unii dintre corespondenții noștri care ne-au solicitat sprijin în clarificarea situației lor profesionale. Astfel, Consiliul orașenesc Rm. Sărat (județul Buzău) ne răspunde că Ștefan Serbănescu a fost ajutat pentru obținerea unui loc de muncă. În prezent el muncește la Spitalul din Rm. Sărat; Consiliul popular județean Ialomița ne înștiințează că, în sfîrșit, s-a clarificat situația profesională a Mitriței Ivașcu. Conducerea I.C.A.P.A. a revenit asupra deciziei anterioare, dispunînd de data asta cu acordul petentului — trecerea acesteia ca lucrător comercial — păstrîndu-i-se aceeași retribuție — la baza-siloz Andreșești (Ialomița).

■ Colectivul de oameni ai muncii din cadrul serviciului personal-învățămînt-retribuire de la Întreprinderea de confecții și tricotate București no înștiințează că Maria Tănase (recăsătorită Drăgoi), din satul Roșu, comuna Chiajna, Sector Agricol Ilfov, a lucrat în urmă cu doi ani la unitatea bucureșteană amintită. Cînd a solicitat un împrumut de 20 000 lei de la C.A.R.-ul întreprinderii, conform uzanțelor, a girat-o colega sa, Jana Ioniță. Însă, din păcate, imediat ce s-a văzut în posesia banilor, a lipsit nemotivat de la serviciu zile în șir, astfel că i s-a desfășurat contractul de muncă. Și, încă asta nu e totul! Maria Tănase (Drăgoi) a uitat de omenie, omîtînd sistematic să plătească ratele lunare la C.A.R.-ul întreprinderii. Este mare păcat să faci greutăți financiare unei kolege care te-a ajutat la nevoie, girîndu-te pe încredere și pe cuvînt. Scrisoarea aceasta colegială poate va trezi pe Maria Tănase (Drăgoi) la realitate, determinînd-o să se reintegreze într-o activitate socială utilă și, de asemenea, să-și onoreze obligațiile ce-i revin față de fosta colegă.

■ Alte vestii favorabile pe tărîm socio-profesional. Consiliul popular județean Argeș ne informează că Margareta B. Manole — fostă educatoare la

Grădinița Vlădești — a intrat, de fapt, în restrîngere de activitate. Inspectoratul școlar județean Argeș a rezolvat pînă la urmă problema în mod pozitiv, în sensul că în prezent Margareta B. Manole funcționează ca educatoare la Grădinița Mioveni; U.J.E.C.O.P. Teleorman — după ce în mod nelegal desfășurase contractul de muncă al Mihaelei Tața Constantin, care a funcționat ca revizor gestiune la U.J.E.C.O.P. Teleorman, revine asupra deciziei și aprobă transferul Mihaelei T. Constantin pentru U.J.E.C.O.P. Timiș unde, altminteri, deja lucrează.

■ După ce am consemnat de mai multe ori în coloanele rubricii de față unele rezultate bune pe care le-a obținut farmacistul Alexandru Torjesu de la Policlinica Specială M.S. din Brăila, în privința tratamentului unor boli de piele și ale aparatului digestiv, iată că inginerul Ioan Vasile Chețan din București ne dezvăluie cîteva amănunte despre un alt medicament încercat de acest destoinic farmacist. Este vorba de un medicament care ajută în insuficiența renală. Medicamentul dă rezultate bune atît în insuficiența renală, cit și în glomerulonefrita difuză acută.

■ Cu adresa nr. 33 din 15 ianuarie 1987 ne răspunde Consiliul Popular al municipiului București că problema locativă a sudorului Nicolae Badea, om al muncii la Întreprinderea antrepriiză de montaj și reparații centrale termice București, s-a rezolvat în mod favorabil, în sensul că i s-a aprobat cazarea provizorie în apartamentul nr. 26 din str. Sălaj, bloc 23 A, ce i-a fost atribuit de unitate.

■ Întrucît tovarășul Nicolae Badea se încadrează în prevederile art. 13 din Decretul nr. 68/1976 — se stipulează în adresa C.P.M.B. — urmează ea, după aprobarea stabilirii sale în municipiul București, să îndeplinească formalitățile legale de închiriere.

N.N. Mulțumim conducerii I.A.M.R.C.T. București, cit și factorilor de resort municipali, care au sprijinit soluționarea problemei locative a sudorului Nicolae Badea.

■ Primum un răspuns mai mult decît binevoitor pentru Geta Manole din Tecuci, de la Consiliul popular al județului Galați: Pentru a veni în sprijinul familiei Manole, susnumitei i s-au oferit mai multe locuri de muncă și anume, la secția silvo-cinegetică Tecuci, la Întreprinderea comercială de state mărfuri industriale Tecuci, la Întreprinderea de prelucrarea și industrializarea legumelor, cit și la Asociația de locatari nr. 8 Tecuci — locuri de muncă pe care, însă, le-a refuzat sistematic sub diverse motive.

D.P.M.O.S. Tecuci a avut în intenție rezolvarea definitivă a acestui caz și prin repartiția nr. 695/1986 i s-a propus și Geta Manole a acceptat să lucreze la o secție nou înființată a Întreprinderii pentru prelucrarea lemnului Galați.

■ Redăm, cuvînt cu cuvînt, răspunsul Departamentului aviației civile către Aurel Mutu din Piatra Neamț: Ca urmare a cercetărilor efectuate s-au constatat următoarele: etichetarea bagajelor care rămîn în depozit, ca urmare a neplății pe loc a excedentului de bagaj rezultat la recîntărirea acestora pe aeroportul Otopeni, se face cu etichete de cabină, conform instrucțiunilor emise de Direcția operațională; etichetele de cabină nu sînt numerotate ca etichetele de bagaje care sînt încercate în sala avionului; petentul, în scrisoarea trimisă dv., face referire că pentru bagajul rămas a primit eticheta de bagaj cu nr. 832689; răspunzînd solicitării noastre, Aurel Mutu ne-a trimis xerocopia etichetei de bagaj cu numărul de mai sus. Această etichetă este o etichetă de bagaj pentru bagajele de cală, care nu putea să o primească pentru bagajul rămas.

Avînd în vedere cele de mai sus considerăm ca neîntemeiată reclamația lui Aurel Mutu privind rătăcirea bagajului în

aeroportul Otopeni. N.N. Și totuși, bagajul omului nu i-a parvenit nici pînă la această dată!

■ Primum, din partea Procuraturii județului Vilcea: „În legătură cu articolul apărut în revista FLACARA nr. 45/7 noiembrie 1986, intitulat „Un-te-ai dus tu, mieule?”, vă facem cunoscut că la data de 18 decembrie 1986, Centrala industrială de rețele electrice București, cu adresa nr. 56671/16 decembrie 1986 a depus la Inspectoratul județean Vilcea al M.I. dosarul de revizie contabilă ce se referă la drepturile de personal plătite ilegal, premii acordate ilegal, transporturi efectuate în mod abuziv cu mijloacele unității, reparații făcute la autovehiculele întreprinderii în mod nelegal; cauza se află în faza actelor pregătitoare la serviciul economic din cadrul I.M.J. Vilcea, fiind înregistrată sub nr. 7/11272 din 18 decembrie 1986”.

■ Alte vestii bune privind integrarea profesională. Consiliul popular orașenesc Balș ne informează că Elisabeta Knebel din Balș (județul Ilt) din data de 15 decembrie 1986 este om al muncii la S.A.I.P.S. Balș; Consiliul popular județean Brăila ne răspunde că, în ceea ce o privește pe Victoria Balmuş din Brăila — care a fost transferată pe nedrept în afara perioadei legale, de la Școala generală nr. 31 la Școala generală nr. 1 Brăila — n.n. — a hotărît, de comun acord cu conducerea Inspectoratului școlar județean Brăila, ca începînd cu 1 septembrie 1987, să fie readusă la unitatea de învățămînt solicitată.

■ Cu poșta de ultimă oră primum un răspuns corespunzător pentru Gheorghe Puicea din București, din partea Consiliului popular al Sectorului 6: Urmare a scrisorii lui Gheorghe Puicea din str. Gurbănești nr. 14, prin care solicită sprijin pentru obținerea unei locuințe din fondul locativ de stat, întrucît imobilul în care locuiește urmează să fie demolat, vă comunicăm: Cererea susnumitului s-a rezolvat în mod favorabil, în sensul că i s-a repartizat apartamentul 61 de 2 camere din blocul 18-A/Cringași.

■ Gheorghe Pisaltu din București, strada Uioara nr. 3, blocul M 2, scara 4, etajul 1, apartamentul 121, sectorul 2: „La parterul blocului nostru funcționează restaurantul Livada cu nucii. Apartamentul în care locuiesc se află situat exact deasupra magaziei acestui restaurant, iar în această magazie sînt instalate niște instalații frigorifice ce ne deranjează. În special cam de o lună încoace, prin puternicul zgomot pe care îl produc. Aproape în fiecare zi am stat de vorbă cu responsabilul localului. I-am rugat să ia măsuri, ni s-a promis în nenumărate rânduri că vor fi reparate aceste frigider — probabil că zgomotul este produs, am înțeles, în urma unor defecțiuni. Am vorbit și cu șefa bucătărească care răspunde de funcționarea instalațiilor, mi-a promis inițial că le va opri măcar seara, pentru a ne putea odihni peste noapte. Nu le oprește, mai nou a început să dea drumul și la altele în plus — i-am supărat pe semne că prea i-am bătut la cap — și, culmea, chiar și în zilele în care restaurantul este în renovare. Dincolo de aspectul economiei de energie, frigiderele astea funcționînd nu la parametrii lor normali de exploatare, ne împiedică repet. să ne odihnim — și nu numai pe noi, ci mai multe familii de la etajul respectiv.

■ Consiliul popular al județului Neamț: „Referitor la scrisoarea Eugeniei Hulpașu din comuna Ceahlău, prin care aceasta solicită sprijin în vederea încadrării în muncă: la data de 23 decembrie 1986 E.H. a fost repartizată ca vinzătoare la Administrația Loto-Pronosport”.

■ Ministerul de Interne — I.G.M., Direcția Circulație: „La scrisoarea adresată redacției de

către numiții Zamfir Floarea și Nicolae Floarea din Slobozia, trimisă nouă spre competență rezolvare, vă comunicăm ca acestora li s-a aprobat prezențarea la examen în vederea obținerii unui nou permis de conducere, în locul celui anulat”.

Pagină realizată de DORIN SALAJAN

Poșta redacției

■ Stan S. Ilio — Puchenii Mari (Prahova): Nu puteți. ■ Capotă Alexandru — Novaci (Gorj), Baca Marioara — Sibiu: Frumoase gânduri ne-ați trimis, vă mulțumim. ■ Ene Lucica — Braila: Nu este posibil. ■ Kurtyan Alberto — București: Sigur că nu este firesc. Felicitări pentru atitudinea dv. ■ Niculescu Floarea — Fetești-gară: Alocația de stat se acordă pentru copiii în vîrstă de pînă la 16 ani. În cazul dv., cuantumul total al acesteia s-a modificat conform legii. ■ Wagner Udo-Carol — Sibiu: 1) Da. 2) Nu. ■ Popa Marian — Sinaia: Diploma de bacalaureat obținută în urma absolvirii liceului cu profil mecanic nu ține loc de curs de policalificare necesar promovării într-o categorie superioară. ■ Andronache Coca Liliana — Piatra Neamț: Oficiul forței de muncă ne-a informat că veți fi încadrată, conform dispoziției de repartizare primite, la împlinirea vîrstei de 18 ani. ■ Niculescu Elena — Curtea de Argeș: Dacă după absolvirea Institutului pedagogic ați fost repartizată ca educatoare și îndepliniți, în prezent, funcția de educatoare titulară, puteți solicita înscrierea la gradul II fie ca educatoare, fie la specialitatea limba română. ■ Stoian Leon — Brașov: aparatul electronic de măsurat tensiunea arterială este în curs de asimilare, dar este destinat utilizării în cadrul unităților sanitare. ■ Coteș Dumitru — București: Majorarea retribuițiilor și a pensiilor prin Decretul 325/1984, nu afectează calculul chiriei. ■ Bărcuțeanu Elena — Făgăraș: Conform Legii 3/1977, „rotunjirile” adăugate la vechimea în muncă se efectuează numai după vechimea de 15 ani, deci pensia dv. a fost corect calculată. ■ Mogoșanu Vasile — Craiova: Potrivit art. 11(1) din Legea 26/1967, în cazul încetării activității în condițiile intruperii vechimii în muncă, concediul de odihnă se reduce în primii doi ani după reîncadrare la durata minimă de 15 zile. ■ Balcan Marian — Brăila: Pentru a fi încadrat ca muncitor calificat trebuie să prezentați certificat de calificare eliberat în baza unui act normativ ce a reglementat organizarea cursului. ■ Mîngea G. Cristu — com. Cerna (Tulcea): Drepturile dv. de pensie au fost stabilite cu respectarea prevederilor Legii 27/1966, în vigoare pînă la 30 iunie 1977 și ale Legii nr. 3/1977, în vigoare de la 1 iulie 1977. ■ Dorobanțu Gheorghe — com. Bradu (Argeș): 1) Muncitorii, maistrii, personalul operativ și cei care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii sau postliceale și absolvă cu diplomă cursurile serale sau fără frecvență ale învățămîntului superior sau ale învățămîntului de subinginerii pot fi încadrați în funcția corespunzătoare studiilor absolviți, la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută, în cazul în care retribuția pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea anterioară (Legea 57/1974, republicată în 1980). 2) Art. 124 din Codul Muncii stabilește dreptul la un repaus săptămînal de cel puțin 24 ore consecutive, care se acordă de regulă duminică. În cazuri speciale, cînd se impune desfășurarea muncii și duminică, conducerea unității, cu acordul Comitetului sindicalului, stabilește o altă zi din săptămîna ca zi de repaus.

REGHINA VARVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Niște fotolii...

Există un timp al creației, cu întrebări, îndoieli și temeri, ezitări și certitudini. Dar, mai există un altul, al bucuriei fără rezerve, marș și deplină fiindcă ai ales, din multe semințe, pe cea care a rodit.

Am văzut un om încercând o asemenea bucurie. O trăia cu sobrietatea caracteristică întregii sale prezențe. Și totuși, din glasul său de obicei reținut, răzbăteau note trădând o intensă emoție. Dialogul, nepunctat de ușoare izbucniri, ar fi părut cit se poate de banal: „Sinteți mulțumiți?” „Foarte mulțumiți!” „Si beneficiarii?” „Priviți!”

Gazdele (ing. Mihai Popa, directorul Combinatului de prelucrare a lemnului din Râmnicu Vilcea, inginerul șef Dan Vasile și Mihai Groza, șeful biroului de organizarea producției) scot la iveală o revistă: JKEA — revistă suedeză de design și mobilier. „Sint chiar acestea?” intervin, regăsind, cu fiecare filă întoarsă în toate interioarele fotografiate, fotografiile pe care am fost invitați și noi să luăm loc. „Da”, răspunde conferențiarul dr. Zeno Schlett de la Universitatea din Timisoara. „Scrie pe ele C.P.L. Rm. Vilcea, adaugă inginerul Dan Vasile. Ne-au fost cerute acum și în S.U.A., Canada, Anglia, Franța, R.F. Germania”.

Fiecare mișcare pe care o faci așezat în fotoliul balansoar, te leagă, îmbindu-te la relaxare. Flexibil ca o nula, fotoliul este făcut, totuși, dintr-o singură bucată și te întrebi dacă rigiditatea lemnului a existat vreodată. Desigur, o bucată de lemn, rămâne o bucată de lemn și doar înțelegerea tehnicii cu știința i-a putut da unduirea prezentă acum.

Lumea de astăzi, în veșnică mișcare și agitație, aleargă — și nu e paradoxal — după o deplină comoditate, căci orele de relaxare nu sînt prea multe. Nebănuite pentru milioane de oameni de pe toate meridianele ce-si găsesec odihna în fotoliile multule ale combinatului vilcean, căutările unui mic grup de cercetători din Timisoara au fost lungi și neobosite. Poate astăzi, pentru catedra de fizică a Universității din Timisoara, lunile acelea de neodihnă au rămas o istorie, dar atunci reprezentau însăși esența vieții a patru oameni. Tot timpul cit a durat cercetarea științifică în vederea implementării tehnologiei C.I.F. (cimp de înaltă frecvență) la produsele multule din furnir, conf. dr. Vireliu Zamfir, conf. dr. Ion Hrinca, conf. dr. Zeno Schlett, tehnicianul Octavian

Leșcu nu și-au îngăduit nici o clipă de răgaz. Au muncit mai întâi în laboratoarele lor, iar cînd, după un an de studiu la Universitatea și-a căpătat cuvenita liniște a vacanțelor, cei patru timișoreni au luat un tren cu destinația Râmnicu Vilcea. Au fost peste două luni de muncă, din zori pînă-n noapte, numărînd în alt fel scurgerea zilelor de vacanță, căci la capătul ei, cercetarea trebuia finalizată.

Obținerea suprafețelor ondulate din furnire prin procedeul conceput de timișoreni a însemnat pentru industria lemnului un enorm câștig, timpul de lucru reducîndu-se de la 27 la doar 2 minute. Un pachet de furnire ce urmează a fi lipite între ele, primesc o energie electrică de înaltă frecvență prin intermediul a două plăci subțiri de cupru. Pachetul de furnire și cele două plăci metalice sînt plasate între platanele unei prese cu forma ce definește viitoarea geometrie — neapărat de ultimă oră în materie de modă — a produsului din lemn stratificat. Este asigurată o polimerizare — și deci o întărire — simultană în toată masa produsului. Au fost căutări în ceea ce privește cîmpurile de înaltă frecvență, sarcini electrice, pierderi dielectrice, linii de transmisie fierdore etc. O bucată de lemn masiv, să vrei s-o îndoi, se ruine. Plăcile aceste subțiri, lipite între ele se ondulează cuminti, cămășind formele dorite, fie ele și caricatoase, cum se arată uneori moda chiar și în ceea ce privește mobilierul. Dincolo de certitudinile modernismului, sau de incontestabilul confort oferit de formele multule, nu se poate omite epurarea nădurilor, căci economia de lemn masiv este substanțială.

În lunile lor de neodihnă, uitînd de lume, pierduți în mii de cifre și formule, în calcule ce păreau fără sfîrșit, cei patru cercetători din Timisoara aveau în gînd și odihna oamenilor și cerințele modei, dar și usurarea muncii unui combinat, precum și verdele pădurilor.

Atunci, cînd după o vreme, conferențiarul dr. Zeno Schlett din Timisoara a avut prilejul să fie invitat a lua loc într-un fotoliu modelat la Combinatul de prelucrare lemnului din Râmnicu Vilcea, a trăit o imensă bucurie. Dar, cu certitudine, ceea ce hrănea în momentele acelea sufletul lui, nu era ceea ce primea — o clipă de odihnă — ci ceea ce dăduse înainte — mii de clipe de neodihnă.

LIANA MOLNAR

Domesticirea microorganismelor este o etapă în dezvoltarea omenirii la fel de importantă și revoluționară ca domesticirea animalelor. Și asta fiindcă ele au devenit adevărate vedete ale biotehnologiilor producînd în minilaboratoarele ființei lor niște substanțe ce constituie catalizatorii reacțiilor din aceste fabricații. Specialiștii români, obișnuți să respire aerul tare al încălțimilor științifice, au răspuns: prezent! și în acest domeniu în care lumea este la faza primilor pași ai începutului. Un grup de cercetători, în frunte cu doctor biolog Gheorghe Mencinicopschi de la Institutul de Chimie Alimentară, sprijinit și îndrumat efectiv de direcțora Gabriela Lascu, au obținut o serie de rezultate notabile în selecționarea unor microorganisme, în creșterea și „educarea” lor pentru a iniția cu ajutorul lor biotehnologii în domeniul industriei alimentare, cum ar fi fabricarea glucozei, a unor indulcitoare naturale bogate în fructoză, a noi alimente cu procent ridicat de proteine, a acidului citric, a unor produse de panificație de calitate superioară. Mult timp omul a fost înfricoșat de aceste ființe invizibile, considerînd că produc numai necazuri: boli, alterări de bunuri materiale. Realitatea este că puține sînt patogene și distructive, majoritatea aducînd o multime de servicii. Ba mai mult, în lipsa lor viața nici n-ar fi posibilă, căci ele închid ciclul existenței pe Terra. Astfel, în timp ce plantele, singurele ce fac legătura energetică între pămînt și cosmos stoind energia solară prin acel brevet miraculos al naturii numit fotosinteză, transformă substanța anorganică în organică, microorganismele continuă traseul spre ciclizare, convertind materia organică în anorganică. De fapt, din timpuri imemoriale, omul fără să-și dea seama a practicat empiric biotehnologiile cînd fabrica vinul, piinea, iaurtul, brînzeturile, berea etc. Acum specialiștii „dreseză” microorganismele, ba pot crea chiar altele noi cu ajutorul ingineriei genetice, și le pun să producă enzime, proteine, aminoacizi, alcool etc. Enzimele produse de acești mici „prieteni ai omului” sînt asemănătoare celor din organismul lui, și deoarece codul genetic este universal, alimentele preparate cu acești biocatalizatori sînt cele mai bine acționate de el, sînt cele mai nutritive, cele mai reușite organoleptice. „Nu numai că produsul biotehnologiilor corespunde cel mai bine igienei alimentare, — ne spune doctorul în biologie Gheorghe Mencinicopschi, — dar și procedul industrial cu biocatalizatori în sine este mai economic, mai eficient. De exemplu, fabricarea glucozei,

adevărată placă turnantă a biotehnologiilor, după metoda clasică din amidon prin hidroliză cu acid clorhidric ne confruntă cu neajunsuri majore: tehnologia este energofagă, cu temperaturi și corozivități mari, iar materia primă suferă degradări ce impurifică produsul. Glucoza produsă enzimatic utilizînd enzime amilolitice ale unor microorganisme special create în acest scop este pură, de calitate net superioară, iar fabricația se realizează cu randamente înalte și consum de energie redus”. Se înțelege că primul pas și cel mai delicat în acest domeniu este depistarea microorganismelor utile, după care urmează un adevărat proces de domesticire a lor și recreare prin tehnici de mutagenză și inginerie genetică pentru a fi cit mai productive, mai rezistente, mai selective. Parafrazînd, în „curtea” omului, pe lângă vacă, porc, oaie, păsări și preocupările de a le face să-și dea cit mai mult lapte, carne, lînă, ouă, au mai

Domesticirea microorganismelor

apărut și microorganismele, obligîndu-l să gîndească cum să le crească pentru a obține de la ele cantități tot mai mari de enzime, proteine, aminoacizi. Referitor la cea primă etapă a complicatului demers științific, trebuie arătat că specialiștii din Institutul de Chimie Alimentară — I.C.A. — au reușit să creeze o adevărată colecție de microorganisme industriale utile. Dar pînă a ajunge la această bancă genetică, Gheorghe Mencinicopschi și colegii lui au parcurs o multime de pași, de mare rafinament științific, implicînd har profesional, tenacitate, intuiție. Au început prin a izola microorganisme din medii naturale (sol, fînă, piine), apoi, prin analize complicate, i s-a alcătuit fiecăruia o fișă complexă de caracterizare pentru a-l defini ca identitate și a stabili ce este în stare să producă. După ce s-au făcut, cum se zice prezentările, se trace la o relație de colaborare, încercînd să se elaboreze cu ele o biotehnologie. Micile ființe sînt introduse în bioreactoare în care li se asigură condițiile pentru a se hrăni, a se înmulți și a produce cit mai multă substanță (enzime, proteine) ce ne interesează. Este evident că bioreactorul, acest mic univers de viață, această „locuință” a micilor

noștri prieteni, în care trebuie să se simtă cit mai bine, este o instalație complexă. În acest utilaj, inima biotehnologiilor, trebuie să existe un microclimat cu sterilitate avansată pentru a nu permite unor eventuale microorganisme sălbatice mai rezistente să le deranjeze pe cele imblinzite, cu parametri reglați și menținuți în limite stricte, în așa fel ca microorganismele să se simtă perfect, „ca la mama acasă”, și să arate tot ce pot. Urmăream această instalație complexă, construită din oțeluri speciale, cu agitări, aerări, alimentări sofisticate, automatizată „pînă-n dinți” și ne gîndeam că mai văzusem instalații în care metalurgia crea noi oțeluri, chimia noi substanțe, fizica noi structuri, dar impresionant era că în acest utilaj cînd se luca cu viață, cu hrăniri, înmulțiri, metabolisme. Trebuie să ai o cercetare și proiectare de mare forță științifică, o economie de importanță potențială pentru a realiza astfel de instalații. România le-a avut și a construit bioreactoare de concepție originală, competitive. Biologii Gheorghe Mencinicopschi, Eugenia Dumitru, inginerii Marielena Bildea, tehnicianul Tudor Stancu și alții au construit pînă acum 3 generații de bioreactoare Biofor și în colaborare cu inginerii Septimiu Cerghit de la I.C.P.E. și Șerban Sădulescu, Puiu Tothezan de la I.N.M.T. o altă generație condusă cu calculator românesc de proces în sistem ierarhic cu microcalculatoare românești. Deoarece se operează cu viață, bioreactorul este un utilaj cu foc continuu, cu regimuri fine și foarte exacte de lucru, de multe ori operatorul fiind depășit în conducerea lui. De aceea, calculatorul, destept și rapid, își extrage valorile parametrilor, le memorizează, le analizează, le compară cu valorile prescrise, după care dă comandă subansamblelor pentru o reglare în limite optime, ațîșînd evoluția lor în timp real pe display. Astfel poate avea loc un permanent dialog între operator, computer și bioreactor, o optimizare a funcționării și o permanentă „radiografie” a vieții din utilaj, cum s-au hrănit, înmulțit și cită substanță utilă au produs microorganismele. Muncind cu talent, profesionalism și curaj în fața noului, cercetătorii de la Institutul de Chimie Alimentară au construit bioreactoare originale, medaliat cu premii la saloanele de inventii, au domesticit colonii de microorganisme furnizate de biocatalizatori, au amorsat biotehnologii în cadrul României în această adevărată cursă științifică a viitorului. Bioindustria înseamnă efectiv ziua de mîine.

FLORIN CONDURATEANU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Experiențe celebre [I]

După cum se știe, elementul chimic nr. 88, radiul, a fost descoperit de Pierre și Marie Curie în 1898 și obținut în stare pură de Marie Curie în 1910 (soțul ei murise între timp). În aprilie 1897, cînd soții Curie au prezentat în fața Societății franceze de fizică primele lor experiențe asupra noului element, a cărui identificare avea să joace un rol important în istoria fizicii moderne, demonstrațiile desfășurate în fața acestor s-au făcut cu un aparat cunoscut sub numele de „electroscopul Hurmuzescu”. Acest aparat figura în dotarea multor laboratoare; el servea și savantului Henri Becquerel la descoperirea radioactivității (1896).

Cine era însă românul care dăduse numele său acestui instrument de măsură și cum ajunsese el să creeze un aparat atât de valoros pentru știință? Acela care avea să fie denumit de istoricul fizicii C.G. Bedreaș „decanul fizicienilor români” Dragomir Hurmuzescu (1865—1954), era în acea vreme un tânăr care abia trecuse de 30 de ani, dar numele său era binecunoscut cercurilor științifice. Studia științele fizico-chimice la București, apoi, pe baza unei burse, se specializase la Paris și își susținuse doctoratul în 1896, sub conducerea lui Gabriel Lippmann (inventatorul fotografiei în culori și viitor laureat al Premiului Nobel). Avusese norocul

să fie primit în faimosul laborator al acestuia, un veritabil creuzet al creativității, unde printre colegii și prietenii săi s-au numărat Pierre Curie, Maria Sklodovska (viitoarea doamna Curie), Olaf Kristian Birke-land și alți cercetători care urmau să se afirme strălucit în știința universală. Lippmann îi îndruma pe toți în spiritul unei strînse imbinări a fizicii cu tehnica, cerîndu-le de pildă să se preocupe mereu de perfecționarea aparatului de laborator.

Hurmuzescu, spirit ingenios prin excelență, a urmat din plin îndemnul și exemplul maestrului. În 1894 inventează și brevetează un nou izolant, alcătuit dintr-un amestec de sulf și parafină, pe care îl denumește „dielectrină”. Folosind dielectrina, Hurmuzescu construiește apoi cel dintîi electroscop modern, cu ecran electrostatic — amintit la început —, cedînd firmei „Alvergnat-Chabaud” dreptul de a-l produce în serie ceea ce a dat posibilitatea fizicienilor din toată Europa să experimenteze cu ajutorul său. De altfel, aparatele electrice create de Hurmuzescu (electroscopae, electrofoare și altele) au figurat în mai multe expoziții ale vremii și au fost prezentate în publicațiile de specialitate.

Tot în această perioadă, Dragomir Hurmuzescu efectuează studii asupra razelor Röntgen (X), descoperite în 1895. În ca-

drul unor experiențe întreprinse împreună cu L. Benoist, fizicianul român descoperă proprietatea acestor raze de a descărca rapid corpurile electrizate ceea ce deschidea perspective noi cercetării proprietăților lor fizice. Neurologul Gheorghe Marinescu îi propune lui Hurmuzescu, să colaboreze cu el în aplicarea medicală a razelor Röntgen și împreună ei realizează primele fotografii din lume în acromegalie (boală endocrină, la care extremitățile corpului și capul se dezvoltă excesiv). Teza de doctorat a lui Hurmuzescu, privind o nouă determinare a raportului „v” între unitățile electrostatice și electromagnetice, îi cere din nou un aport însemnat de inventivitate, căci pentru a obține această valoare cu o mare exactitate (într-adevăr valoarea a rezistat timpului și a fost acceptată de toți specialiștii), el concepe în 1895 o experiență crucială, pe care o efectuează prin construirea unui dinam de tensiune foarte ridicată (3000 V, față de maximum 1500 V atînsi în vremea lui!).

În amintirile lui Dragomir Hurmuzescu privind munca sa în laboratorul condus de Lippmann, consemnate într-o conferință a sa publicată în 1942, el menționează că profesorii manifestau „sentimentul flămînzii”, datorită „muncii sfîrșitoare și preceptivă” a unor studenți români care activaseră aci înainte de el, a „reputației de buni cercetători creată de către compatrioții înaintași trecuți prin acel laborator”. Cine să fi fost aceștia? Este vorba desigur în primul rînd de fizicienii Dimitrie Negreanu (1858—1908) și Constantin Miculescu (1863—1937), ale căror teze de doctorat se bazaseră de asemenea pe realizarea unor experiențe importante care s-au înscris trainic în analele științei.

Dimitrie Negreanu urmasese studiul universitar la Iași și apoi la București, iar între 1883 și 1889

se specializase la Paris în laboratorul de fizică condus de Lippmann. A publicat în Franța lucrări originale despre puterea inductoare specifică a lichidelor și despre electricitate. Teza sa de doctorat (1889) cu privire la eterificare și conductibilitate electrică, s-a bazat, între altele, pe determinarea precisă, obținută experimental, a relației dintre constanta dielectrică și densitatea lichidului, stabilită teoretic de H.A. Lorentz. Valoarea calculată de D. Negreanu a fost omologată de știință și inclusă în tabelele de constante.

Tot o experiență importantă a fost prilejuită de teza de doctorat susținută la Sorbona, pregătită în același laborator, de Constantin Miculescu, de asemenea licențiat al Facultății de Științe din București, trimis cu o bursă la Paris în urma insistențelor venerabilului său profesor Emanuel Bacaloglu. Despre lucrarea sa privind determinarea echivalentului mecanic al caloriei (1891) se poate spune cu adevărat că a tăiat un nod gordian și a marcat un moment important în rezolvarea practică a transformării formelor de energie una într-alta. Principiul echivalenței energiilor, în speță a transformării lucrului mecanic în căldură (și invers), era un fapt stabilit (Joule, Mayer etc.), dar trebuia calculată riguros mărimea acestui raport. Ori, determinările unor iluștri fizicieni dădeau diferite de pînă la 20% devenind astfel practic inutilizabile. C. Miculescu izbuteste însă, prin construirea unui calorimetru original, de mare precizie și în urma a 39 de determinări, să stabilească cel mai exact echivalent mecanic al caloriei (4.1857 J/cal, în sistemul CGS), o valoare introdusă în tabelele de constante și care a constituit o mărime fundamentală a termodinamicii (calorimetru Miculescu și experiența lui Miculescu sînt citate în monografiile, tratatele și manuale din toată lumea).

În ce îl privește pe Dumitru Bungețianu (1860—1932), primul acustician român, el a fost și întîiul fizician cu doctoratul susținut în țară, la București, în 1912. Lucrarea sa fundamentală, datînd din acel an, este intitulată *Rezonanța lichidelor. Viteza sunetului în lichide*; a fost tradusă în 1914 și în limba franceză. După sute de experimentări, utilizînd diferite tipuri de lichide, el utilizează fenomenul rezonanței sunetului pentru a stabili o formulă fundamentală servind la determinarea vitezei de propagare a sunetului în lichide, superioară prin exactitatea ei formulorilor anterior elaborate (pe alte baze decît aceea a rezonanței). Dar cum a ajuns la ideea de a folosi fenomenul rezonanței? Un eminent discipol al său, profesorul Constantin Sălceanu ne-a relatat că a fost vorba de o întîmplare, una dintre acele întîmplări care „îi ajută numai pe cei pregătiți”, cum spunea Louis Pasteur. Coborînd într-o seară în pivniță, Bungețianu s-a aplecat deasupra unui vas mare cu apă, ceasul de buzunar căzîndu-i, fără să-și dea seama, în el. Pe cînd se îndepărta, a auzit deodată bătăile ceasornicului, dar mult întărite: coloana de lichid din vas se întîmplase să fie la rezonanță; întărirea bătăile. A fost punctul de pornire al utilizării acestui fenomen pentru determinarea condițiilor propagării sunetului în lichide.

Desigur ar mai fi multe de relatat despre experiențele unor fizicieni români, cum sînt cele prin care savantul Horia Hulubei a obținut primele spectre de raze X în gaze din lume (prin chiar expunerea sa), pe baza construirii unui spectrograf de raze Röntgen, construit în colaborare cu Yvette Cauchois (1933)...

Despre alte experiențe celebre, într-un articol următor,

I. M. ȘTEFAN

Gospodari și autogospodărire

Tineretea unei clădiri istorice

Strada Mihai Eminescu din Timișoara este chiar în centrul municipiului. La numărul 5 se află una din clădirile vechi ale orașului. E o clădire monument istoric. Timp de trei ani s-a muncit la consolidări, refacerea unor structuri de rezistență după ideile și planurile specialiștilor de la IPROTIM, realizat de inginer Gheorghe Nistor, șeful proiectului și Ioan Marcu. În urma lucrărilor, casa are certificat de garanție pentru o viață de câteva sute de ani. Acum, după puțină uitare, zilnic, îi trec pragul câteva mii de oameni.

Dumitru Pirvu cunoaște cu lux de amănunte aproape tot. Ce s-a făcut, zice, e în folosul cetățeanului, bazarul, care funcționează în casa restaurată fiind o unitate unicat. După fiecare întrebare el spune un da și răspunde imediat. Ai vrut să știi cîți meșteșugari erau în județ, acum 20 de ani, afli, ai nevoie de ponderea produselor, le numește, întrebă care e valoarea lor într-un trimestru, spune cifra. Dumitru Pirvu, de peste 25 de ani, e o cronică vie a activității meșteșugarilor timișeni. Are, vădit, plăcerea amănuntului, a explicației limpeză. Pentru o cifră bilanț, cînd și la ce concurs a fost premiat un articol, președintele Uniunii cooperatice meșteșugărești din județul Timiș nu răstoarnă nici un dosar, nu sună la nici un șef de compartiment. Răspunde. Cît de mult vă bucura reușitele? Întrebarea e rîplă de contextul discuției și de data aceasta răspunsul întirzie. Depinde, spune, cît am trudit pentru împlinirea ei. De aici vine și intensitatea și durata bucuriei.

Dumitru Pirvu consideră bazarul o adevărată reușită, asta după ce a aflat și opiniile cumpărătorilor. Spune și de ce: „Pe o suprafață de 1400 mp, în 14 magazine, cu 33 de raioane, sînt expuse 1800 de articole. Cetățeanul găsește, într-un timp

scurt, de la cel mai simplu articol, ață de legat celofanul la borcane, și pînă la instalații de captare a energiei solare ce pot fi folosite în gospodăriile proprii. Ca formă de servire, bazarul, un complex de unități de prestări servicii și desfășurare a mărfurilor, este unicat, întregeste rețeaua comercială a municipiului”.

Ideea de viitor este de a lărgi gama sortimentală a produselor realizate de meșteșugarii din cele 15 unități. Celor existente, confecții pentru femei, copii și bărbați, încălțăminte, articole de marochinărie, confecții din blănuri și piele, artizanat textil, din lemn și metal, obiecte de uz casnic și gospodăresc, instrumente muzicale, cărucioare, jocuri și jucării pentru copii, produse din ceramică, răchită, lenjerie — numărînd pînă la 1800 — în viitorul apropiat li se vor alătura altele la fel și utile, propuse de cetățeni, chiar de la deschiderea bazarului, odată cu tirgul de iarnă. Noutățile nu lipsesc nici acum. Cumpărătorul intrat în bazar, poate vizita expoziția permanentă completată cu articolele recent primite.

Dar ideile de îmbunătățire a activității sînt multe, subordonate dorinței de a răspunde prompt cerințelor. Pornind din acest punct, începînd cu tirgul de primăvară, cumpărătorii vor găsi în bazar și produse ale meșteșugarilor din județele limitrofe. În incinta bazarului, după un plan ingenios conceput se va amenaja o grădiniță de vară unde se vor servi băuturi răcoritoare, altele produse alimentare realizate în unitățile cooperatice meșteșugărești. Aici, clipele de răgaz vor fi petrecute într-un cadru de o frumusețe aparte oferit de curtea casei cu numărul 5 de pe strada Mihai Eminescu, unul din monumentele arhitectonice ale orașului mereu tînăr, Timișoara.

DUMITRU OPRIȘOR ■

Noul într-un fost oraș cu prea multă liniște

În clipele în care cuvintele acestea sînt așternute pe hîrtie, la Bistrița e alba alb incit, celebrul vers „...unde sînt zăpezile de altădată?”, nu are nevoie de semnul întrebării. Omătul se cernă și așterne, parcă a eternitate, iar bucuria e altă de zburdalnică incit și cel de-al 5-lea copil al familiei Rusan și în același timp cel de-al 3-milea nou născut, din cei 3077 ai anului trecut — record a maternității bistrițene — poate fi asemuit cu un fulg. Unul însă de 3400 de grame pe care îl cheamă Cornel, dar și Mihai, după cum vă place...

— Fericita mamă, Voichița, zice aducătoare de bucurii în case, moașa Nastasia Pop, a avut parte de o naștere ușoară. Absolut normală pentru condițiile existente în modernă noastră unitate sanitară care e Spitalul județean, nu mai vîrstnic de un deceniu și jumătate, cu o capacitate totală de 720 paturi. Nu peste multă vreme însă vom dispune de ultramodernul bloc materno-infantil, obiectiv destinat în exclusivitate mîchior și mai marilor noștri pacienți, unde condițiile de îngrijire vor atinge pragul excepționalului.

Noul și viața, viața noului, peste tot și în toate, aceasta este în sinezică definiția Bistriței cotidiene, cu toate că, existența atîtă a acestei așezări, ca tirg, deci oraș medieval, numără exact 424 de ani. Că toate cele patru secole sînt mai sărace în împliniri marcante decît ultimele două decenii curente, aceasta e cu totul altceva...

— Urban de pe Bistrița Transilvană, precizează George Marinescu, directorul Muzeului județean de istorie și arheologie vine din zorii străvechi ai poporului român, iar locuitorii săi, înaintașii, au înșers splendide fapte în cronici. Avem în acest sens măturii nenumărate petreluite de însuși Viteazul Mihai ori Marele Ștefan, ce-și vor găsi locul cuvenit în noul și impunătorul lăcaș muzeal ce-l amenajăm în prezent. Problema care ne frămîntă e aceea

de a ști să ilustrăm și să argumentăm cu mijloace specifice tocmai perioada timpului măreț în care bistrițenii au ajuns departe crescînd precum uriașii și devenind, dacă mai pot exprima astfel, autenticii fărari ai tineretii din ancestralele virtuți ale băltașului.

Pînă în 1968 Bistrița avea un singur alint — orașul pensionarilor. În chioșcul parcului — fanfara, iar pe alocu laterală — promenada. Evident fără crinoline și calești. Și mai existau pe atunci, o stațiune de cercetare pomicolă, o singură întreprindere de interes republican, ateliere meșteșugărești, dintre care doar unul cu profil mecanic, două blocuri cu 40 de apartamente și un total de 10 600 angajați. Întreaga producție industrială nu depășea valoric 272 milioane lei. Populația, cu mic cu mare, se cifra de altfel doar la 26 400 persoane. Era atîta „cunoaștere” incit bunicile puteau recita pînă la a șaptea spiță toate încręgăturile arborelui genealogic al ficăruia tînăr și uneori o asemenea liniște, ce permitea ca, două voci, nu foarte puternice, să comunice perfect, cîtar dacă se aflau plasate fiecare în cite o extremitate a corso-ului.

Doar în ultimul trimestru din anul trecut colectivul nostru de muncă, precizează maestrul Leon Chindea, secretarul comitetului de partid de la Întreprinderea de produse electrotehnice, a depășit pragul a 332 milioane lei producție marfă realizată. Dacă mai adăugăm rezultatele constructorilor de mașini ai Întreprinderii de utilaj tehnologic, pe cele ale producătorilor de mecanică fină, a meșterilor de la Combinatul de prelucrare a lemnului, producătorilor textilelor neșesute, țesătoarelor mătăsii, filatoarelor, făranelor de case și a tuturor celorlalți, țes ceva miliarde, zeci și zeci de profesii, inedite pentru aceste ținuturi rezidite din temelii, prin nu mai puțin de trei platforme industriale, dintre care cea de vest, și cea mai impunătoare, unde muncim și noi, constituie cu siguranță

Mai multe feluri de mîncare și un singur fel de a servi: exemplar!

răsăritul mării industriei pentru întregul județ.

În octombrie 1974 se confesează Gabriela Iurișniț, șlefuitoare la Întreprinderea de sticlărie pentru menaj, aveam doar 11 ani. În Piața „Petru Rareș” am auzit glasul cald, părintesc al conducătorului iubit al partidului și statului nostru, care spunea că orașul meu va crește întocmai ca și Făt-Frumos. Mi s-a părut o poveste minunată, pentru că atunci mai citeam cu nesățu basmele. După numai 7 ani mi s-au întipărit pentru întreaga viață în minte aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, în cadrul unei mari adunări populare, confirmă că proiectele și gîndurile îndrăznețe deveniseră realități, ba mai mult, erau invitați la noi toți aceia ce doreau să vadă, cit, cînd și cum, concitadinii mei au fărut o industrie care constituie și va constitui prin munca noastră „o mîndrie pentru întreaga țară”...

Pe cele 22 de trepte, ale perioadei de glorie ale istoriei românești, măreța Epocă Nicolae Ceaușescu, municipiul Bistrița se situează cu demnitate în rîndul marilor citadelle ale vremii, nu numai prin cele 21 întreprinderi industriale importante, puse în funcțiune, practic în două cincinale, ce realizează doar în 365 de zile mai bine de 7 miliarde lei producție rezultată, prin laborioasă activitate a peste 41 mii muncitori și specialiști, ei și pe seama construirii a 14 800 apar-

tamente, a zeci și zeci de unități comerciale și prestatoare de servicii, școli, grădinițe, a altor și altor obiective economice și social-culturale.

— Într-un răstimp foarte scurt vom inaugura eleganta și multifuncționala Casă a științei și tehnicii pentru tineret, ne-a spus primarul municipiului, tovarășul Simion Lupșan. Din primăvară vom continua, cu largul sprijin al cetățenilor amenajarea văii riului cu același nume, ce ne străbate așezarea, aspect care va permite, într-adevăr, o promenadă amplă și o descindere în mijlocul unei generoase naturi pentru toți cei peste 77 de mii locuitori cîți numără Bistrița la ora actuală. Iar pentru că acest reportaj începe cu „fulgul 3 000”, vă pot spune că, imitîndu-l parcă pe Anul Nou 1987, care a urat conducătorului iubit al partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, pentru noi toți, viață îndelungată, multă putere de muncă, multă sănătate, și la Bistrița, cel dintîi nou născut în actualul an, a fost tot o fetiță, pe care o cheamă Mădălina Titieni, pui de om, care, sînt convins că, la finele cincinalului VIII, la final de deceniu, va descoperi și redescoperi orașu-i natal, mai prosper și mai frumos decît l-au cunoscut cele 770 de familii întemeiate în 1986.

GHEORGHE CRIȘAN ■

De cînd ne știm, sîntem pe locul întîi

Primul lucru pe care-l aflu și-l notez cu exaltare este acela că în întrecerea pe anul 1985 (pe anul 1986 rezultatele încă nu s-au comunicat) cu celelalte cantine din țară, cantina Siderurgistului din Hunedoara (i se spune, corect, respectînd întreaga titulatură. Grupul de cantine-restaurant Siderurgistului din Hunedoara) și-a devansat concurenții cu peste

7 000 de puncte. Anul acesta, adică pe '86, a acumulat 21 029 de puncte.

Încerc să aflu ce se ascunde sub denumirea de Grup de cantine-restaurant, unitate care de ani de zile se află numai pe locul I pe țară. Notez, pentru început și, în linii mari, că ar fi vorba de patru cantine. Cantina numărul 1, cu cel mai mare dever, se află în oraș,

ca și cantina cu numărul 4, recent dată în folosință la parterul unui bloc de garsoniere. Celălalte două cantine, 2 (cu sediul în mijlocul lămoarelor de la Bloom Blooming) și 3 (răspîndită cam pe toată suprafața uriașului combinat siderurgic) au o organizare ceva mai specială. Dispun, cu alte cuvinte, de bucatării proprii, de zeci și zeci de bufete, sau pur și simplu puncte în care muncitorii pot servi o ciorbă caldă și felul doi din care nu lipsește niciodată carnea. Un prinz poate costa 12, 9, sau doar 7 lei. O cină costă 6,50, 4, sau 7 lei. Asta, la cantinele 1 și 4. La locul de muncă, un muncitor plătește pentru două feluri 11 lei, între care 6 lei pentru felul întîi și 5 lei pentru felul doi. Ca să sintetizăm aceste cifre nu ne-a fost deloc ușor. După ce, ca să zicem așa, am făcut cit de cit ordine în însemnări, răsufliam toți trei ca și cum am fi scăpat de o povară.

Marele secret al rezultatelor cantinei Siderurgistului, la care sînt servite zilnic 23 419 mese, îl constituie gospodăriile anexe. A fost produsă, în unitățile proprii, o cantitate de 252 tone carne de porc, sau, dacă vrei o altă cifră, în unitățile anexe au fost crescuți anul trecut 4 087 de porci la care s-a înregistrat o creștere totală în greutate vie de 198 tone. Prețul unui kilogram de carne a ajuns la 21,95 lei. Nici un ban mai mult, sau mai puțin. Dincolo de carne, gospodăriile anexe sau auxiliare mai înseamnă 1 hectar soră de legume, 2 hectare grădini în aer liber, o ciupercărie și citeva hectare de orz 0rzul, ca să lămurim misterul, a fost cultivat pe citeva terenuri din jurul combinatului și toată recolta a fost predată la FNC-Orăștie, de unde au primit în schimb furaje pentru porcine. Beneficiul total a fost de 11,463 milioane lei din care peste 6 milioane de lei au fost repartizați pentru îmbunătățirea meniului. „Această sumă, constituită „secretul” rezultatelor grupului. Fără beneficii, n-am avea această posibilitate.

VICTOR NIȚĂ ■

Propuneri sub imperiul calității

Fotbalul într-o altă formulă

Ideea schimbării sistemului competițional la fotbal plutea în aer de mai multă vreme. Acum, „les jeux sont faits”: biroul federal a elaborat și înaintat spre aprobare proiectul unei noi formule de desfășurare a activității fotbalistice. Înainte de a prezenta detaliile acesteia, credem că este instructiv un scurt excurs prin opiniile pronunțate în timp în legătură cu această problemă, în jurul căreia se pare că n-a existat un consens deplin.

Astfel, într-un interviu de acum cinci ani, președintele de atunci al federației, ing. Andrei Rădulescu opina că „principala sursă de întărire a fotbalului nostru o reprezintă sistemul competițional. Or, noi simțim singura țară care avem o puzderie de echipe în eșaloanele superioare, fapt ce conduce la o diluare a valorilor fotbalistice (jucători) și tehnice (antrenori)”. Ca urmare, „preconizăm o reducere masivă a numărului de echipe din diviziile naționale”, „avem proiecte concrete asupra tuturor acestor aspecte, dar nu mă întreb de termenul de aplicare a lor...”. Cu un an mai târziu, deci prin ianuarie '83, secretarul responsabil al federației, ing. Constantin Dinulescu aprecia, de asemenea, că „restructurarea sistemului competițional apare ca o necesitate care este în curs de rezolvare. Sperăm să găsim soluția cea mai bună, care să corespundă interesului fotbalului din țara noastră”. O opinie transantă a avut și directorul tehnic al federației, Mircea Lucescu, pe vremea când era antrenorul naționalei. „Fotbalul nostru are nevoie de o altă haină competițională”, ne declara într-un interviu din '84, propunând chiar o formulă cu o divizie națională de 16 echipe și două divizii secundare de câte 26 (într-o primă etapă) din care să rămână, apoi, numai una, tot de 20 echipe.

Anul trecut am avut posibilitatea să-i consultăm în legătură cu același subiect pe aproape toți antrenorii principali (de atunci) ai divizionarelor A. Jenei propunea o divizie cu 16 echipe, o divizie B cu 20-22 echipe și șase serii de C, cu câte 20 echipe. Mircea Rădulescu susținea ideea reducerii echipelor din A și a dinamizării (cu meciuri tur-retur) a părții finale din Cupa României. Mircea Drișca aprecia că „ideal ar fi un sistem cu o divizie A de 16 echipe și o divizie B de 20”. Halagian: „o divizie A cu 16 echipe, două serii de B cu câte 20 echipe, un vast campionat județean, un și mai vast campionat al copiilor și juniorilor (cu echipe de 4-5 ori mai multe decât ale seniorilor) și jucătorii de fotbal să-și satisfacă stagiul militar în județele de unde sînt”. Cosmoc sugera să se modifice numai divizia B: primele șase din cele trei serii să constituie o grupă intermediară din care să promoveze în A primele două clasate.

Dar sînt și opinii mai puțin avîntate. De pildă, Remus Vlad:

„Cred că e bine așa cum este acum. Actuala componentă a diviziei A asigură un număr suficient de jocuri pentru echipe mai mici, care nu au posibilitatea unor turnee dese și de anvergură peste hotare”. (Asta se leagă cu o altă opinie a lui Mircea Lucescu, care aprecia just că „în fotbalul internațional actual, forma dominantă de pregătire este cea prin jocuri”). Marcel Pigulea: „Oricît am comprima numeric competiția, la orice eșalon vom avea totdeauna echipe bune și echipe slabe. Cu mai mult profesionalism din

deficitar în concepție, dar mai ales în aplicare. Faptul că favorizează, așa cum s-a recunoscut oficial, cluburile mari, care în genere sînt acelea ce ne reprezintă în cupele europene, nu mi se pare un lucru pozitiv, pentru că metoda asta contribuie la slăbirea cluburilor mai mici, inclusiv a valorii campionatului nostru”.

Există și o opinie care susține necesitatea lărgirii sistemului competițional — cu o divizie A de 20 de echipe (din care să retrogradeze 4), două de B cu câte 20 echipe și șase de C,

ganizarea activității fotbalistice în țara noastră. Este meritul actualului birou federal, al energicului și destoinicului președinte al federației de a fi făcut „ordine” în această diversitate de opinii, cristalizînd un proiect de formulă competițională clară, ale cărei detalii le prezentăm alăturat.

Nu vom relua aici întreaga argumentație pe care se bazează acest proiect, ci vom încerca să extragem cîteva din efectele pe care aplicarea lui le va avea asupra fotbalului nostru. Ceea ce se distinge dintru

prezent lupta pentru evitarea retrogradării.

Desigur, analiza atentă a acestui proiect va conduce la decelearea și a altor implicații pe care el le generează, fiecare din dumneavoastră, stimați cititori, putîndu-vă forma propriile opinii în legătură cu prevederile lui. Ceea ce credem că trebuie menționat este faptul că dacă acest nou sistem competițional poate fi un mijloc de creștere a competitivității fotbalului nostru, el nu poate fi, în nici un caz, singurul. În pîndant, se cer luate în considerație și alte aspecte, intrucît un sistem competițional, oricît de „perfect” ar fi, nu poate asigura de la sine, prin simpla sa funcționare, dezvoltarea activității fotbalistice. Nici comparația (încercată în presă ulterior elaborării acestui proiect) cu alte sisteme competiționale din alte țări nu poate fi relevantă — intrucît fiecare fotbal național își are particularitățile sale; e vorba de raportul dintre numărul jucătorilor legitimați și numărul total al populației, dintre numărul de echipe și numărul jucătorilor, dintre numărul juniorilor și cel al seniorilor ș.a.m.d. Astfel de parametri, diferiți de la țară la țară, fac ca orice alăturare mecanică a unor cifre „de clasament” să nu depășească interesul unei simple curiozități. Ce semnificație poate să aibă pentru noi, de pildă, faptul că în prima divizie a campionatului italian sînt 16 echipe, în condițiile cînd, aici, activează numeroși jucători din alte țări, inclusiv cel mai bun jucător al lumii la ora actuală? După cum există fotbal puternic și-n țări care au mai multe echipe decît noi în primul eșalon național.

Exemplul altor sisteme competiționale poate fi invocat doar cu titlu de informație — una care să încurajeze, e adevărat, ideea că și noi putem schimba, inova, modifica sau adopta un sistem original. Dar acest demers trebuie însoțit, cum spunem, și de altele care să vizeze, de pildă: proporția dintre juniori și seniori (deficitarii în raport cu necesitatea improspătării în ritm mai rapid a tuturor eșaloanelor); creșterea numărului de jucători legitimați (capitol la care nu stăm chiar atât de bine față de potențialul vîrstei tinere), „politica transferurilor” (care a permis unui jucător să joace toamna, în același tur de campionat, de două ori, cu tot atitea echipe, împotriva echipei de la care plecase în vară!), amplificarea muncii de selecție (exemplul campionatului European, în care figurează vreo cinci-șase jucători „porniți” de la sat fiind „elocvent” în această privință) etc.

Privind cu încredere spre perspectiva deschisă de acest nou proiect de sistem competițional, ne exprimăm convingerea că el va fi „ajutat” să-și dovedească viabilitatea și prin astfel de inițiative sau măsuri complementare.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Proiectul noului sistem competițional

În etapa întâi (campionatul 1987/1988, care începe în această toamnă) se prevăd organizarea următoarelor eșaloane:

● **divizia națională**, cu 18 echipe: primele 15 din actualul campionat, plus cele trei câștigătoare ale seriilor diviziei B. Aceste 18 echipe vor fi împărțite în două grupe de câte 9, în care se va juca „fiecăre cu fiecăre”, în toamna acestui an. Primele patru din fiecare grupă vor alcătui în primăvară o serie de 8 echipe, care vor juca, de asemenea, „fiecăre cu fiecăre”, dînd prima parte a clasamentului final (campiona, participante în cupele europene și celelalte locuri pînă la 8). Restul de cinci echipe din grupele din toamnă vor alcătui o altă serie, de zece echipe, care vor juca tot „fiecăre cu fiecăre”, stabilind partea de jos a clasamentului final, ultimele trei clasate retrogradînd.

● **divizia A**, cu 18 echipe: cele trei care vor retrograda din actuala divizie A în prezentul campionat și cele clasate pe locurile 2, 3, 4, 5 și 6 în seriile actuale ale diviziei B. Întrețrecerea se va desfășura obișnuit tur-retur, prima promovînd în divizia națională (completînd numărul definitiv al acesteia, 16), iar ultimele două retrogradînd. În locul acestor trei echipe, vor veni cele trei retrogra-

date din divizia națională, plus câștigătoarele seriilor de B.

● **divizia B**, două serii a câte 18 echipe: locurile 7-14 (cîte opt echipe) în cele trei serii actuale de B, plus câștigătoarele celor 12 serii de C. Primele clasate vor promova în A (completînd la 20 numărul echipelor din această divizie), iar ultimele două din fiecare serie vor retrograda.

● **divizia C**, 12 serii a câte 16 echipe: cele 4 care vor fi ultimele în actualele serii de B, plus echipele de pe locurile 2-14 în actualele serii de C, plus 12 echipe campioane de județe.

În urma acestui campionat de tranziție, în sezonul următor, 1988/1989, configurația eșaloanelor va fi, deci, următoarea:

● **divizia națională** — 16 echipe, retrogradează două;

● **divizia A** — 20 echipe, din care vor promova primele două clasate și vor retrograda două;

● **divizia B** — două serii a câte 18 echipe, promovînd numai ocupantele primului loc și retrogradînd cîte două din fiecare serie;

● **divizia C** — 12 serii a 16 echipe fiecare, cu turneu de baraj pentru promovare. Criteriile de retrogradare vor

partea antrenorilor, la nivelul tuturor eșaloanelor, vom avea și fotbal mai bun”. Nünweiler susținea aceeași idee: „Cred că slăbiciunile fotbalului nostru trebuie căutate în altă parte — și anume în munca superficială, și de multe ori, incompetentă dusă la centrele de copii și juniori”. Și, la fel, Constantin Ardeleanu, care aprecia că „trebuie să formăm jucătorii necesari celor trei eșaloane, și nu să reorganizăm sistemul competițional”. O observație interesantă a făcut Gheorghe Constantin, în legătură cu polarizarea campionatului, în echipe bune și echipe slabe: „Degeaba se fac aceste schimbări dacă nu se umblă și la regulamentul de transferări, care continuă să fie

tot cu 20 de echipe fiecare! Nicolae Lupescu își argumentează astfel această părere: „Valoarea unui campionat, a unui fotbal național, o dă numărul cit mai mare de meciuri în picioare. Noi avem o mentalitate ușor domnișorească asupra fotbalului, intrerupem campionatul, menajăm jucătorii, îi scutim în felurite moduri de eforturi prelungite, în timp ce echipele englezești, de pildă, joacă 100 de meciuri pe an, inclusiv pe 30 decembrie și 1 ianuarie!”.

Am prezentat acest evantai de opinii pentru a sugera că, într-un fel sau altul, modificarea sistemului competițional constituie de mai multă vreme o preocupare latentă a tehnicienilor noștri, a celor îndrituiți cu or-

inceput este apariția unui al doilea eșalon, a cărui înființare, reprezentată, după expresia președintelui federației, „o cerință istorică” — în actualul stadiu de dezvoltare a fotbalului nostru — eșalon ce va fi format, practic, din foste divizionare A, reunind cei mai buni jucători din țară. Apoi, echipele din cupele europene vor avea, în sfîșit, mult doritele termene libere în calendar — și, la fel, echipele naționale și olimpice, angajate în acest an în competiții distincte și, intrucîtva, paralele. Noile criterii după care se va retrograda permit distingerea mai clară a echipelor care, cu adevărat, „merită” acest lucru și, totodată, mai atenuază din dramatismul care însoțește în

Începînd cu sezonul 1986-87, **International Bord** a impus o serie de modificări la unele paragrafe și note regulamentare, care, după aplicarea lor experimentală din campionatul trecut, tind să fie însușite definitiv, după cum atestă și circulara tehnică a colegiului central al arbitrilor, publicată în **Buletinul Informativ nr. 1/1987** al Federației Române de Rugby. Articolele 18 și 19 se cumulează într-unul singur (18), lărgindu-se noțiunea de „placaj” și cu aceea de „ținut”, obligînd jucătorul respectiv să paseze **imediat** sau să lase balonul, îndepărtîndu-se de el, neavînd dreptul la jucarea balonului în nici un fel, atîta timp cît cel placat nu a revenit în poziția verticală pe ambele picioare. Se pune deci un mare accent pe stabilitatea jucătorului purtător, apărîndu-l pe cel „adus la pămînt” și eliminîndu-se fazele confuze din trecut, care, nu arareori, degenerau în altercații dizgrațioase.

De asemenea, jucătorul advers celui placat este obligat a interveni la balon **numai după** clarificarea acestei situații care, altfel, se sancționează cu o lovitură de pedeapsă de la locul infracțiunii. La notele pentru arbitri, punctul numerotat 4 precizează că totuși „jucătorul placat, fără să încalce regula-

mentul de joc, are posibilitatea să pună balonul pe sau dincolo de linia de ținut, cu scopul marcării unei încercări”. Toate acțiunile jucătorilor aflați în asemenea fază sînt amendate cu termenul „imediat”, tocmai pentru o limpezire a jocului și o mai mare cursivitate, același termen operînd și în cazul legii avantajului.

Problemele arbitrajului

Articolele 20, 21 și 22, privitoare la poziția normală de impingere în grămada ordonată spontană sau alcătuită moluriilor, avizează că **linia capului și a umerilor unui jucător angrenat nu trebuie să fie mai joasă de linia soldurilor lui**. De bună seamă că regulamentul cată a ține cont de considerațiile impresoase asupra accidentărilor frecvente și de modalitățile evitării lor, definind spiritul jocului și prin nepericulozitatea

acțiunilor sale, oblauduindu-i nu numai pe juniori și tineri, dar și pe cei maturi. În prelegerea sa asupra acestor probleme, dr. Gabriel Eftimescu arăta importanța unui arbitraj echitabil, sancționînd prompt **antijocul** aglomerat brambura, sau **acapararea** prelungită a balonului în condiții periculoase, sau provocarea prăbușirii grămizilor, etc. Pînă eliminarea fazelor confuze, cîștigă nu numai frumusețea sportului bărbătesc cu balonul-oval, dar se asigură și validitatea permanentă a optanților și echipelor, ceea ce constituie adevăratul deziderat al acestei activități.

Problemele discutate aici sînt două dintre cele esențiale din practica rugbyului-XV, implicînd indicii tehnico-tactici, regulamentari și medicali, ce trebuie însușiți laolaltă nu numai de către arbitri, ci și de către antrenori, jucători, ba chiar și de spectatorii autentici.

Aprofundarea acestor probleme și a altor amănunte regulamentare revine, desigur, în mod special arbitrilor divizionari, pentru care Colegiul central a fixat consfătuirea metodică anuală în zilele de 30, 31 ianuarie și 1 februarie a.c., în orașul Buzău.

TUDOR GEORGE ■

La ședința Comisiei U.E.F.A. de organizare a competițiilor europene intercluburi (organism în care este membru și vicepreședintele F.R.F., Mircea Pascu), desfășurată simbatică trecută la Düsseldorf, s-au omologat rezultatele din turul doi al cupele europene. S-a apreciat că „situația disciplinară este mult îmbunătățită”, s-a efectuat tragerea la sorti pentru sferturile de finală ale acestor cupe, dar totodată, s-a aprobat și mascota oficială a viitorului turneu final al campionatului european (găzduit anul viitor de R.F.G., între 10 - 26 iunie). De rezultatele a patru meciuri (cu Albania și Spania, în primăvară, acasă, și cu Albania și Austria, în toamnă, în deplasare) depinde înțînirea fotbalistilor noștri cu simpaticul „Berni”!

Cea de-a X-a ediție a Campionatului Mondial Universitar de handbal masculin se va desfășura în țara noastră între 30 mai și 8 iunie, dar pregătirile pentru acest important eveniment sportiv al anului s-au declanșat, practic, îndată după anunțarea acestei decizii. Între primii care și-au intrat „în rol” au fost departamentul de propagandă al comitetului de organizare, resortul respectiv al Consiliului U.A.S.C.R., care au inițiat și realizat o suită de acțiuni premergătoare, menite să reliefeze auspiciile și semnificația găzduirii de către țara noastră, pentru a doua oară în cele zece ediții, a acestei competiții mondiale universitare.

Derularea acestor pregătiri va fi marcată astăzi de un eveniment important: tragerea la sorți a grupelor preliminare. Festivitatea va avea loc de la ora 11, în Sala polivalentă a hotelului „București” și va beneficia de asistența prestigioasă a

Patru urne pentru un titlu

unor reprezentanți ai forurilor sportive și studențesti internaționale, ca și ai echipelor participante. Vor fi prezente Roch Campana, secretar general al Federației Internaționale a Sportului Universitar (F.I.S.U.) și Michel Bonfils, membru în comisia tehnică internațională a acestui for.

La această întrecere vor participa reprezentativele studențesti de handbal din 16 țări de pe toate continentele: Algeria, Austria, Brazilia, Bulgaria, Cehoslovacia, Coreea de Sud, Elveția, R.F.G., Iugoslavia, Japonia, Polonia, S.U.A., Turcia, Ungaria, U.R.S.S. și România. Acestea vor fi împărțite, în urma tragerii la sorți de astăzi, în patru grupe preliminare ce-si vor avea „sedile” la Iași, Timișoara, Cluj-Napoca și Galați. Dar, despre detaliile desfășurării competiției vom reveni, desigur, la vremea potrivită.

Să mai precizăm că își declinară intențiile de participare și reprezentativele din Israel, Libia, Liban, Maroc și Nigeria, dar au făcut-o după trecerea termenului limită prevăzut de regulament, astfel încât ele sînt „rezerve” în cazul unor renunțări de ultimă oră.

Echipa Japoniei, dornică să se prezinte cit mai bine la acest campionat mondial, a solicitat să efectueze un stagiu de pregătire în țara noastră — lucru pe care-l va face între 7 și 16 februarie.

Lotul țării noastre va intra în linia dreaptă a pregătirilor după reîntoarcerea echipei de seniori de la campionatul mondial — grupa B (Italia, 17—28 februarie).

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Aniversarea a 150 ani de la întemeierea orașului Adelaide a fost sărbătorită printr-un festival sportiv de amploare. La primul campionat internațional de șah al Australiei au sosit concurenți de pe toate continentele, de toate categoriile și diferite vârste. Din cei 360 participanți, șansă inițială de victorie în interesantul turneu de 11 runde (sistem elvețian) au avut cei 9 mari maștri aliniați la start. Când lupta era în toi, mai incisivi s-au dovedit „internaționalii” G. Sax, G. Palermo, D. Djurici, E. Lobron, J. Rogers și A. Miles. Cele 40 jucătoare prezente în concurs și-au disputat supremația în clasamentul feminin, stabilit pentru confruntarea mixtă, dar și în clasamentul general. Un cuvânt mai greu de spus au avut marile maestre Elisabeta Polihroniade (România) și Polgár Zsuzsa (Ungaria). Deși vedeta șahului maghiar afirmase categoric că participă numai în turnee masculine, iată că a „cochetat” cu clasamentul feminin din rațiuni financiare. Sosită cu întreaga familie la festival, Zsuzsa s-a bucurat de o atenție publicitară specială. Angajate în concurs, cele două surori mai mici ale sale, Judith și Sophy, au stîrnit admirație prin talentul combinativ.

Reprezentanta țării noastre a început mai slab întrecerea, realizînd doar 1 punct din 3 posibile în compania primilor adversari. Dovedind multă ambicie, Elisabeta Polihroniade s-a concentrat apoi mult mai bine și a punctat în serie, remizînd doar ultimele două partide și a realizat punctaverajul excelent de 8 puncte. Șahista maghiară

s-a străduit din răsputeri să-și asigure locul întâi în clasamentul feminin, dar nu a făcut altceva decît a egalat cu greutate punctele jucătoarei române. Totuși, nu s-a putut bucura de o egalitate deplină, titlul de campioană internațională a Australiei revenind Elisabetei Polihroniade datorită coeficientu-

In premieră

lui Bucholtz superior (obținut prin confruntarea cu adversarii mai valoroși). În clasamentul general cîștig de cauză a avut G. Sax (Ungaria).

Duminică, la Pitești s-a efectuat premiera celor mai isteți jucători angrenați în primul mare concurs de dezlegări de probleme dotat cu importante premii. Amatori de șah din toate sferile de activitate, purtînd amprenta tuturor vîrstelor au completat unul sau mai multe buletine din cele 88.000 lansate cu opt probleme și, în final, 732 răspunsuri au conținut

8 rezultate exacte, 651 cu 7 rezultate și 239 cu 6 rezultate exacte. Ferițiții învingători s-au cunoscut doar după tragerea la sorți a buletinelor cîștigătoare: locul I — inginerul Octavian Trifu și mecanicul Gheorghe Safta, locul II — elevul Călin Popescu și, din nou, Octavian Trifu, locul III — elevul Cosmin Lupu și tehnicianul Gheorghe Stoica. Marele concurs s-a bucurat de interesul localnicilor, dar și al iubitorilor de șah din alte județe. La festivitate au participat prof. Gheorghe Candea, secretar responsabil al federației de specialitate și autoarea acestor rînduri, care au luat parte la discuții și au susținut, apoi cite un simultan cu jucători clasificați, încheiat în favoarea simultaniștilor. Maestrul FIDE, Gheorghe Candea a realizat scorul de 13 : 8, fiind învins de soldatul Mihai Ungureanu, studentul Mihai Diaconescu, inginerul Florin Toma, tehnicianul Nicolae Stoescu, inginerul Constantin Dondere și remizînd cu Ion Georgescu, Lucian Velicu, C-tin Călinoiu, Liviu Brumusecu, Ovidiu Stancu și Dumitru Vega. Celălalt simultan s-a încheiat cu scorul de 13 : 7, autorii punctelor fiind elevii Mălina Nicoară și Adrian Pantazi, studentul Mihai Popescu, tehnicianul Gabriel Popescu și medicul Ionel Rotariu, iar ai remizelor fiind studenții Viorel Crăciuneanu și Ilie Marian, elevul Vasile Beșciu și Gheorghe Oancea. Inițiativa Comisiei județene de șah este salutară. Așteptăm ediția a doua a concursului de dezlegări.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● Spectatorii aflați în preajma liniei de sosire a Raliului Monte Carlo au asistat la cel mai ciudat deznodămînt din cele 55 de ediții ale celebrei curse automobilistice: cu 500 m înainte de finis, finlandezul Juna Kankkunen, lider al clasamentului, a tras pur și simplu pe dreapta, lăsînd victoria coechipierului său de la Lancia, italianul Massimo Biasion, care a trecut astfel pe primul loc al clasamentului mondial cucerînd cu această ocazie prima sa victorie într-un raliu de prestigiu. Comportarea lui Kankkunen a fost dictată de conducerea firmei italiene... ● Brazilianul Junior, care evoluează la Torino, a fost pedepsit cu o amendă echivalentă cu un sfert din salariul lunar, pentru că a protestat în momentul înlocuirii în partida din campionatul italian de fotbal pierdută de formația sa în fața Veronei. Din ce în ce mai puțin agreat de managerul Giși Radice, Junior se gîndește serios la retragere, intenționînd să se dedice marii sale pasiuni — profesia de compozitor de samba! ● Australianul Jon Sanders a fost întîmpinat ca un erou în orașul său natal Fremantle, dar n-a debarcat și deci n-a putut răspunde aclamațiilor publicului, aflîndu-se încă departe de realizarea performanței pe care și-a propus-o, cea de a deveni primul yachtmen care să facă de trei ori „dintr-un foc”, înconjurul lumii de unul singur. Temeratul marinar n-a bifat în jurnalul de bord decît „o buclă”...

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Înțelegere pentru Maradona

A trecut vremea anchetelor de sfîrșit de an, a clasamentelor de tot felul. CLASAMENT — noțiune de neocolit în tot ansamblul vieții sociale, bazat pe ierarhie și pe respectarea ei, de neocolit mai ales în sport unde devine uneori aproape un scop în sine, iată deci un element inedit al civilizației sportului: clasamentul sportiv!

În acest sens, doi dintre corespondenții noștri abordează „cazul Maradona”. Stelian Ionescu din Brașov: „Cum poate fi așezată cununa de lauri pe un cap ce a fost înlocuit (la propriu, nu la figurat) de un... pumn? Cum de s-a putut acorda titlul de cel mai bun fotbalist al anului 1986 lui Maradona? Adică tocmai celui ce și-a permis — profitînd de neatenția unor arbitri — să sfideze o lume înscrind un gol cu pumnul? Și asta nu oriunde și ori cînd ci la un campionat mondial, într-un joc decisiv, cîștigat prin această înșelătorie! La început nu am crezut! N-am crezut pentru că îl consideram un mare sportiv și un astfel de gest este incompatibil cu marii sportivi. Dar fotografia m-a convins de realitatea faptului dar și de adevărul că nu este „mare”. Gheorghe Pitarca din Orăștie: „Accept ideea că un arbitru poate greși involuntar, însă nu pot accepta ca un rezultat viciat să nu fie anulat pe baza unor probe indubitabile. Maradona a introdus „cu mina lui Dumnezeu” mingea în poarta lui Shilton, populația globului pămîntesc a văzut infracțiunea, arbitrul (mai aproape de fază!) nu, golul a fost validat iar „eroul” meciului a fost declarat pînă

la urmă fotbalistul nr. 1 al anului. Gîndindu-mă la respectivul meci, însă și la altele, mă întreb: de ce o hotărîre judecătorească poate fi anulată dacă se aduc probe care s-o infirmă iar în fotbal nu sînt anulate rezultatele care sînt dovedite ca injuste?”

Vă respectăm părerile dar credem că e bine să nu confundăm valoarea unui sportiv cu comportamentul său într-un moment fierbinte al întrecerii la care participă. Valoarea lui Maradona e în afara oricărui dubiu. Fără contribuția lui (decisivă), Argentina n-ar fi acum campioana lumii. Specialiștii care l-au „votat” numărul 1 mondial nu sînt niște fitecine. Ei au remarcat că din 14 acțiuni decisive ale „celeștilor” (e vorba desigur de cele din care au înscris), Maradona a fost „implicat” în 12, fie că le-a creat, fie că le-a finalizat. Nici marea Pelé nu a fost atît de eficace la o singură ediție a Cupei Mondiale! Englezii l-au denumit „The One Man Band” (omul orchestrei), chiar dacă le-a înscris un gol cu mina, recunoscînd că Maradona a salvat competiția de mediocritate, colorînd evoluțiile campionilor mondiali. Și tot ei, cu tradiționalul fair play britanic (pe care, din păcate, nu-l manifestă și suporterii echipei englezești) au scris negru pe alb: „Nu avem certitudinea că Lineker, Barnes sau Fenwick ai noștri l-ar fi rugat pe arbitru să anuleze golul fiindcă au folosit mina. Ce rost are să-i mai reproșăm lui Maradona această fază? Mai bine să-l admirăm pentru personalitatea sa, pentru inteligență, umor, pentru felul său de a fi, prietenos, comunicativ, cu căldură umană, așa cum l-am cunoscut în afara stadionului”.

Dacă englezii scriu în acest fel, nu ne mai rămîne decît să sperăm că și dumneavoastră îl veți țerta pe actualul nr. 1, uitînd „Maradonomania” pentru a păstra în memorie cel mai frumos gol al Mondial-ului înscris tot de el și tot în meciul cu Anglia.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

„Aici m-am născut, pe aceste frumoase meleaguri, cu dealurile acoperite de un verde crud, pline de flori de cîmp, cu vilele cochetate peste tot în terase, cu livezile de meri, vișini, cireși, al căror alb și nuanțe de roz inundate primăvara de lumina soarelui, transformă totul într-o feerie. Pe aici mergeam la școală, pe această cărare. Ce vesel era grupul nostru de patru copii! Casele noastre vecine erau situate una lângă alta. Cînd una dintre familiile noastre avea o bucurie, o trăiam toți. Din contră, necazul unuia dintre noi era prilej de supărare pentru toți. Apoi viața ne-a risipit. Marioara, artista grupului, cea care se ținea numai de ghi-duși, întrefînînd prin veselie și optimismul ei moralul ridicat al celor patru, doi băieți și două fete, e acum președinta CAP-ului din comună. Femeie de ispravă, energică. Nici nu-i dai 50 de ani pe care îi are. Unitatea a fost decorată de cîteva ori. Abia aștept să o întîlnesc. Am auzit că are părul alb, alb”. „Dar cred că face parte din prima categorie de bătrîni”, îi întrepruse Monica, soția lui Lucian, director la o mare uzină, monologul soțului. „Adică, ce vrei să spui?” „Păi, după o cugetare, e vorba de două categorii de bătrîni. Prima: cei al căror păr alb înseamnă înțelepciune și a doua: cei al căror păr alb nu înseamnă decît bătrînețe”. „Al dreptății. Ea întotdeauna, în ciuda risului, a veseliei ce o caracterizau și care ar fi putut fi luate drept superficialitate, era o înțeleaptă. În grupul nostru mai era Traian, un copil cu totul de-

osebit. Parcă îl văd și acum în fața ochilor. Un copil născut pentru studiu. Căuta să pătrundă în tainele tehnicii, citea zi și noapte. Cel mai bun din clasă la matematică, primul la concursurile de invenții și inovații. Nu întimplător conduce acum la București un institut de cercetări. În sfîrșit, Ileana. Mică de statură, durdulie, dar cu o minte ageră. Îmi amintesc de dirigența ei, de voința de a birui orice greutăți. Părinții ei, în special tatăl, era un om căruia îi cam plăceau petrecerile. Făcea, ce-i drept, și un vin teribil. Vesnic la ei erau musafiri. Ileana învăța în antreu, la lumina unei luminări. Vacarmul convorbirilor, zgomotul acordeonului la care tatăl interpreta, ce-i drept, cu talent, tot felul de sirbe, hore, doine și alte piese ale folclorului local, treceau pe lângă urechile fetiței, care se obișnuise să se desprindă de mediu, în așa măsură, încît nu auzea nimic. Acum lucrează în cooperativă mestezugărească. E mare șefă”. Cînd mașina ajunge în dreptul școlii modeste de țară, ochii povestitorului se umezesc de lacrimi. „Bietul nostru învățător, el, omul care îmbîndînd exigența, competența, cu căldura sufletului său, a făcut din noi oameni, oameni în adevăratul înțeles al cuvîntului. Cităș vrea în aceste momente să-i mulțumesc! Dar nu pot. A murit anul trecut. Toți, absolut toți elevii lui sînt azi oameni cu un rost în lume. Nu toți la fel, nici nu se poate dealtafel. De la profesor universitar la muncitor calificat. Dar nici unul nu ne-a făcut de ris. Sînt oameni serioși,

cu familii, copii, nepoți. Toți la casele lor.”

Lucian a rămas o clipă pe gînduri. Îl coplesiră amintirile. L-a readus la realitate o puternică izbîtură. Mașina din față, un autocamion încărcat cu porumb, tocmai redusese viteza. Avea în față o zebra, pe care tocmai treceau copiii care se întorceau de la școală. Șoferul Da-

Cronica șoselei

Datoria către tine însuși

ciei, avînd încă în față imaginea dascălului de odinioară, n-a observat lămpile roșii ale stopurilor și a intrat, lovînd în plin, partea din spate a camionului. O conducător spartă ca urmare a coliziunii a făcut ca benzina să se împrășteie pe o parte din ansamblurile supraîncălzite ale motorului. Lîmbile de foc au cuprins în cîteva secunde întreaga mașină. Pilotul a rămas pentru cîteva clipe înmărmurit. A dovedit totuși prezență de spirit. „Ieșiți afară!”, a strigat el soției și fiicei sale. Monica, ocupată de mama, i s-a făcut rău”. Omul părăsește mașina și se îndreaptă cu pași repezi spre poartă din spate. O deschide cu oarecare

greutate, căci e înțepenită în urma izbîturii și apoi ajută cele două pasagere să iasă din mașina pe care o cuprind flăcările. Abia acum observă că rochița de voal a Monicăi, o față înaltă, de 18 ani, fumează. Simte și un miros înecăcios de fum care provine de la minca hainei sale, care începe să ardă mocnit. Se debarasează lute de ea. Ce să facă acum? Cum să stingă în același timp veșmintele soției și ale fiicei? Ridică haina de jos și încearcă să acopere bustul fetel. Însăpîmintată, aceasta strigă: „Tată, ajută-mă, nu vreau să rămîn o infirmă!” Biata de ea, nu se gîndește la varianta mai gravă a problemei. Se îndreaptă, apoi, din nou spre soție, care zace jos lângă mașină, riscînd să fie cuprinsă și de flăcările care au transformat autoturismul într-o torță. În această secvență intervine șoferul de pe camion. Ajutat de cei doi oameni din cabină, el acționează calm, energic, rapid. Îndepărtează pe șofer de mașina în flăcări. Ia în brațe femeia fără cunoștință și o așază pe banca locului de parcare, aruncînd peste ea o pătură. Avertizează apoi fata buimăcită, speriată la culme de cele întimplate: „Domnișoară, fugiți de lângă mașină. E periculos!” Un ARO imbarcă pe cele două pasagere și le transportă la spital, aflat nu departe. „Leziuni nu prea grave, soția și fiica rămîn la noi pentru tratament. Dv., continuă medicul, vă facem doar un pansament”. Se aude o bubuitură puternică. A explodat rezervorul de benzină.

Șoferul și-a mai revenit. E

oarecum liniștit, că au scăpat doar cu atît. Femeile sînt încă sub impresia teribilă întîmplării. Fata poartă liniștit, cu privirea în gol. Soția e preocupată de altceva: „Cu ce o să mă îmbrac? Toate lucrurile ne-au rămas în mașină”. „Dă-le încolo de lucruri, bine că am scăpat cu viață. Dar, apropo, d-le doctor, unde e omul care ne-a salvat?” Întreabă Lucian.

„Aa, nea Petrache? A plecat, nu înainte de a mă ruga să am grijă de dv., de doamna și de fiică”. „Eu mă duc să văd ce s-a putut salva dintre lucruri, zice el, să le stringem și să le încerdîntăm posesorului mașinii, care văd că a scăpat mai ușor. Mergem doi, eu cu mos Panait, ca să nu se iște vreo bârbaială. Lăsați-l și pe sanitarul Vlaicu cu noi. Poate ne mai ajută și el”.

„Nea Petrache, ia banii ăștia, așa, simbolic, drept mulțumire sinceră pentru tot ce-ai făcut în ajutorul nostru. Ne-ai salvat de la moarte. Asta nu se poate plăti în bani, în nimic! Aminteste-ți de noi. Îți stăm la dispoziție, cu orice, ori cînd”.

„Nici vorbă de așa ceva, de bani; mulțumirea mea cea mare e că am putut, eu cu tovarășii mei, să vă ferim de nenorocire. Numele meu de familie? Parcă are vreo importanță? Fiți ori cînd bineveniți în comuna noastră în care am auzit că v-ați născut și dv.”

Îndepărțindu-se de binefăcătorul său, șoferul își amintesc de reflecția despre recunoștință a lui La Bruyere: „Înainte de toate, ea e o datorie către tine însuși”.

VICTOR BEDA ■

Intr-un mai vechi film indian, reluat nu de mult la televiziunea noastră, o multime de săraci dintr-un mare oras, după ce se ceartă între ei pentru un loc de dormit pe trotuar, cîntă și dansează. În realitate, acestor desmoșteniți ai scartei, din orice parte a globului ar fi, numai de cîntat nu le arde. Pentru că lipsa unei locuințe, a unui cămin constituie, alături de foamete și de lipsa asistenței medicale, una din componentele de bază ale mizeriei. Fie că innoptează pur și simplu sub cerul liber, fie că-și caută un culcuș pe sub poduri, prin rețelele de canalizare sau prin bînde, fie, în sfîrșit, că-și incropesc din deșeurii un fel de cotețe monstruoase, fainoasele „bionville-uri”, persoanele fără adăpost duc un trai chinat, la cota subconștienței umane. Și e în afară oricărei discuții că la moartea celor 50 000 de oameni care se sting zilnic pe Pămînt din pricina sărăciei, lipsa de locuințe are o contribuție dintre cele mai mari.

Cîți oameni nu au, la scara întregului mapamond, un acoperiș deasupra capului? Foarte mulți. Potrivit statisticilor O.N.U., numărul lor depășește 100 de milioane. În același timp, peste un miliard de oameni, cam un sfert din populația globului, stau în case necorespunzătoare — vechi, dărăpănate, meschine, insalubre, fără dotări și instalațiile de trebuință. Chestiunea locuințelor devine și mai serioasă dacă o privim în perspectiva creșterii populației planetei noastre — de la 5 miliarde în prezent, la 6,2-6,5 în anul 2000. Dificultăți se prevăd mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, unde, după cum apreciază specialiștii, numărul celor ce vor locui la sfîrșitul mileniului doi în zone urbane va crește de la 25 la sută la 45 la sută. Ținîndu-se cont de toate acestea, în lume au fost puse la punct 360 de proiecte în domeniul locuințelor, dintre care 124 în Africa, 96 în Asia și în zona Pacificului, 54

în America Latină și în regiunea Caraibilor, 16 în Orientul Mijlociu; o parte din ele sînt coordonate de Centrul Națiunilor Unite pentru Așezări Urbane (HABITAT). Însă înlăptuirea acestor proiecte cere eforturi și mobilizări importante, atît pe plan național cît și din partea organizațiilor internaționale specializate. Tocmai în scopul stimulării unor astfel de eforturi și

Comentariul saptaminal

Acasa desmoșteniților

mobilizări anul 1987 a fost proclamat de O.N.U. ca „An Internațional pentru Asigurarea de Locuințe Persoanelor fără Adăpost” (A.I.L.).

Poate că unora această proclamație li se va fi părut exagerată. După, să zicem, Anul Internațional al Păcii sau Anul Internațional al Tineretului, un An Internațional al Locuințelor ar putea lăsa impresia de ridicare a unei chestiuni mai modeste în rîndul celor mai de seamă

probleme cu care se confruntă omenirea în zilele noastre. E vorba însă numai de o impresie. A reieșit, credem, că acțiunile pentru asigurarea de locuințe pentru persoanele fără adăpost se situează, ca importanță, la nivelul eforturilor pentru eradicarea foametei și pentru asistență medicală pe glob. Iar în ceea ce privește prioritățile, ele nu vor fi, evident, răsturnate. Se înțelege că și în 1987, Anul Internațional al Asigurării cu Locuințe, întietatea în preocupările omenirii o vor avea probleme de importanță capitală, în frunte cu pacea și dezarmarea. Dar, în acest context, reflecțiile vor fi îndreptate și asupra persoanelor fără adăpost și se vor lua măsuri pentru ajutorarea lor. În mesajul adresat cu prilejul Anului Nou, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a cerut guvernelor, organizațiilor neguvernamentale, grupurilor particulare și organismelor de specialitate să mobilizeze resursele necesare pentru sprijinirea programelor vizînd construirea de locuințe pentru persoanele fără adăpost. „Să nu uităm, a subliniat secretarul general al O.N.U., că o societate este judecată nu atît după standardele de viață atinse de membrii ei mai privilegiați, cît după calitatea vieții pe care este capabilă să o asigure celor mai săraci cetățeni”.

Ca și în cazul altor „Ani” declarați de forumul mondial, ale căror proclamații și desfășurare n-au adus și nu puteau s-aducă prin ele însele rezolvări integrale și definitive, nici din partea A.I.L. nu trebuie să ne așteptăm la minuni. A.I.L. nu va putea soluționa, el singur, problema locuințelor pe glob, dar dacă va pune, prin înlăptuirea programului său, o bază solidă pentru aceasta, el își va justifica existența și-și va îndeplini cu prisosință misiunea.

ION D. GOIA ■

Shakespeare, ultima oră

Oare pe Shakespeare îl chema dinar Shakespeare? Cu acele cuvinte, scriem noi corect numele marelui dramaturg? Pentru că în actual lui de casătorie este notat „Willelmu Shakespeare”, iar în edițiile seriilor shakespearice aparate în timpul vieții autorului se întâlnesc mai multe variante: „Shakespeare”, „Shakespeare”, „Shakespeare”, „Shakespeare”. Această problemă preocupă și în zilele noastre pe shakespearologi, dar, după cum observă „Financial Times”, în rîndurile acestora mult mai multe dispute provoacă însăși moștenirea artistică a clasicului dramaturg universal. Un bilanț precis al acestor nesfîrșite dispute face ediția de „Opere complete ale lui William Shakespeare”, care a ieșit de sub tipar la sfîrșitul anului trecut la editura „Oxford University Press”. Acest volum masiv (cîntărește 6 kilograme și costă 20 de lire sterline) este prima ediție de acest fel scoasă de editura amintită și el pune în umbră fără drept de apel, ca învechite, toate edițiile de până acum ale operelor magistrului.

Redactorii Stanley Wells și Harry Taylor, sint bine cunoscuți în lumea shakespearologilor. Wells este șeful redacției shakespearice, create în 1970 în cadrul editurii „Oxford University Press”. În aceea ce-l privește pe Taylor el a stîrnit vîlvă la începutul anului trecut, cînd a descoperit, cu ajutorul computerului, o poezie necunoscută a lui Shakespeare „Oare-am să mor?” (despre această descoperire am scris pe larg în nr. 6/1986 al revistei „Flacăra”, unde am dat și o traducere în românește a începutului poeziei). Firește, „Oare-am să mor?” a fost inclusă în ediția de care ne ocupăm. Mulți specialiști, printre care inșiși Wells și Taylor, au ris cînd a apărut pentru prima dată ideea de a folosi calculatoarele electronice în munca redacțională, dar pe parcurs s-au convins de neprofitul ajutor pe care îl dă cercetătorului electronic, cu atît mai mult cu cît în fața celor doi editori stătea misiunea de a publica cu ortografia actuală operele complete shakespearice nu pe baza edițiilor academice precedente, ci pe baza manuscriselor originale, a copiilor făcute în timpul vieții autorului și a primelor tipăriri.

Cele dintii ediții din scrierile magului au apărut în timp ce el era încă în viață. Multe s-au pierdut, dar cite ceva tot s-a păstrat, de pildă, o culegere de poeme (din 1593 sau 1594) și piese de teatru din perioada timpurie a creației lui Shakespeare. Pe vremea aceea, piesele celui mai mare autor de teatru al tuturor timpurilor nu erau considerate ca ceva deosebit, motiv pentru care se tipăreau pe hîrtie ieftină și în format in-quarto. Multe culegeri se tipăreau de către „pirati”, adică de negustorii de cărți care publicau textele după ureche, așa cum și le aminteam după ce văzuseră de 2-3

ori spectacolul. Mai demne de încredere au fost considerate întotdeauna edițiile in-folio, mai ales culegerile alcătuite de actori din trupa shakespearică și publicată în 1623, după moartea autorului.

În toate aceste tipăriri și în cele care au urmat sînt multe elemente care variază de la una la alta, dar edițiile academice s-au bîzuit totdeauna pe „înșuși Shakespeare”, adică pe manuscrisele existente în amintita culegere in-folio. Totuși, Wells și Taylor au considerat că diferențele existente în edițiile din timpul vieții dramaturgului și chiar în manuscrisele datează autorului înșuși, intrucît Shakespeare nu putea să nu facă pe parcurs sau la tipărire nici un fel de modificări. Această idee, profundă din punctul de vedere al shakespearologiei ortodoxe, a stîrnit vii dispute. La capătul unor cercetări și comparări minuțioase, Wells și Taylor au considerat că sînt îndreptățiți și că este necesar să includă în ediție și o variantă necunoscută a lui „Hamlet”, care, susțin ei, a fost prezentată pe scenă în timpul vieții lui Shakespeare. Recenta ediție cuprinde, de asemenea, două variante ale „Regelui Lear”, considerate de Wells și Taylor ca aparținînd genialului dramaturg.

Ediția oxfordiană este, desigur, interesantă și folositoare pentru toți cei ce iubesc și studiază creația lui Shakespeare. Ea corectează numeroase erori acumulate în decursul a aproape patru secole de publicații shakespearice, inclusiv cele datorate neglijenței sau abuzurilor editorilor, redactorilor, alcătuitoarelor de culegeri și chiar tipografilor și corectorilor. Însă această ediție nu este nici pe departe un punct terminus. Ea a stîrnit deja aprigi dispute intrucît vine în contradicție cu alte culegeri, mai vechi sau mai noi, din opera magnificului, scoase de editurile „Penguin Press”, „Arden” și chiar „Oxford University Press” (ediția de masă). Trupa de la cel-bul Teatru Regal Shakespeareian joacă toate piesele după ediția „Penguin Press”, iar „Arden” pregătește o ediție revizuită, pe care ar urma s-o scoată spre anii '90.

Așadar, disputele vor continua. Cu ce folos? Desigur, pe spectatori care se duc la „teatrul lui Shakespeare” și sînt mulțumiți de jocul actorilor, războiul dintre specialiști și dintre editori li lasă complet indiferenți. Dacă însă, ca rezultat al disputelor științifice, marile dramaturg va cobori de pe soclul de sfînt, iar lumea va înțelege că el a fost un om viu, în ființa căruia extraordinara înzestrare literară se împletea cu talentele de actor, de regizor, de redactor și de administrator, lumea va avea de ce să fie recunoscătoare shakespearologilor.

ION CODRU ■

Pe urmele Atlantidei

„Argus — o mică navă de sculdare — se așează lin pe rîndul mării. Aparatele indică adîncimea de 100 metri. Lîngă mine se afla comandantul navei Argus, Vitalii Buliga și circianul; Leonid Voronov. Ajunsesem pe muntele submarin Amper”. Cu rîndurile de mai sus începe un interesant reportaj publicat de revista sovietică „Sputnik”, consacrat unei teme de mare interes — căutarea fabuloasei Atlantide. Muntele Amper, situat la 500 de kilometri de coasta Portugaliei în plin Ocean Atlantic, a atras asupra sa atenția opiniei publice internaționale în urma cu cinci ani, cînd a fost publicată o fotografie luată în această zonă de pe nava sovietică de cercetări „Academician Petrovski”. Ea arăta pe fundul mării un zid ce părea să fie ridicat de mina omului. Firește, imediat s-a pus întrebarea dacă este vorba de urmele unei civilizații dispărute.

Nu peste multă vreme, cînd nava de cercetări „Viteaz” s-a reintors dintr-o expediție în Atlantic, la bordul ei a avut loc o conferință de presă, în cadrul căreia, spre surpriza oceanologilor, ziaristii au evocat tema Atlantidei. Șeful expediției, profesorul Axionov, a respins atunci interpretările privit căreia descoperirea făcută de nava „Academician Petrovski” ar fi fost multă căutată Atlantida. Totuși, multe agenții internaționale de presă au anunțat că Atlantida fusese descoperită.

Făcînd abstracție de vîlvă stîrnită în presă, oamenii de știință, în special arheologii și geologii, și-au continuat cercetările. Legenda Atlantidei a fost iarăși evocată cînd avcnavuții sovietici de pe nava Argus au declarat că cercetările făcute în zona muntelui Amper au dus la descoperirea pe fundul mării a ruinelor unui vechi oraș. Dar să-l lăsăm pe ziaristul de la „Sputnik” să relateze de la fața locului: „Coborîm din nou cu Argus și dorim să știm cum stau exact lucrurile. Nava de sculdare se deplasează încet, cu precauție, în zona Amper. În jur stînci, hrube, falii. Treceam peste o ridicătură și coborîm în valea următoare. Privim cu atenția încordată prin cele trei hublouri. Deodată, în fața noastră apare un zid de circa cinci metri înălțime și un metru grosime, ce pare a fi un zid de cetate. Descoperim apoi o „cameră” cioplită în stîncă cu colțuri în unghi drept. În mijloc se află un bloc paralelipipedic ce pare a fi o piatră de altar. „Priviți! Acolo a fost o vatră de foc”, spune comandantul Buliga. O nouă vale aduce noi surprize. Din nisip se pot vedea ieșînd semicercuri de piatră, care au aspectul unor pietre de moară pe jumătate îngropate. După două ore sub apă, ne ridicăm în fine la suprafață. La bordul lui „Viteaz”, toți ne privesc cu emoție, așteptînd ceva senzațional. Sint sigur că și șeful expediției, profesorul Viaceslav Iastrebov, spera în secret așa ceva. Dar, el este un rea-

list. La relatarea mea entuziasmată, el a răspuns doar un „m-m” nefericit.”

Din păcate, activitățile de cercetare din zona Amper nu au ajuns încă la o concluzie definitivă. Muntele subacvatic a fost studiat cu aparate de măsură, magnetometre și camere de televiziune subacvatică. „Argus” a efectuat sculdări aproape zilnic. De fiecare dată experții se scufundă cu o anumită doză de scepticism și revin la suprafață entuziași. Au fost identificate formațiuni de rocă ce par a fi ziduri de cetate, camere paralelipedice, arcade, trepte, figuri ovale și romboidale, cupoie și chiar... o arenă. Părerile sînt însă în continuare divergente. Dacă aceste construcții ar fi opera unor oameni de ce accepția au ales un loc atît de pușin favorabil ca virful unui munte? S-a enunțat ipoteza că ar fi vorba de creații ale naturii. Însă, se știe că în natură unghiul drept este extrem de rar. Probele luate din diferite sectoare ale muntelui nu au prezentat urme ale unei activități umane. Totuși cercetătorii au ajuns și la concluzii certe, cum ar fi fost faptul că muntele Amper a fost odinioară o insulă, care s-a scufundat în timpuri imemorabile. Este un fapt prețios pentru știință. Desigur dezlegarea celorlalte enigme va duce la noi concluzii importante. Deocamdată s-a constatat că zidul nu este compus din blocuri separate, ci este monolitic, deci ar fi operă a naturii. Imediat s-a adus argumentul că natura nu lucrează după legile geometriei și în zona Amper există prea multe excepții de la această regulă. Concluziile nu sînt definitive și cercetările continuă.

ROMEO NĂDĂSAN ■

Scandalul Guinness

Nu multă lume știe că celebrul „Guinness book of world records”, acea carte care contabilizează recordurile insolite, este editată de compania cu același nume, o combinație anglo-irlandeză celebră din 1759 prin berea sa brună din orz (care se consumă călduță), în special în țările unde halba și țapul sînt suveranii circumștilor. Guinness 1986 înseamnă nu numai bere irlandeză ci și whisky scoțian, rețea de hoteluri și edituri, într-un cuvînt o corporație uriașă care a reușit să-și înscrie numele în rîndul primelor 40 de firme europene. După ce reușise să absoarbă în 1985 fabrica „Arthur Bell” grupul respectiv a dat, în primăvara lui '86, o lovitură magistrală, înghițînd pe nemestecate grupul scoțian de distilerii în urma unei bătălii de bursă caracterizată drept una din cele mai crîncene pe care le-a cunoscut City-ul londonez. În același timp, vînzările de bere, care în ultimii ani cunoscuseră o stagnare alarmantă, au crescut vertiginos astfel că, la finele anului 1986, indicele profitului companiei Guinness era cu 22 la sută mai mare decît în precedentul an.

Cu toate aceste succese, anul 1987 a debutat nefast pentru conducătorii instituției care au început să demisioneze pe rînd. După demisia președintelui Ernest Saunders a urmat aceea a directorului financiar Olivier Roux. Scandalul care a izbucnit a atins în egală măsură și alte organizații din City, printre care cea mai afectată se pare a fi banca Morgan Grenfell al cărei director, Roger Seeling, care era și consilierul companiei Guinness și-a păstrat postul nu pentru un week-end prelungit ci, se pare, pentru totdeauna. Neașteptat a început la 1 decembrie cînd, odată cu vremea rea, s-au năpustit asupra registrelor companiei doi inspectori ai ministerului britanic al comerțului care au deschis o anchetă oficială în încercarea de a descurca incaltele sfuri la capătul cărora se aflau distilerii scoțiene proaspăt achiziționate. Cercetările lor au vizat în special scoaterea la lumină a operațiunilor bursiere aranjate de președintele demisionat, E. Saunders, în timpul tranzacțiilor care au adus firma Guinness în postura de principal producător de băuturi alcoolice al lumii care controlează o treime din piața mondială de whisky prin celebrele mărci Johnny Walker, Dewars și Famous Grouse, cărora li se alătură „modestul” gin Gordon's. Oamenii de afaceri londonezi au apreciat că tranzacțiile s-au situat la limita legalității, ba unii chiar le-au caracterizat ca fiind de natură penală arătînd că președintele, adică fostul președinte, a sporit artificial cursul acțiunilor Guinness. Anchetatorii s-au interesat în mod deosebit de legăturile existente între companie și șeful burselor din New York a cărui cădere spectaculoasă pentru practici bursiere dubioase a precipitat derularea anchetei. Inspectorii au căutat explicația unei depuneri de 7,6 milioane lire sterline făcută de Guinness la o mică bancă londoneză, „Henry Ansbacher”, exact în perioada în care aceasta prelua controlul asupra distilerii scoțiene. Grupul incriminat susține că este vorba de un simplu depozit și neagă existența vreunei legături între acest vîrsămint și cumpărarea de către clienții băncii a 2,1 milioane acțiuni echivalente valoric cu suma menționată. Această afacere a relansat o vie polemică în Marea Britanie asupra practicilor afaceriștilor din City. Adversarii conservatorilor consideră acest scandal o nouă dovadă a laxismului care domină politica economică a guvernăntilor. Tradiționaliștii finanței londoneze au început să se apere, subliniînd cu perfidie că Saunders și Roux, șefii Guinness-ului din 1981, nu sînt produsele pure ale City-ului. „Daily Telegraph” preciza că Saunders se numește Schleyer dar și-a anglicizat numele, iar micul său geniu financiar, Roux, este doar un francez înșurat cu o nemțoaică. Cit se poate de previzibilă această replică — nu-i englez, nu-i bun de nimic — care dă măsura unui conservatism exagerat la limite. Ciudat că din '81 și pînă acum cei doi inovați, care în fond au adus prosperitatea în întreprinderile firmei, n-au fost niciodată acuzați că nu sînt englezi și, mai ales, că nu gîndesc englezeste.

IOAN ROȘCA ■

Sfîrșitul se apropie

Sanctiunile impotriva Africii de Sud, votate de Congresul S.U.A., petițiile acționarilor, dar mai ales frământările sociale, au determinat mari companii americane ca General Motors, I.B.M. și Warner Communications să-și anunte retragerea. Aceasta a făcut să se ajungă la numărul de 70 de firme americane care au abandonat operațiunile în Africa de Sud în ultimii doi ani. Cele 240 de firme care au rămas au și ele prevăzute planuri de evacuare. După cum sustine analistul Pierre Rinfret, cunosător al operațiunilor firmelor americane în Africa de Sud, în 2 ani toate investițiile S.U.A. în această țară vor fi lichidate.

La o analiză mai atentă retragerea firmelor americane este una strategică. Mai multe argumente pledează în acest sens. Numai în cursul lunii august s-au primit 170 de petiții din partea acționarilor care cereau retragerea. Cel puțin 15 state, inclusiv New York și California, și 116 colegii și universități au anunțat că vând acțiunile ce le dețin în companiile ce desfășoară operațiuni în Africa de Sud. „Aceasta nu este genul de publicitate de care avem nevoie” — a fost concluzia conducătorilor companiilor. Un raport al consulatului S.U.A. pentru investitorii arăta că Africa de Sud a devenit un „debitor cronic”.

Măsurile luate de companiile americane au un impact imediat în politica rasială a guvernului de la Pretoria. Liderii politici din această țară sînt convinși că vor prospera și în condițiile izolării economice. Ei invocă în acest sens experiența embargoului impus în 1977 de O.N.U. Guvernul Botha a și înființat un birou de comerț neconvențional, care ar căuta căile prin care să continue exportul (aplicînd etichete false etc.) de produse către alte state cit și importul de produse necesare Africii de Sud.

În condițiile cînd mișcarea forțelor antiapartheid din Africa de Sud devine tot mai puternică retragerea companiilor americane care pentru profit nu se dau la o parte de la nimic este mai mult decît semnificativă. Sfîrșitul apartheidului e totuși, undeva pe aproape.

DAN DANUȚ DORU

Americanul Georges Adamski pretinde că este cel mai celebru „profet contactat de extraterestri”. El a creat în 1959 un organism internațional mondial botezat I.G.A.P. (International Get Acquainted Program) ce are ca scop să servească persoanele care cred în mod sincer că noi, pămînteni, putem să învățăm din contactele cu civilizațiile foarte evoluate de pe alte planete, în scopul de a se ajunge la o unitate și înțelegere mondială. Cu alte cuvinte încearcă să ne convingă că această „credință” în Obiecte Zburătoare Neidentificate (O.Z.N.) ar putea să joace la acest sfîrșit de secol un rol de prim ordin. Exploatarea acestor idei, nu numai Adamski dar și alți așa-zisi profesori au constituit grupuri și centre cu caracteristici de secte sau chiar de biserici ce-și întitulează „capelele” — „centre de cercetare și de legătură cu extraterestrii”.

Pătrunzînd într-un asemenea cerc sau citînd una din numeroasele publicații editate de astfel de centre, principala concluzie ce se lasă a fi trasă este aceea că organismele oficiale ale diverselor state, în special acelea care sînt avansate în cercetarea spațiului cosmic, ascund în mod deliberat și sistematic adevărul în legătură cu O.Z.N.-urile. Unii „specialiști” scriu chiar despre misterioase dispariții, răpiri sau asasinat săvîrșite de agenții unui sistem care caută să întirzie cit mai mult posibil șocul cultural cu civilizațiile foarte avansate din spațiul cosmic. De aici, a apărut în cadrul acestor grupuri și termenul de „martir”, adică acea persoană care a avut de suferit pentru faptul că „știe prea multe în acest domeniu”.

Dar realitatea este aceea, oă pînă în prezent nici unul din cei așa-zisi contactați nu au putut să furnizeze probe irefutabile, toate fotografiile ce ei le-au prezentat sînt neclare și nesemnificative.

Din ceea ce se cunoaște pînă în prezent nu există certitudini nici de o parte, nici de alta. Ca și în cazul planetei Marte, oamenii de știință care se consideră cîștigați de cultul O.Z.N.-urilor acuză pe confrății lor că ar apăra „puterile administrative ale statelor care trîșează chiar cu observațiile unor sonde spațiale și în special cu Viking”.

Ce este interesant în doctrina lui Georges Adamski și a altor

asemenea „profeți cosmici” este faptul că aceasta este detașată de orice dogmă terestră stabilită pînă acum. Aceste doctrine sînt răspindite prin conferințe, publicații și chiar cursuri prin corespondență. Un astfel de curs este denumit „Știința vieții” și se predă în California.

În esență doctrina pretinde că este necesar să se stabilească un contact cu „Conștiința Cosmică”, menținînd gîndirea în repaus pentru a experimenta pacea interioară (o nouă definiție a „Meditației”). Adamski însuși se exprima astfel: „pasul cel mai important pe care orice persoană poate să-l facă este practica autocontrolului, în timpul acțiunii mentale. Cînd o ființă umană nu reușește să-și autocontroleze gîndirea, ea nu realizează pericolul pe care spiritul său poate să-l cauzeze altei ființe”.

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Sfîntul dintr-o farfurie zburătoare

Acest așa-zis program de dezvoltare spirituală propune o „trezire” a facultăților noastre latente: „omul a fost conceput pentru a fi un unil servitor al Eului său superior și atîta timp cît el nu va realiza acest lucru, ascultînd dominarea rațiunii sale și autoexaltarea sa, el nu va fi capabil să stabilească contactul cu „Conștiința Cosmică”, creatoare a tuturor lucrurilor”.

Georges Adamski adaugă: „Fiecare trebuie să găsească propria sa cale pentru a transcende gîndirea sa. Fiecare trebuie să studieze și să cunoască modul în care funcționează gîndirea. Fiecare trebuie să studieze și să cunoască propriile acțiuni și reacții, să-și găsească cîteva gînduri care să-i producă condițiile cele mai armonioase corpului său”.

Adamski și alții asemenea lui acreditează chiar ideea că „acești prieteni ai noștri din spațiul cosmic lucrează deja în

laboratoarele noastre, în institutele noastre de pe pămînt” și că „ei au stabilit deja contacte cu personalități eminente ale planetei noastre”. Insuși Adamski pretinde că a fost „contactat”.

Alte grupuri ca cel Iso-Zen urmează așa-zise cursuri de „zetetică”, „energetică” și „nucleonică” (!), adepții lor fiind fascinați de fenomenul „farfuriilor zburătoare”. Și imprumutînd cunoștințe din ocultismul Yoga, așa-zisii maeștri ai acestor noi cursuri se bucură în ochii adepților lor de prestigiu, primii pretinzîndu-se ei înșiși că provin din spațiul cosmic ajunși aici cu O.Z.N.-uri...

„Iată, copii, așa cum v-am promis, o navă spațială se află în acest moment deasupra noastră...” afirma Iso, în fața unui grup de discipoli adunați în parcul unui castel de lîngă

Orleans. Și imediat, razele palide ale unor lanterne sînt îndreptate către cerul instelat de către acești adepți îmbrăcați în costume din lamă argintată. Uitam să precizez că fiecare adept al acestor grupuri poartă la soldul său o lanternă — necesară pentru contactul apropiat cu extraterestrii. Iar în timp ce timidele fascicule ale lanternelor se îndreaptă spre zenit, pe înaltul cerului trece în mod sigur vreun satelit american sau sovietic, impasibil total la agitația adepților acestor grupuri.

Și în Franța Jean Miguères care se vrea cel mai recent „contactat francez” de către „extraterestrii” explică în cartea sa „Am fost cobaiul extraterestriilor” (Editura Promazar) enunțul mental al unui cod cifrat dat de extraterestrii, care ar permite intrarea în legătură imediată cu „Inteligențele Spațiului”. Iată mesajul, venit din

invizibil prin canalul Mikhael pe frecvența 240, la data de 18 mai 1977, destinat acelora care au urechi să audă:

„Noi sîntem servitorii Noii Alianțe cu Tatăl Infinitului... și noi venim cu Cuvîntul Adevărului pentru a purifica „Templul Soarelui”...

Pămînteni ascultați!... Dacă nu se pune totul în acțiune pentru a pregăti Planul Redepțării nu va mai rămîne pentru planeta voastră mică decît trei ani de viață biologică...

Se cere deci ca toți cei care au înțeles urgența să indeplinească Mesajul Divin... să ia legătura cu Arcurile de Primire pe care noi le-am instalat în patru colțuri ale pămîntului. În aceste Arcuri voi puteți să fiți inițiați cu Științele Sacre.

Pămînteni!... Noi veghem asupra voastră de milioane de ani... Toate mesajele pe care vi le trimitem sînt transmise prin Confederația Stelelor Albe... Unii dintre noi sînt deja încadrați în Receptori Pămînteni în scopul să vă ajute să salvați planeta de orgoliu și ignoranță. Aveți încredere. Nu este totul pierdut. Conștiința noastră se întinde la infinit și noi vom interveni pentru salvarea vieții... Dar înțelegeți, noi nu putem nimic fără concursul vostru.

Și bolboroseala continuă, pînă la finalul: „Pentru noi nu există nici alb, nici negru”, noi armonizăm dualitatea datorită Triunghiului Vieții. Noi putem să vă răsucim gîndurile voastre dar numai să fie recunoscute.

În cursul Navei Luminii vor ateriza pe munții pămîntului și veți fi chemați prin telepatie. Și fiecare dintre voi are un loc al lui, fiecare este o piatră a Templului Spiritului. Mulțumim pentru lungimea voastră de undă... Transmiteți!... Receptie!...”

Deci extraterestrii printre noi?

Nu, nici vorbă de asta. Printre noi sînt secte, grupuri, centre conduse de „messia”, „maestri”, „profeți” cosmici, toți purtînd denumirea de impostori sau escroci care exploatează ignoranța, credulitatea și naivitatea unora care uită că „inteligenta este făcută pentru spirit așa cum ochii sînt pentru vedere”.

I.G. VULCĂNEANU

Meticulozitate sadică

„Lumea ridicată alcătuia acum un șir nesfîrșit. De-a lungul șirului, gardienii care îl păzeau ne împungeau cu țevile de pușcă. Deși eram în mai, era o căldură înăbușătoare. La trecerea noastră, oamenii se stringeau, ieșeau la geamuri, urmărindu-ne cu privirea pînă departe. Bătrînii încercau cu bagaje se împiedicau și cădeau, neputincioși de a ține pasul cu ceilalți. Au fost băuți. Femeile, cu baloturi în spinare, abia mergeau. Copiii plîngeau. Dar nimeni nu dădea o mină de ajutor. Fiecare era preocupat de suferințele lui, de drama lui. Ai fi zis niște morți vii. Am mers astfel, în șir de nesfîrșită jale, pe străzi necunoscute, străzi pe care nu le străbătusem niciodată, deși eram clujeană. Ciudat: tinerii erau mai copleșiți. Mai slabi. Plîngeau. Bătrînii arătau mai mult curaj. Cu capul plecat, păreau statui ale tristeții. Cîțiva, numai cîțiva, aveau ochii înlăcrimați. Plîns tăcut, de ființe resemnate. Toate acestea mă impresiunau atît de mult încît am uitat de mine. Priveam în jurul meu, crezînd că visez. Ajuși în dosul fabricii Dermata, pe un teren destul de mare am văzut o mulțime de oameni. Pe zidul fabricii, cu litere enorme, era scris: „Fabrică de cărămidă”.

Peste nici șase luni de zile, armata română va elibera Clujul. Cei deportați, în marea lor majoritate vor fi deja gazați și arși în crematoriile de la Birkenau-Auschwitz. Cei în viață se vor chinuși și vor fi chinuși încă prin miile de lagăre de pe întinsul Reich-ului. Ca un omagiu adus celor smuși din căminele lor de horthyști și trimiși în moarte, unul din zărele locale, care a început să apară după eliberare, evoca, la 4 noiembrie 1944, astfel ghetozarea evreilor din Cluj: „Oamenii erau înghesuși în camioanele sau căruțele ce așteptau în

stradă în fața caselor. Grăbiți, înjurați, loviți cu patul puștilor se cățarau cu greu. Cîte o bătrînă era pur și simplu azvîrlită peste bagaje așa cum se aruncă la gunoi un lucru uzat și inutil. Bolnavii erau împinși printre noianul de geamantane și baloturi ce țargă cu tot. Unii erau răsturnați peste bagaje și țarga aruncată pe trotuar să nu ocupe loc. Mulți, după ce și-au urcat cu greu bagajele, au constatat că nu mai au loc, așa că nu le-a rămas altceva de făcut decît să se tirască ori să alerge după vehicul în funcție de bunul plac al comandantului patului. Inițial, fiecare putea să ia cu el un bagaj de 50 de kg. Ulterior, cantitatea a fost mereu redusă: în mai multe cazuri celor arestați nu li s-a permis să ia cu ei nici măcar

bunăvoie locuința. S-au menținut pe această poziție în ciuda injurărilor și amenințărilor. Au fost bruscați și ridicați cu forța din pat. Totuși n-au vrut să se îmbrace. Atunci poliștii i-au legat de miini și de picioare și numai așa, înfășurați în funii, — în cămăși de noapte — au reușit să-i ridice din locuință, tîrîndu-i pe jos”.

Ordinul era ca transportarea în ghetou să se facă cu autocamioane sau căruțe. În Dej însă evreii și-au cărat singuri bagajele. Străzile au fost inundate de convoaie cu totul neobișnuite. Mame stringîndu-și copiii la sîn cu un braț, iar în celălalt cărînd cîte un geamantan urias, bărbați girboviți sub povara ruc-sacurilor, sprijinîndu cu o mină un bolnav sau bătrîn neputincios, iar cu cea-

drăcească? Ce creier denaturat a putut născoci o astfel de metodă?

A trebuit să treacă prin această rușine și scumpa mea mamă în vîrstă de 84 de ani.

Săptămîni la rînd au intrat grupuri-grupuri pe porțile ghetoului; plîsete și țipete spărgeau și zi și noapte liniștea uriașei noastre temnițe, pînă cînd au fost strînși toți evreii din oraș și satele din împrejurimi.

Ghetozarea s-a făcut în toate orașele și comunele din nordul Ardealului de către horthyști cu o meticulozitate sadică ce rivaliza cu cea gestapovistă. Au excelat și în această privință, ca în multe altele, autoritățile horthyste mutate la Oradea.

Bătrîna Szanditz, văduvă, în etate de 70 de ani, avînd membrele paralizate, de 25 de ani nu mai ieșise din casă. Avea certificate de la medicul șef al județului că este netransportabilă și că trebuie scutită de ghetozare.

Comisia sosită la fața locului a șovăit. I-a telefonat lui Gyapay, care ținea locul primarului. Răspunsul a fost categoric.

— Nu există excepție. Procurați o targă. Targă nu s-a găsit. Bătrîna a fost ridicată cu suportul de metal pe care zăcea de decenii și internată în ghetou.

Încurajate de atitudinea lui Gyapay, comisiile de ghetozare nu se dădeau înapoi de la nici un abuz.

— Puneți toți banii pe masă — strigau zbirii de cum intrau într-un apartament.

— Dar conform ordonanței guvernamentale ni s-a dat dreptul să avem asupra noastră 3000 de pengő.

— Gura! Executați ce vi s-a ordonat și lăsați pălăvrăgeala.

— În statul ungar regal nu mai există nici un respect față de lege? îndrăznește cîte unul.

— În acest oraș lege este ceea ce a dispus excelența sa domnul primar! S-a înțeles! O vorbă dacă mai scoate cineva vîlă pe sus, așa dezbrăcați cum sinteți!”

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingurat

o pătură. La intrarea în fabrica de cărămidă (...) camioanele erau deschise cu brutalitate lăsînd femeile, bătrînii, copiii și bolnavii să se rostogolească, împreună cu bagajele în noroiul de primăvară din incintă. Cu patul puștilor, cu lovituri zdravene nenorocirii erau forțați să se miște mai repede”.

Evreii din Dej au fost duși în pădurea Bungur. Se anunțase dinainte ordinea străzilor în care se va face „curățirea” orașului. Oamenii așteptau „pregătiți de drum” arestarea. „Bunicii mei, Gizela și Semuil Weinberger — relatează Nicolae Kertész — au făcut excepție. Deși știau ziua cînd le va veni rîndul, deși erau sănătoși, au rămas în paturile lor, în cămăși de noapte. În mod intenționat nu s-au îmbrăcat și nu și-au pregătit nici pachete de drum. Așa au așteptat venirea poliștilor horthyști.

Intrînd în apartament și vîzîndu-i în paturi, poliștii le-au poruncit să se îmbrace. Bătrînii au refuzat, spunînd că ei sînt băștinași din Dej, acolo au trăit și străbunicii lor și nu-și părăsesc de

laltă trîgînd după el cîte 2-3 baloturi, copiii plîngînd de sete, cerînd să fie luați în brațe sau alergînd printre rînduri după mingea scăpată, ofereau un tablou halucinant celor care priveau tăcuți, de pe trotuare sau din case, ascunși după perdele. Se auzeau eele mai contradictorii exclamații: „Așa le trebuie! S-au îmbuibat destul... Acum vom putea respira în voie. N-avea omul loc de el... Vai de capul lor... Ce rușine!... O coloană de levenți rupe un convoi în două și traversează strada care ducea spre ghetou.

Scenele ghetozării din Satu Mare au urmărit-o toată viața pe Hegedüsne Molnár Ana:

„Sosiți pe teritoriul ghetoului, oamenii erau miinați în sinagogă. Acolo femeile — începînd cu fetițele de 10 ani și terminînd cu cele mai bătrîne — erau «cătate» de către moașe: nu cumva au ascuns în trupul lor un obiect de valoare?”

Cine a putut avea o asemenea idee

Părtași la sărbătoarea noastră

DHAKA COURIER

NICOLAE CEAUȘESCU
The great leader of Peace Initiatives, Communist and President of the People's Republic of Romania.

NICOLAE CEAUȘESCU — OMUL FAPTELOR, AL INIȚIATIVELOR DE PACE, COLABORARE ȘI PRIETENIE ÎNTRE POPOARE

Intre politica internă și politica externă ale președintelui Nicolae Ceaușescu există o unitate indisolubilă. Același spirit activ, propriu omului faptelor, și nu al vorbelor, a făcut ca inițiativele, propunerile și demersurile sale pentru înlăturarea pericolului de război nuclear ce planează asupra omenirii, pentru asigurarea dreptului popoarelor la pace, la viață, să ocupe în permanentă un loc central. El este primul om de stat care a ridicat idealul păcii la rangul de drept suveran al tuturor popoarelor, echivalent cu dreptul la independență, la dezvoltare, la existență. Inițiativa sa de a se trece la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, aprobată în unanimitate prin referendum de către întregul popor român la 23 noiembrie 1983, a făcut ca România să fie prima țară din lume care să treacă, unilateral, de la vorbe la fapte și să transforme tancuri și tunuri, tractoare de artilerie în mașini necesare programului de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului.

„Dhaka Courier” — Bangladesh

LA REVUE PARLEMENTAIRE

POLITICA DE PACE A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

Cine urmărește cu atenție demersul președintelui Nicolae Ceaușescu va constata numaidecî că, departe de a se limita la exprimarea unei vagi dorințe, el propune un mecanism coerent de instaurare a păcii. Într-o perspectivă de ansamblu, șeful statului român apreciază că este necesar să se elaboreze un program complex de dezarmare generală, avînd în centru dezarmarea nucleară, dar care să vizeze toate armele, inclusiv cele chimice și clasice, a căror putere de distrugere rivalizează în unele privințe cu aceea a armelor nucleare. Președintele Nicolae Ceaușescu

cheamă de mulți ani Europa la o acțiune unită pentru dezarmare, considerînd-o singura forță capabilă nu să se supună superputerilor, ci să le ajute în mod eficient să ajungă la un acord real în privința dezarmării și securității egale.

„La Revue Parlementaire” — Franța

„solidarité universelle”

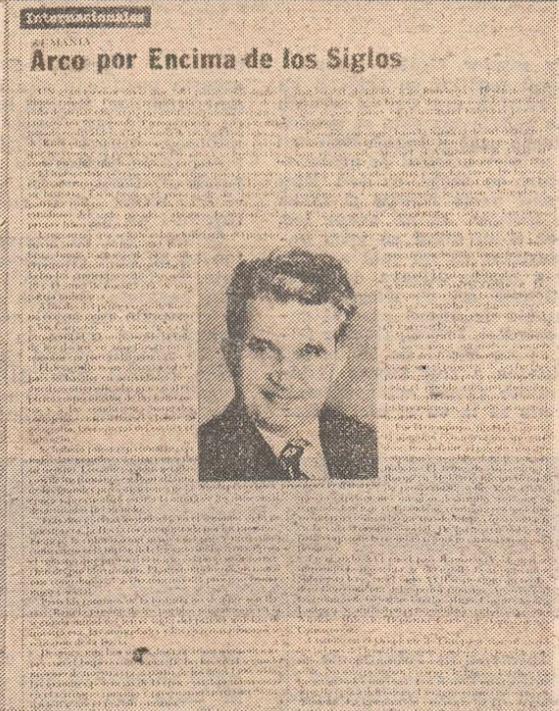

ROMÂNIA: „CEAUȘESCU — PACE”

Aproape 18 milioane de oameni și-au pus semnătura — la 23 noiembrie — pe cel mai autentic document al păcii: referendumul de dezarmare. O zi memorabilă, intrată în istoria luptei pentru pace a poporului român în acest controversat sfîrșit de veac. Unanimitatea cu care a fost aprobată noua și răsunătoare inițiativă de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu a demonstrat, încă o dată, deplina unitate de gînd și faptă a întregului popor român, care a rostit un Da hotărît pentru dezarmare, pentru viață, pentru munca pașnică.

„Solidarité universelle” — Franța

TIEMPO

ARC PESTE VEACURI

Un element de sudură a voinței tuturor românilor — ideea unității, a originii istorice comune — a accentuat procesul de constituire a acestui brav popor într-o colectivitate națională cu trăsături proprii distincte, specifice, cu aspirații comune permanente, avînd ca element durabil datorită sacră față de țară, față de faptele de eroism ale înaintașilor. Unitatea a fost axul marii uniri de la 1 Decembrie 1918, al luptei antifasciste a românilor în perioada interbelică. Unitatea a fost factorul fundamental ce a condus la înfăptuirea actului patriotic de la 23 August 1944, act

prin care, prin voința întregului popor, a fost dobîrțită în România dictatura militară-fascistă. Unitatea moral-politică a întregului popor român în jurul președintelui Nicolae Ceaușescu se află la baza marilor realizări ale României din anii de după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, care a inaugurat o grandioasă operă constructivă: edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

„Tiempo” — Mexic

Il Monitore Valdostano

NICOLAE CEAUȘESCU: UN CONDUCĂTOR ÎN SLUJA PROPRIEI ȚĂRI ȘI A PĂCII

La 26 ianuarie, întreg poporul român și alături de el, toți oamenii iubitori de pace și dreptate din întreaga lume sărbătoresc ziua de naștere a președintelui României socialiste, Nicolae Ceaușescu, al cărui prestigiu a crescut neîncetat în ultimele două decenii ca urmare a numeroaselor acțiuni desfășurate pentru apărarea independenței statelor și suveranității națiunilor, pentru o viață mai bună și mai dreaptă a tuturor popoarelor, pentru dezarmare și pace.

După 20 de ani de la cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, România se prezintă cu un sir remarcabil de realizări în domeniul dezvoltării economice și sociale, obținute în perioada deschisă de istoricului forum din iulie 1965. Faptul că de-a lungul ultimelor două decenii rata acumulării a crescut treptat de la 17,1 la sută în perioada 1956-1960, atîngînd o treime din venitul național, a condus la o creștere considerabilă a potențialului economiei românești.

„Il Monitore Valdostano” — Italia

JEUNE AFRIQUE

ROMÂNIA — O NAȚIUNE PRIETENĂ A LUMII A TREIA

Relațiile externe ale României socialiste, practic, cu toate statele lumii au cunoscut o dezvoltare fără precedent și o ținută pe care numai respectul principiilor fundamentale ale dreptului internațional putea să i-o confere. România a făcut în mod efectiv din aceste principii cheie de boltă a întregii sale politici externe. Egalitatea în drepturi, independența și suveranitatea națională, neamăstecul în treburile interne, nerecurgerea la forță și reglementarea pe cale pașnică a diferendelor, avantajul reciproc, dreptul fiecărui popor de a se dezvolta conform intereselor și aspirațiilor sale au călăuzit în permanență demersurile internaționale ale României.

„Jeune Afrique” — Paris

Flocăra, Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefone: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 66; Publiciști-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 17 00; Sport: 25 66; Scrieri-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cîitorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfr București, Calea Griviței nr. 64-66.

Prețul revistei 3 lei